

More than
machines®

RAMIRENT

2016

TILINPÄÄTÖS

SISÄLLYS- LUETTELO

Tämä on Ramirent	4
HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	6
KONSERNITILINPÄÄTÖS	17
Konsernin tuloslaskelma	17
Konsernin laaja tuloslaskelma	17
Konsernin tase	18
Konsernin rahavirtalaskelma	19
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	20
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	22
Taloudellista kehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut	68
Taloudellisten tunnuslukujen määrittely	70
Tuloskehitys vuosineljänneksittäin	71
Taloudelliset tunnusluvut segmenteittäin	71
EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS – SUOMALAINEN TILINPÄÄTÖSKÄYTÄNTÖ	73
Emoyhtiön tuloslaskelma	73
Emoyhtiön tase	74
Emoyhtiön rahoituslaskelma	75
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	77
TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS	85
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2016	86
Palkka- ja palkkioselvitys 2016	92
Hallitus	96
Konsernin johtoryhmä	98
Tilintarkastuskertomus	100
Sijoittajasuhteet	105
Tietoa osakkeenomistajille	106

TÄMÄ ON RAMIRENT

Ramirent on johtava konevuokrausratkaisujen toimittaja. Tarjoamme tehokkuuden ja turvallisuuden parantamista yhdistämällä koneet, palvelut ja osaamisen räätälöidyiksi konevuokrausratkaisuiksi, joita kutsumme More than Machines® -ratkaisuiksi.

Ramirent palvelee laajaa asiakaskuntaa yhden Euroopan laajimman toimipisteverkoston ja kaluston kautta. Vuokrauskalustoon kuuluvat pienkoneet, suuret rakennuskoneet, nostimet, turvallisuustuotteet, siirtokelpoiset tilat ja työmaatilat, torninosturit ja hissit, telineet ja sääsuojat sekä sähköistys ja lämmityslaitteet. Näihin liittyviin palveluihin kuuluvat työmaan suunnittelu ja olosuhdevalvonta, työmaan tuki- ja logistiikkapalvelut, tankkaus- ja turvallisuuspalvelut sekä koulutusta.

#1 MARKKINAJOHTAJA 8 MAASSA

2 686 TYÖNTEKIJÄÄ
150 000 ASIAKASTA

290 TOIMIPISTETTÄ 10 MAASSA

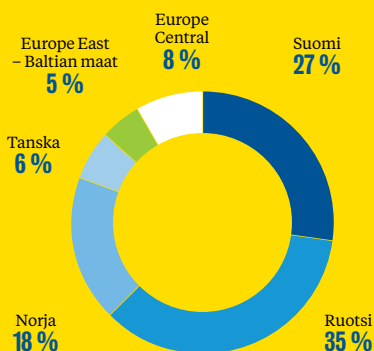
25 000 TUOTETYYPPIÄ

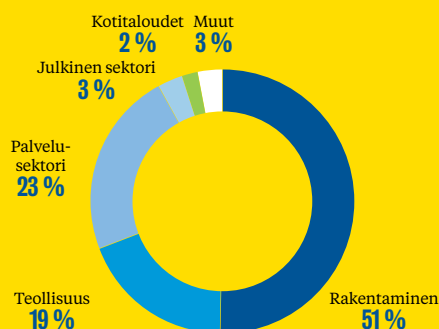
665 MILJOONAN EURON
VUOTUINEN LIIKEVAIHTO

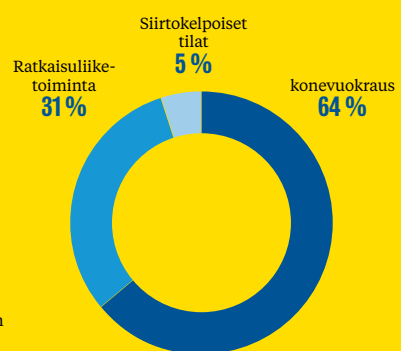
LIKEVAIHTO SEGMENTEITTÄIN

LIKEVAIHTO LIIKETOIMINTA-ALUEITTAIN

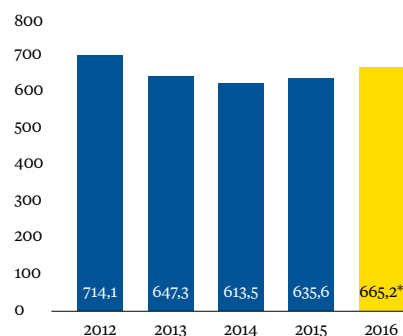

LIKEVAIHTO ASIAKASSEKTOREITTAIN

LIKEVAIHTO

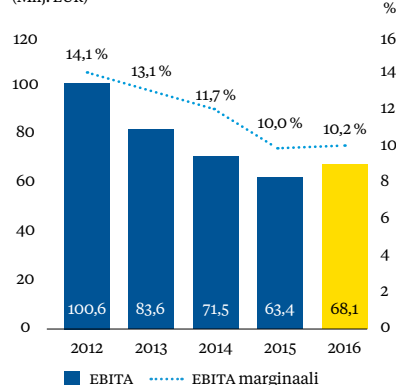
(Milj. EUR)

* Taloudellinen tavoite: Vuotuinen liikevaihdon kasvu 2 prosenttiyksikköä yli BKT-kasvun Vuonna 2016 liikevaihdon kasvu vertailukelpoisilla valuuttakursseilla oli 6,1 %, mikä oli yli taloudellisen tavoitetason (BKT-kasvu + 2 prosenttiyksikköä)

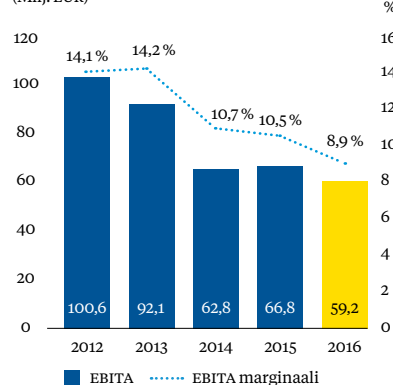
VERTAILUKELPOINEN EBITA JA EBITA-MARGINAALI

(Milj. EUR)

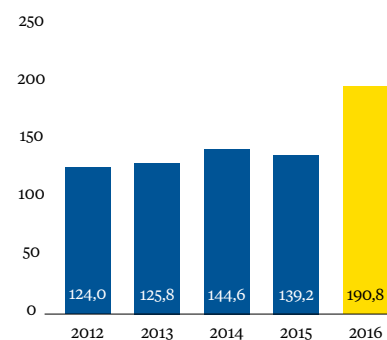
RAPORTOITU EBITA JA EBITA-MARGINAALI

(Milj. EUR)

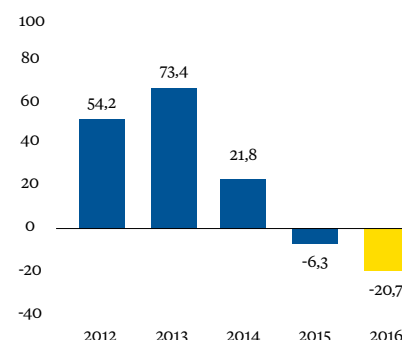
BRUTTOINVESTOINNIT

(Milj. EUR)

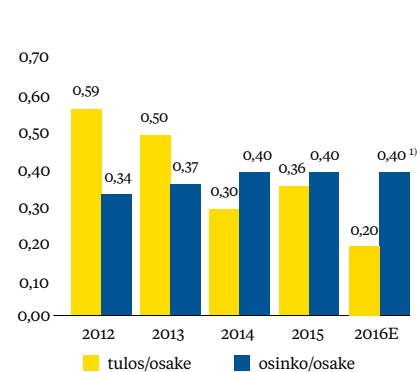
RAHAVIRTA INVESTOINTIEN JÄLKEEN

(Milj. EUR)

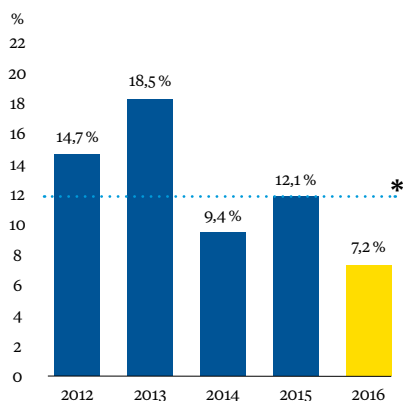
TULOS JA OSINKO PER OSAKE

(Milj. EUR)

¹⁾ Hallituksen esitys vuoden 2017 yhtiökokoukselle

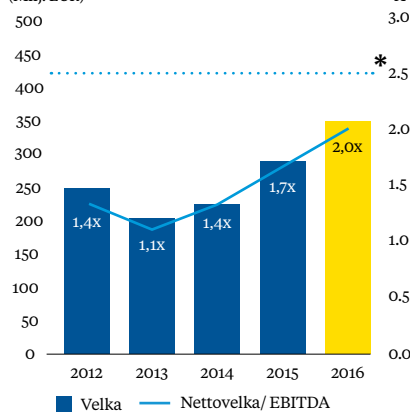
OMAN PÄÄOMAN TUOTTO

* Taloudellinen tavoite: Tilikauden ROE 12 %

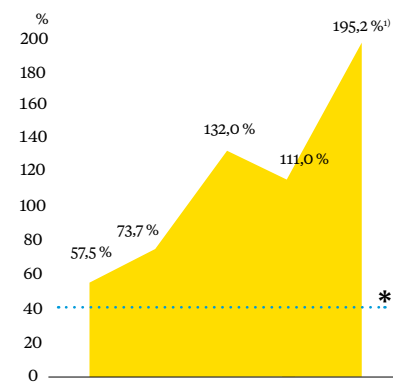
NETTOVELKA JA SUHDE KÄYTTÖKATTEESEEN (EBITDA)

(Milj. EUR)

* Taloudellinen tavoite: Nettovelka/EBITDA alle 2,5x jokaisen tilikauden lopussa

OSINGONJAKOSUHDE

* Taloudellinen tavoite: Osingonjakosuhte vähintään 40 prosenttia nettotuloksesta

¹⁾ Hallituksen esitys vuoden 2017 yhtiökokoukselle

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

RAMIRENT LYHYESTI

Ramirent on johtava konevuokrauskonserni, joka yhdistää parhaat koneet, palvelut ja osaamisen vuokrausratkaisuksi, jotka yksinkertaistavat asiakkaiden liiketoimintaa. Ramirent palvelee laajaa asiakaskuntaa, kuten rakentamista, teollisuutta, palvelusektoria, julkista sektoria ja kotitalouksia. Vuonna 2016, konsernin liikevaihto oli 665,2 miljoonaa euroa. Konsernilla on 2 686 työntekijää 290 toimipaikassa 10 maassa. Ramirent on listattu NASDAQ Helsingissä (RMR1V). Ramirent – More Than Machines™.

TULOSKATSAUS

Ramirent-konsernin tammi–joulukuun liikevaihto kasvoi 6,1 prosenttia vertailukelpoisilla valuuttakursseilla laskettuna. Liikevaihdon kasvu oli vahvinta Suomessa ja Ruotsissa, joissa suotuisa markkinatilanne jatkui koko vuoden 2016. Liikevaihto kasvoi myös Norjassa, Baltian maissa ja Europe Central –segmentissä, mutta laski Tanskassa. Ramirent-konsernin tammi–joulukuun raportoitu liikevaihto kasvoi 4,6 prosenttia 665,2 (2015: 635,6; 2014: 613,5) miljoonaan euroon.

SEGMENTTIKOHTAINEN LIIKEVAIHDON KEHITYS

	TAMMI–JOULUKUU 2016 (MILJ. EUR)	TAMMI–JOULUKUU 2015 (MILJ. EUR)	MUUTOS	MUUTOS VERTAILUKELP. KURSSEILLA	OSUUS KONSERNISTA 2016
Suomi	180,4	160,2	12,6 %	12,6 %	26,9 %
Ruotsi	237,0	225,4	5,2 %	6,5 %	35,4 %
Norja	120,2	120,7	-0,4 %	3,5 %	18,0 %
Tanska	41,7	42,3	-1,3 %	-1,5 %	6,2 %
Europe East	34,4	34,1	1,0 %	1,0 %	5,1 %
Europe Central	55,8	55,4	0,6 %	3,7 %	8,3 %
Segmenttien välisen liikevaihdon eliminointi	-4,4	-2,5			
Liikevaihto yhteensä	665,2	635,6	4,6 %	6,1 %	100,0 %

Tammi–joulukuun käyttökate (EBITDA) parani hieaman 169,0 (168,1) miljoonaan euroon. EBITDA-marginaali oli 25,4 prosenttia (26,4 %) liikevaihdosta. Aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset kasvoivat 109,8 (101,3) miljoonaan euroon pääosin korkeammista investoinneista ja tase-erien alaskirjauksista johtuen.

Konsernin vertailukelpoinen EBITA-liiketulos parani liikevaihdon kasvun johdosta. Konsernin

vertailukelpoinen EBITA-liiketulos kasvoi 68,1 (63,4) miljoonaan euroon eli 10,2 prosenttiin (10,0 %) liikevaihdosta, kun taas raportoitu EBITA-liiketulos laski 59,2 (66,8) miljoonaan euroon eli 8,9 prosenttiin (10,5 %) liikevaihdosta. Raportoitua EBITA-liiketulosta heikensivät kertaluonteiset tase-erien alaskirjaukset, toimintojen uudelleenorganisointeihin liittyneet kulut ja muut erät, jotka olivat yhteensä -8,9 miljoonaa euroa.

VERTAILUKELPOINEN EBITA-LIIKETULOS SEGMENTEITTÄIN

	TAMMI–JOULUKUU 2016 (MILJ. EUR)	% LIIKEVAIHDOSTA	TAMMI–JOULUKUU 2015 (MILJ. EUR)	% LIIKEVAIHDOSTA
Suomi	23,0 ¹	12,7 %	20,3 ¹	12,7 %
Ruotsi	28,8 ²	12,1 %	29,4 ²	13,1 %
Norja	7,6 ³	6,3 %	7,0 ³	5,8 %
Tanska	2,3	5,5 %	0,8 ⁷	1,8 %
Europe East	6,6 ⁴	19,2 %	7,2	21,2 %
Europe Central	4,4 ⁵	7,9 %	3,3	5,9 %
Segmenteille kohdistamattomat erät	-4,5 ⁶		-4,6	
Yhteensä	68,1	10,2 %	63,4	10,0 %

1 Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka olivat 1,0 miljoonaa euroa 1-12/2016 ja 0,8 miljoonaa euroa 1-12/2015

2 Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka olivat -2,4 miljoonaa euroa 1-12/2016 ja 3,5 miljoonaa euroa 1-12/2015

3 Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka olivat -5,9 miljoonaa euroa 1-12/2016 ja -0,5 miljoonaa euroa 1-12/2015

4 Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka olivat 0,5 miljoonaa euroa 1-12/2016

5 Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka olivat -0,5 miljoonaa euroa 1-12/2016

6 Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka olivat -1,7 miljoonaa euroa 1-12/2016

7 Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka olivat -0,5 miljoonaa euroa 1-12/2015

UUDEN ESMA-OHJEISTUKSEN VAIKUTUKSET

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) on julkaissut uuden ohjeistuksen liittyen vaihtoehtoihin tunnuslukuihin sovellettavaksi viimeistään vuoden 2016 toisen neljänneksen osavuositarkastuksissa. Uuden ohjeistuksen takia Ramirentin tunnusluku ”EBITA-liiketulos ilman kertaluonteisia erä” on korvattu tunnusluvulla ”vertailukelpoinen EBITA-liiketulos” vuoden 2016 ensimmäiseltä neljännekseltä lähtien. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät eli aikaisemmin kertaluonteisiksi kutsutut erät sisältävät tuottoja ja kuluja, jotka syntyvät Ramirentin liiketoimintoja muuttavien toimien seurauksena tai varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomista eristä kuten uudelleenjärjestelyistä, arvonalentumisista, tase-erien alaskirjauksista tai merkittävistä tuotoista tai tappioista, jotka liittyvät tase-erien tai liiketoimintojen myyntiin. Vertailukelpoinen EBITA-liiketulos on julkaistu raportointikausien vertailtavuuden parantamiseksi.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT EBITA-LIIKETULOSSA

Tammi–joulukuun vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyivät 1,0 miljoonan euron lisäkauppahintavelan purku Suomessa ja 0,5 miljoonan euron positiivinen erä johtuen lainojen uudelleenluokittelusta Fortrent-konsernissa. Kertaluonteiset kustannukset sisälsivät Ruotsin uudelleenorganisointikulut ja telineprojektien uudelleenarvioinneista seuranneet negatiiviset vaikutukset yhteensä 2,4 miljoonaa euroa, 1,7 miljoonan euron kulut uudelleenorganisointeihin liittyen konsernitasolla ja 5,9 miljoonan euron tase-erien alaskirjaukset Norjassa. Europe Central –segmentissä kirjattiin 0,5 miljoonan euron uudelleenorganisointikulut vuoden 2016 neljännelle neljännekselle.

Edellisvuonna vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyivät yhteensä 4,6 miljoonan euron lisäkauppahintavelan purut Ruotsissa ja Suomessa sekä 1,3 miljoonan euron uudelleenjärjestelykulut Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT EBITA-LIIKETULOSSA

(MILJ. EUR)	TAMMI–JOULUKUU 2016	TAMMI–JOULUKUU 2015
Suomi	1,0	0,8
Ruotsi	-2,4	3,5
Norja	-5,9	-0,5
Tanska	-	-0,5
Europe East	0,5	-
Europe Central	-0,5	-
Segmenteille kohdistamattomat erät	-1,7	-
Yhteensä	-8,9	3,3

RAPORTOITU EBITA-LIIKETULOS SEGMENTEITTÄIN

	TAMMI–JOULUKUU 2016 (MILJ. EUR)	% LIIKEVAIHDESTA	TAMMI–JOULUKUU 2015 (MILJ. EUR)	% LIIKEVAIHDESTA
Suomi	24,0	13,3 %	21,1	13,2 %
Ruotsi	26,4	11,1 %	33,0	14,6 %
Norja	1,7	1,4 %	6,5	5,4 %
Tanska	2,3	5,5 %	0,3	0,7 %
Europe East	7,1	20,7 %	7,2	21,2 %
Europe Central	3,9	7,0 %	3,3	5,9 %
Segmenteille kohdistamattomat erät	-6,2		-4,6	
Yhteensä	59,2	8,9 %	66,8	10,5 %

Konsernin tammi–joulukuun aineettomien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset kasvoivat 20,9 (8,8) miljoonaan euroon. Aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset johtuen toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton keskeyttämisestä Skandinavian ulkopuolella olivat yhteensä 10,9 miljoonaa euroa. Norjassa Ramirent kirjasi 0,8 miljoonan euron investoinnin arvonalentumisen osakkuusyhtiön osakkeista. Konsernin raportoitu EBIT-liiketulos laski 38,4 (57,9) miljoonaan euroon eli 5,8 prosenttiin (9,1 %) liikevaihdosta.

Nettorahoituserät olivat -10,2 (-11,1) miljoonaa euroa sisältäen 0,8 (-0,6) miljoonaa euroa valuuttakurssivoittoja ja -tappioita. Tuloverojen

määrä oli -6,3 (-8,1) miljoonaa euroa. Tase-erien alaskirjausten ja uudelleenorganisointikulujen arviolta 4,3 miljoonan euron verohyöty sisältyy tammi–joulukuun tulokseen. Emoyhtiön omistajille kuuluva katsauskauden tulos laski 22,1 (39,0) miljoonaan euroon ja osakekohtainen tulos (EPS) 0,20 (2015: 0,36; 2014: 0,30) euroon. Sitoutuneen pääoman tuotto (ROCE) laski 6,2 prosenttiin (2015: 10,0 %; 2014: 10,2 %) ja oman pääoman tuotto (ROE) 7,2 prosenttiin (2015: 12,1 %; 2014: 9,4 %). Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia erä osakekohtainen tulos (EPS) oli 0,35 (0,33) euroa, sitoutuneen pääoman tuotto (ROCE) 9,3 prosenttia ja oman pääoman tuotto (ROE) 12,1 prosenttia.

INVESTOINNIT JA RAHAVIRTA

Ramirent-konsernin tammi–joulukuun bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin kasvoivat 190,8 (139,2) miljoonaan euroon tai 28,7 prosenttiin (21,9 %) liikevaihdosta. Konsernin investoinnit koneisiin ja laitteisiin kasvoivat 165,6 (126,1) miljoonaan euroon. Merkittäviä yritysostoja ei toteutettu tammi–joulukuussa. Vuokrauskalustoon kohdistuvien investointisitoumusten määrä oli vuoden 2016 lopussa 30,5 (26,3) miljoonaa euroa.

Konsernin tammi–joulukuun liiketoiminnan rahavirta kasvoi 168,0 (136,3) miljoonaan euroon, mistä käyttöpääoman muutos oli 6,6 (–11,0) miljoonaa euroa. Investointien rahavirta oli –188,6 (–142,7) miljoonaa euroa. Rahavirta investointien jälkeen oli –20,7 (–6,3) miljoonaa euroa.

Ramirent maksoi 1.4.2016 osakkeenomistajille yhteensä 43,1 (43,1) miljoonaa euroa osinkoina. Tammi–joulukuussa ei hankittu yhtiön omia osakkeita.

TALOUDELLINEN ASEMA

Konsernin nettovelan määrä kasvoi 345,8 (280,9) miljoonaan euroon vuoden lopussa. Nettovelan taso vastaa 116,2 prosentin (88,0 %) nettovelkaantumisasetta. Nettovelan suhde käyttökatteeseen (EBITDA) oli 2,0x (1,7x), pysyen alle Ramirentin pitkän aikavälin taloudellisen tavoitteen, joka on maksimissaan 2,5x jokaisen tilikauden lopussa.

Ramirentilla oli käyttämättömiä sitovia luottolimiittejä yhteensä 153,9 (134,4) miljoonan euron arvosta vuoden 2016 lopussa. Lainasalkun keskimääräinen korko oli 1,9 prosenttia (2,2 %). Lainasalkun keskimääräinen korko sisältäen korkosuojaukset oli 2,0 prosenttia (2,6 %).

Konsernin emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma oli 297,6 (318,9) miljoonaa euroa ja konsernin omavaraisuusaste laski 35,9 prosenttiin (41,4 %). Taseen ulkopuoliset leasing-vuokravastuut vuoden 2016 lopussa laskivat yhteensä 82,1 (89,4) miljoonaan euroon, joista 1,6 (1,1) miljoonaa euroa kohdistui vuokrauskalustoon.

KATSAUS SEGMENTEITÄIN SUOMI

Ramirent on suurin konevuokrausalan yhtiö Suomessa. Ramirent tarjoaa tuotteita ja palveluita maanlaajuisesti yhteensä 56 toimipisteen kautta.

AVAINLUVUT (MILJ. EUR JA %)

	TAMMI–JOULUKUU 2016	TAMMI–JOULUKUU 2015	MUUTOS
Liikevaihto	180,4	160,2	12,6 %
Vertailukelpoinen EBITA	23,0	20,3	13,0 %
Osuus liikevaihdosta, %	12,7 %	12,7 %	
Raportoitu EBITA	24,0	21,1	13,8 %
Osuus liikevaihdosta, %	13,3 %	13,2 %	
Vertailukelpoinen ROCE (%) R12	18,0 %	16,8 %	
Raportoitu ROCE (%) R12	18,8 %	17,5 %	

PÄÄPAINOPISTEALUEET KANNATTAVUUDEN PARANTAMISESSA VUODELLE 2017

Ramirent on asettanut vuodelle 2017 määrätietoiset toimenpiteet kannattavuuden parantamiseksi. Pääpainopistealueet ovat:

1. Kannattavuuden parantaminen heikon tulostason yksiköissä ja liiketoiminta-alueilla sisältäen Norjan Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan uudelleen fokuksioinnit, uudelleenorganisoinnit osissa Ruotsin Ratkaisuliiketoimintoja ja Europe Central –segmentin osissa, joissa kannattavuus on ollut epätydyttävä.
2. Painopiste tuottavuudessa ja kustannusten vähentämisessä IT:ssä sekä ulkoisissa materiaali- ja palveluhankinnoissa.
3. Liikevaihdon jakauman parantaminen keskittyen yhä vahvemmin ydinliiketoimintaan, Konevuokrauksen liiketoiminta-alueeseen.
4. Hinnoittelun kehittäminen yksinkertaistamisen ja tehokkaampien hinnoittelun hallintajärjestelmien kautta.

Ramirent-konsernin strategia ja pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet, jotka julkaistiin vuoden 2015 pääomamarkkinapäivän yhteydessä, pysyvät ennallaan. Konevuokrauksen liiketoiminta-alueeseen keskitytään kuitenkin yhä vahvemmin. Kattava strategian päivitystyö toteutetaan vuoden 2017 aikana.

MUUTOKSIA KONSERNIRAKENTEESSA

Vuoden 2016 aikana Ramirent kasvatti omistusosuuttaan Safety Solutions Jonsereds AB:ssa 72,6 prosentista 82,1 prosenttiin. Suomessa Teollisuuden Eristysveljet Oy fuusioitiin Ramirent Finland Oy:öön. Norjassa Ramirent myi asennustoimintaa harjoittavan osakkuusyhtiö Rogaland Montasje Bygg AS:n osana Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan uudelleenorganisointeja.

Vahva suhdannetilanne, jota vauhdittivat asuntojen uudisrakentamisen kasvu erityisesti kasvukeskuksissa sekä suuret rakennusprojektit toimitilarakentamisen markkinoilla, jatkui Suomen konevuokrausmarkkinoilla läpi vuoden.

Suomi-segmentin liikevaihdon kasvu oli vahvaa koko vuoden ajan ollen 12,6 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Liikevaihto kasvoi kaikilla liiketoiminta-alueilla johtuen kysynnän vahvistumisesta sekä rakentamisesta eri teollisuuden sektoreilla.

Segmentin vertailukelpoinen EBITA-liiketulos

kasvoi 23,0 (20,3) miljoonaan euroon. Vahva volyymikasvu oli tärkein ajuri kannattavuusparannuksessa. Kannattavuuteen vaikuttivat negatiivisesti kiinteiden kustannusten kasvu organisaation vahvistamiseen liittyneistä uusista rekrytoinneista johtuen, ulkoistettujen henkilöiden takaisin rekrytoinnit sekä poistoja kasvattaneet korkeammat korvausinvestoinnit.

Segmentin raportoituun EBITA-liiketulokseen vaikutti positiivisesti 1,0 miljoonaan euron lisäkauppahintavelan purku. Raportoitu EBITA-liiketulos kasvoi 24,0 (21,1) miljoonaan euroon.

RUOTSI

Ramirent on toiseksi suurin konevuokrausalan yhtiö Ruotsissa. Ramirent tarjoaa tuotteita ja palveluita maanlaajuisesti yhteensä 78 toimipisteen kautta.

AVAINLUVUT (MILJ. EUR JA %)

	TAMMI-JOULUKUU 2016	TAMMI-JOULUKUU 2015	MUUTOS
Liikevaihto	237,0	225,4	5,2 %
Vertailukelpoinen EBITA	28,8	29,4	-2,3 %
Osuus liikevaihdosta, %	12,1 %	13,1 %	
Raportoitu EBITA	26,4	33,0	-19,8 %
Osuus liikevaihdosta, %	11,1 %	14,6 %	
Vertailukelpoinen ROCE (%) R12	12,2 %	14,1 %	
Raportoitu ROCE (%) R12	11,0 %	16,1 %	

Ruotsin konevuokrausalalla markkinatilanne pysyi suosiollisena vuonna 2016 vahvan aktiviteetin jatkuessa sekä rakentamisen että teollisuuden sektorilla.

Ruotsi-segmentin raportoitu liikevaihto kasvoi 5,2 prosenttia ja 6,5 prosenttia vertailukelpoisilla valuuttakursseilla laskettuna. Liikevaihto kasvoi kaikilla liiketoiminta-alueilla suosiollisen rakentamisen ja teollisuuden sektorin kysynnän myötä.

Segmentin tammi-joulukuun vertailukelpoinen EBITA-liiketulos laski 28,8 (29,4) miljoonaan euroon. Hyvästä koko vuoden volyymikasvusta huolimatta EBITA-marginaalia rasittivat kustannukset liittyen

kalustokeskusten uudelleenorganisoinniseksi, luottotappiovarausten kasvu ja odotettua hitaammin toteutuneet hintojen korotukset. Liikevaihdon jakauman parantuminen tuki EBITA-marginaalia vuoden loppua lähestyttäessä. Vuoden toisella puoliskolla käynnistettiin Telineatkaisuliiketoimintojen uudelleenorganisointi, mikä johti 2,2 miljoonan euron negatiiviseen vaikutukseen telineprojektien uudelleenarviointeihin liittyen sekä 0,2 miljoonan euron uudelleenorganisointikuluihin. Vertailukauden sisältyi 3,8 miljoonan euron lisäkauppahintavelan purku. Raportoitu EBITA-liiketulos laski 26,4 (33,0) miljoonaan euroon.

NORJA

Ramirent on suurin konevuokrausalan yhtiö Norjassa. Ramirent tarjoaa tuotteita ja palveluita maanlaajuisesti yhteensä 42 toimipisteen kautta.

AVAINLUVUT (MILJ. EUR JA %)

	TAMMI-JOULUKUU 2016	TAMMI-JOULUKUU 2015	MUUTOS
Liikevaihto	120,2	120,7	-0,4 %
Vertailukelpoinen EBITA	7,6	7,0	8,4 %
Osuus liikevaihdosta, %	6,3 %	5,8 %	
Raportoitu EBITA	1,7	6,5	-74,4 %
Osuus liikevaihdosta, %	1,4 %	5,4 %	
Vertailukelpoinen ROCE (%) R12	4,1 %	4,2 %	
Raportoitu ROCE (%) R12	-1,2 %	3,8 %	

Vuonna 2016 markkinatilanne vaihteli merkittävästi eri maantieteellisillä alueilla; vaatimaton kysyntä jatkui länsiosissa maata, kun taas muilla alueilla aktiviteetti parani tai pysyi vakaana.

Norja-segmentin raportoitu liikevaihto pysyi edellisvuoden tasolla, mutta vertailukelpoisilla valuuttakursseilla laskettuna liikevaihto kasvoi 3,5 prosenttia edellisvuodesta. Konevuokrauksen liiketoiminta-alueella kysyntä kasvoi erityisesti talonrakentamisen sektorilla vuoden toisen puoliskon aikana. Ratkaisuliiketoiminnassa kysyntä säilyi melko vakaana koko vuoden ajan. Siirtokelpoisissa tiloissa kysyntä parani hieman julkisella sektorilla, mutta koska kysyntä jatkui heikkona öljy- ja kaasuteollisuudessa osa ylimääräisestä kalustokapasiteetista myytiin ja osa siirrettiin Ruotsin markkinoille.

Segmentin vertailukelpoinen EBITA-liiketulos kasvoi 7,6 (7,0) miljoonaan euroon tammi-joulukuussa. Liikevaihdon kasvu tuki EBITA-liiketulosta, mutta alhaisemmat volyymit Siirtokelpoisissa tiloissa heijastuivat negatiivisesti kannattavuuteen. Raportoitu EBITA-liiketulosta rasittivat yhteensä 5,9 miljoonan euron tase-erien alaskirjaukset liittyen öljy- ja kaasuteollisuuden asiakkaille tarjottujen pitkälle räätälöityjen ei-standardoitujen tilojen liiketoiminnan lopettamiseen. Siirtokelpoisten tilojen liiketoimintaa fokusoidaan uudelleen kohti standardoitujen korkealuokkaisten tilojen vuokrausta. Raportoitu EBITA-liiketulos laski 1,7 (6,5) miljoonaan euroon. Lisäksi EBIT-liiketulokseen vaikutti 0,8 miljoonan euron arvonalentuminen osakkuusyhtiön osakkeista Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminta-alueella.

TANSKA

Ramirent on kolmanneksi suurin konevuokrausalan yhtiö Tanskassa. Ramirent tarjoaa tuotteita ja palveluita 13 toimipisteen kautta.

AVAINLUVUT (MILJ. EUR JA %)

	TAMMI-JOULUKUU 2016	TAMMI-JOULUKUU 2015	MUUTOS
Liikevaihto	41,7	42,3	-1,3 %
Vertailukelpoinen EBITA	2,3	0,8	201,3 %
Osuus liikevaihdosta, %	5,5 %	1,8 %	
Raportoitu EBITA	2,3	0,3	n/a
Osuus liikevaihdosta, %	5,5 %	0,7 %	
Vertailukelpoinen ROCE (%) R12	6,4 %	1,3 %	
Raportoitu ROCE (%) R12	6,4 %	-0,5 %	

Tanskassa konevuokrauksen markkinatilanne kokonaisuudessaan pysyi vakaana vuonna 2016.

Tanska-segmentin raportoitu liikevaihto laski 1,3 prosenttia ja 1,5 prosenttia vertailukelpoisilla valuuttakursseilla laskettuna. Konevuokrauksen liiketoiminta-alueella kysyntää tukivat hyvä aktiviteetti asuntorakentamisessa ja korjausrakentamisen kasvu erityisesti vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Siirtokelpoisten tilojen kysyntä jatkui vahvana koko vuoden ajan. Lisäksi suuremmalla käytettyjen konei-

den ja laitteiden myynnillä oli positiivinen vaikutus liikevaihtoon ja tulokseen.

Segmentin vertailukelpoinen EBITA-liiketulos kasvoi 2,3 (0,8) miljoonaan euroon. Alhaisemmista volyymeistä huolimatta EBITA-liiketulos parani pääasiassa kiinteiden kustannusten laskun ja parantuneen materiaali- ja palvelukustannusten hallinnan ansiosta. Vuoden aikana systemaattisesti toteutetut kustannussäästötoimenpiteet ovat johtaneet alhaisempaan kustannustasoon liiketoiminnoissa.

EUROPE EAST

Europe East -segmenttiin kuuluvat Viron, Latvian ja Liettuan toiminnot sekä yhteisyritys Fortrent-konserni Venäjän ja Ukrainan markkinoilla. Ramirent on suurin konevuokrausalan yhtiö Baltian maissa. Ramirent tarjoaa tuotteita ja palveluita kaikissa kolmessa maassa yhteensä 43 toimipisteen kautta.

AVAINLUVUT (MILJ. EUR JA %)

	TAMMI-JOULUKUU 2016	TAMMI-JOULUKUU 2015	MUUTOS
Liikevaihto	34,4	34,1	1,0 %
Vertailukelpoinen EBITA	6,6	7,2	-8,6 %
Osuus liikevaihdosta, %	19,2 %	21,2 %	
Raportoitu EBITA	7,1	7,2	-1,4 %
Osuus liikevaihdosta, %	20,7 %	21,2 %	
Vertailukelpoinen ROCE (%) R12	11,6 %	15,0 %	
Raportoitu ROCE (%) R12	12,6 %	15,0 %	

Viron ja Liettuan konevuokrausmarkkinat pysyivät suhteellisen aktiivisina vuonna 2016, kun taas Latviassa markkinatilanteeseen vaikuttivat rakentamisen määrän lasku ja hintapaine.

Europe East -segmentin liikevaihto kasvoi 1,0 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Liikevaihto kasvoi pääosin Viron markkinoiden hyvän kysynnän ansiosta. Liettuassa liikevaihto pysyi vakaana, kun taas Latviassa liikevaihto laski.

Europe East -segmentin tammi–joulukuun vertailukelpoinen EBITA-liiketulos laski 6,6 (7,2) miljoonaan euroon. Vuoden aikana otettiin käyttöön useita kustannussäästötoimenpiteitä Latviassa heikentyneen markkina-aktiiviteetin takia. Virossa EBITA-liiketulos parani vahvan konevuokrausliikevaihdon ja parantuneen materiaali- ja palvelukustannusten hallinnan myötä. Ramirentin osuus Fortrent-konsernin nettotuloksesta kasvoi tammi–joulukuussa 1,4 (0,4) miljoonaan euroon. Vuoden 2016 raportoitu EBITA-liiketulos laski 7,1 (7,2) miljoonaan euroon.

FORTRENT – YHTEISYRITYS VENÄJÄN JA UKRAINAN MARKKINOILLA

Fortrent on Venäjän markkinoiden suurin ulkomaisen konevuokrausalan yhtiö. Konsernin liiketoiminnan painopiste on Pietarin, Moskovan, Jekaterinbur-

gin, Rostov-na-Donun ja Nizni Novgorodin alueilla Venäjällä sekä kolmessa toimipisteessä Ukrainassa.

Markkinatilanne Venäjällä ja Ukrainassa vakautui jonkin verran vuoden loppua lähestyttäessä, mutta alueelliset erot pysyivät suurina koko vuoden.

Fortrent-konsernin raportoitu liikevaihto laski 4,2 prosenttia 29,2 (30,5) miljoonaan euroon, mutta kasvoi 4,6 prosenttia vertailukelpoisilla valuuttakursseilla laskettuna. Kysyntä lähti paranemaan vuoden toisella puoliskolla hitaan alkuvuoden jälkeen. Kysyntä oli vahvinta Moskovassa, kun taas Pietarissa liikevaihtoon vaikutti rakentamisen alhainen aktiiviteetti. Muilla Venäjän alueilla liikevaihdon kasvua tuki pääasiassa työmaatilojen myynnit suureen teollisuuden projektiin Volgan alueella.

EBITA-liiketulos kasvoi tammi–joulukuussa 3,2 (2,2) miljoonaan euroon. Fortrent on sopeuttanut kulujaan menestyksekkäästi vallitsevassa markkinatilanteessa. Kannattavuuteen vaikutti positiivisesti hyvä kehitys Moskovassa ja laajentumiset uusille maantieteellisille alueille, jota vauhditti työmaatilojen myynnit Volgan alueella. Fortrentin tammi–joulukuun nettotulos parani 2,8 (0,8) miljoonaan euroon. Ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä Fortrentin nettotulos kasvoi 1,7 (0,8) miljoonaan euroon.

EUROPE CENTRAL

Europe Central -segmenttiin kuuluvat Puola, Tšekin tasavalta ja Slovakia. Ramirent on suurin konevuokrausalan yhtiö Europe Central -toimintamaissa. Ramirent tarjoaa tuotteita ja palveluita 58 toimipisteen kautta.

AVAINLUVUT (MILJ. EUR JA %)

	TAMMI–JOULUKUU 2016	TAMMI–JOULUKUU 2015	MUUTOS
Liikevaihto	55,8	55,4	0,6 %
Vertailukelpoinen EBITA	4,4	3,3	33,8 %
Osuus liikevaihdosta, %	7,9 %	5,9 %	
Raportoitu EBITA	3,9	3,3	19,3 %
Osuus liikevaihdosta, %	7,0 %	5,9 %	
Vertailukelpoinen ROCE (%) R12	7,2 %	5,6 %	
Raportoitu ROCE (%) R12	6,4 %	5,6 %	

Konevuokrausmarkkinoiden aktiiviteetti parani vuoden loppua lähestyttäessä erityisesti Puolassa ja Slovakiassa. Rakentamisen määrän lasku vaikutti negatiivisesti Tšekin tasavallan konevuokrausmarkkinoihin.

Europe Central -segmentin raportoitu liikevaihto pysyi edellisvuoden tasolla, mutta kasvoi 3,7 prosenttia vertailukelpoisilla valuuttakursseilla laskettuna. Konevuokrauksen liiketoiminta-alueella liikevaihto pysyi vakaana Puolassa, kasvoi Slovakiassa ja laski hieman Tšekin tasavallassa haastavamman markkinatilanteen seurauksena. Ratkaisuliiketoiminnan liikevaihdon kasvua tuki hyvä kehitys Puolan suurissa teollisuuden ratkaisuprojekteissa ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Segmentin vertailukelpoinen EBITA-liiketulos kasvoi 4,4 (3,3) miljoonaan euroon. Vertailukelpoinen EBITA-liiketulos parani Puolan suotuisan kehityksen ansiosta, mutta hidastui vuoden alku heijastui negatiivisesti kannattavuuteen Slovakian ja Tšekin tasavallan markkinoilla. Hinnoittelun parantuminen lähti tukemaan kannattavuutta vuonna 2016. Uudelleenjärjestelytoimenpiteet alkoivat parantaa kannattavuutta vuoden 2016 viimeisellä neljänneksellä. Raportoituun EBITA-liiketulokseen sisältyi 0,5 miljoonan euron uudelleenjärjestelyvaraus. Raportoitu EBITA-liiketulos parani 3,9 (3,3) miljoonaan euroon.

HENKILÖSTÖ JA TOIMIPISTEET

Vuoden 2016 lopussa Ramirentin henkilöstömäärä (HTV) oli 2 686 (2 654). Ramirent jatkoi kehitystyötä työturvallisuuskulttuurin parantamiseksi

konsernissa. Ramirentin tapaturmataajuus (tapaturmat miljoonaa työtuntia kohden) oli 9,3 (7,7) tammi-joulukuussa 2016.

	HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN (HENKILÖTYÖVUOTTA)			TOIMIPISTEET		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Suomi	498	468	522	56	56	66
Ruotsi	757	773	706	78	78	77
Norja	401	405	422	42	42	43
Tanska	141	146	154	13	13	16
Europe East	258	250	238	43	44	42
Europe Central	491	486	469	58	55	58
Konsernihallinto ja -palvelut	161	110	55	-	-	-
Yhteensä	2 706	2 639	2 566	290	288	302

MUUTOKSET KONSERNIN JOHTORYHMÄSSÄ

Tapio Kolunsarka aloitti Ramirent Oyj:n toimitusjohtajana 8.8.2016. Tapio Kolunsarkan nimityksestä tiedotettiin 23.2.2016. Tapio Kolunsarka on työskennellyt yhtiössä 1.5.2016 lähtien yhdessä edellisen toimitusjohtajan Magnus Rosénin kanssa, joka irtisanoutui 8.8.2016 jatkaakseen uraansa yhtiön ulkopuolella.

Ramirent tiedotti 18.8.2016 konsernin johtoryhmän rakenteen yksinkertaistamisesta. Ramirent-konsernin johtoryhmä koostuu jatkossa vain Executive Management Team (EMT) jäsenistä. Aikaisemmin konsernin johtoryhmä sisälsi EMT-jäsenten lisäksi Senior Vice Presidentit muodostaen laajennetun konsernin johtoryhmän (GMT). Samalla julkistettiin myös, että rekrytoitava uusi henkilöstöhallinnon (HR) Executive Vice President kuuluu jatkossa EMT:hen.

Ulrika Dunker (41) nimitettiin 30.11.2016 Executive Vice Presidentiksi vastuualueenaan henkilöstöhallinto sekä Ramirent-konsernin johtoryhmän jäseneksi. Ulrika Dunker raportoi toimitusjohtaja Tapio Kolunsaralle. Ulrika Dunker aloitti tehtävässään katsauskauden jälkeen 6.2.2017.

Konsernin johtoryhmän (EMT) uusi kokoonpano on seuraava:

- Tapio Kolunsarka, toimitusjohtaja
- Pierre Brorsson, EVP ja talousjohtaja
- Ulrika Dunker, EVP, Henkilöstöhallinto
- Øyvind Emblem, EVP, Norja
- Mikael Kämpe, EVP, Suomi
- Dino Leistschneider, EVP, Kalusto ja hankinnat
- Heiki Onton, EVP, Baltian maat ja Europe Central
- Jonas Söderkvist, EVP, Ruotsi ja Tanska

KAUPANKÄYNTI OSAKKEILLA

Ramirent Oyj:n markkina-arvo vuoden 2016 lopussa oli 803,3 (701,1) miljoonaa euroa. Markkina-arvo ilman yhtiön omia osakkeita oli 796,3 (694,9) miljoonaa euroa. Osakkeen päätöskurssi katsauskauden

lopussa oli 7,39 (6,45) euroa. Kauden tammi-joulukuun korkein noteeraus oli 7,91 (8,29) euroa ja alin 5,05 (6,03) euroa. Kaupankäynnillä painotettu osakkeen keskihinta oli 6,51 (6,90) euroa.

Tammi-joulukuussa osakkeen vaihto oli yhteensä 361,7 (269,3) miljoonaa euroa, eli 55 577 242 (38 995 876) vaihdettua osaketta, mikä vastaa 51,6 prosenttia (35,9 %) Ramirentin ulkona olevista osakkeista. Keskimääräinen päivittäinen vaihto osakkeella oli 219 673 (155 362) kappaletta, mikä vastaa 1 429 797 (1 072 908) euron päivittäistä keskimääräistä volyyymia.

Vuoden 2016 lopussa Ramirent Oyj:n osakepääoma oli 25,0 miljoonaa euroa ja ulkona olevien osakkeiden määrä oli 107 749 314 (107 736 679) kappaletta. Ramirent Oyj:lla oli hallussaan 948 014 (960 649) yhtiön omaa osaketta eli 0,87 prosenttia (0,88 %) kaikista osakkeista. Vuoden 2016 aikana ei hankittu yhtiön omia osakkeita.

Ramirent Oyj vastaanotti 19.8.2016 liputusilmoituksen Nordstjernan AB:lta, minkä mukaan yhtiön omistusosuus Ramirent Oyj:ssä on laskenut alle 25 prosentin rajan.

Ramirent Oyj vastaanotti 27.9.2016 liputusilmoituksen Nordea Funds Oy:n hallinnoimilta rahastoilta, minkä mukaan rahastojen omistusosuus Ramirent Oyj:ssä on laskenut alle 5 prosentin rajan.

PITKÄN AIKAVÄLIN KANNUSTINOHJELMA 2016

Ramirentin hallitus hyväksyi 11.2.2016 uuden osakepohjaisen kannustinjärjestelmän yhtiön johdolle. Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta 2016–2018 perustuu konsernin kumulatiiviseen taloudelliseen tulokseen (Economic Profit) ja yhtiön osakkeen kokonaistuottoon (Total Shareholder Return, TSR). Ansaintajakson 2016–2018 perusteella maksettava enimmäispalkkio vastaa yhteensä enintään 484 168 Ramirent Oyj:n osakkeen arvoa (sisältäen myös rahana maksettavan osuuden).

PITKÄN AIKAVÄLIN KANNUSTINOHJELMA 2017

Ramirent Oyj:n hallitus hyväksyi 14.12.2016 uuden viivästetyn kannustinjärjestelmän (Deferred Incentive Plan, DIP) vuodelle 2017. Uuden järjestelmän tavoitteena on tukea maksimaalisesti yhtiön lyhyen aikavälin päätavoitetta parantaa EBITA-liiketulosta ja tarjota avainhenkilöille kilpailukykyinen sekä sitouttava palkkiojärjestelmä. Vuoden 2017 järjestelmä vastaa samaa tarkoitusta kuin aiempien vuosien nk. pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät. Uudessa järjestelmässä on yksi ansaintakausi, joka on kalenterivuosi 2017 sekä kahden vuoden odotusjakso, jonka jälkeen mahdollinen palkkio maksetaan rahana vuonna 2020. Kannustinjärjestelmää on laajennettu kattamaan noin 120 yhtiön avainhenkilöä sisältäen konsernin johtoryhmän jäsenet.

Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintakaudelta 2017 perustuu osallistujan lyhyen aikavälin kannustintavoitteisiin. Lisäksi osakkeenomistajien ja konsernin johtoryhmän tavoitteiden yhtenäistämiseksi järjestelmän kokonaistuottoon vaikuttaa myös yhtiön osakkeen tuotto (Total Shareholder Return, TSR) ansaintakaudella 2017 sekä kahden vuoden odotusjakson aikana. Viivästetyn kannustinjärjestelmän 2017 perusteella maksettava enimmäispalkkio käteisenä vuonna 2020 on yhteensä 3,7 miljoonaa euroa.

UUDELLISEN OSAKEPOHJAISEN KANNUSTINJÄRJESTELMÄN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Ramirentin hallitus päätti 10.2.2016 omien osakkeiden luovutuksesta liittyen vuoden 2013 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän täytäntöönpanoon. Omia osakkeita luovutettiin maksutta yhteensä 12 635 osaketta suunnitelman ehtojen mukaisesti niille konsernin avainhenkilöille, jotka osallistuvat osakepohjaiseen kannustinjärjestelmään. Luovutettujen osakkeiden arvo 88 950 euroa kirjattiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖKSET

Ramirent Oyj:n varsinainen yhtiökokous, joka pidettiin 17.3.2016 vahvisti vuoden 2015 tilinpäätöksen ja myönsi hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden. Yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti 0,40 euron osakohtainen osinko maksettiin osakkeenomistajille huhtikuussa 2016.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten lukumääräksi seitsemän. Yhtiökokous valitsi uudelleen hallitukseen sen nykyiset jäsenet: Kevin Appleton, Kaj-Gustaf Bergh, Anette Frumerie, Ulf Lundahl, Tobias Lönnevall, Mats O Paulsson ja Susanna Renlund. Hallituksen toimikausi kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen loppuun. Järjestäytymiskokouksessa hallitus valitsi Ulf Lundahlin jatkamaan hallituksen puheenjohtajana ja Susanna Renlundin varapuheenjohtajana.

Yhtiökokous päätti hallituksen jäsenten palkkioksi seuraavat: Hallituksen puheenjohtajalle 3 800 euroa/kk ja lisäksi maksetaan 1 600 euron suuruinen palkkio kokouksista; hallituksen varapuheenjohtajalle 2 500 euroa/kk ja lisäksi maksetaan 1 300 euron suuruinen palkkio kokouksista; ja muille hallituksen jäsenille 2 250 euroa/kk ja lisäksi maksetaan 1 000 euron palkkio kokouksista.

Tilintarkastajaksi valittiin uudelleen PricewaterhouseCoopers Oy ("PwC") toimikaudeksi, joka kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen loppuun. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii KHT Ylva Eriksson.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen esityksen mukaisesti hallituksen päättämään enintään 10 869 732 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta. Valtuutus omien osakkeiden hankkimisesta on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Lisäksi yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 10 869 732 uuden osakkeen antamisesta ja/tai enintään 10 869 732 yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta. Valtuutus on voimassa 17.3.2021 asti.

Yhtiökokouksen pöytäkirja on luettavissa yhtiön nettisivuilla osoitteessa www.ramirent.com.

PITKÄN AIKAVÄLIN STRATEGISET PAINOPISTEALUEET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Ramirent-konsernin pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet ja strategiset painopistealueet pysyvät ennallaan. Konevuokrauksen liiketoiminta-alueeseen keskitytään kuitenkin yhä vahvemmin. Kattava strategian päivitystyö toteutetaan vuoden 2017 aikana.

STRATEGISET PAINOPISTEALUEET

- 1. Erinomainen asiakaspalvelu ja tehokkuus Konevuokrauksessa**
Konevuokrauksen liiketoiminta-alue on Ramirentin liiketoiminnan perusta. Tavoitteenamme on täyttää asiakkaiden konevuokraus- ja palvelutarpeet sujuvasti sekä kustannustehokkaasti. Konevuokrauksessa Ramirent tavoittelee kannattavaa kasvua erinomaisen asiakaspalvelun ja tehokkuuden kautta kehittämällä myyntikanavia, hinnoittelua sekä varmistamalla kustannusjohtajuuden.
- 2. Asiakkaiden liiketoiminnan yksinkertaistaminen Ratkaisuliiketoiminnan kautta**
Ratkaisuliiketoiminnassa tavoitteenamme on luoda arvoa asiakkaalle koko projektin elinkaaren ajalle siirtämällä projektivastuuta useilta toimittajilta yhdelle organisaatiolle. Näin saavutetaan kustannussäästöjä, lyhyempiä toimitusajoja, pienennetään riskejä ja parannetaan työmaiden tuottavuutta. Ratkaisuliiketoiminnan liiketoiminta-alue tarjoaa Ramirentille tilaisuuden kilpailijoista erottautumiseen ja mahdollistaa pitkäaikaisten kumppanuuksien luonnin asiakkaiden kanssa.
- 3. Siirtokelpoiset tilaratkaisut –liiketoiminnan rakentaminen**
Siirtokelpoisten tilaratkaisujen liiketoiminta-

alue tarjoaa kasvumahdollisuuksia Ramirentille sekä nykyisissä että uusissa asiakkuuksissa. Ramirentin tavoitteena on kasvaa teollisuuden sektorilla korkealuokkaisissa majoitus- ja toimitilaratkaisuissa. Julkisella sektorilla Ramirentin tavoittelee kasvua erilaisiin tarpeisiin suunnitelluilla tilaratkaisuilla päiväkodeille, kouluille ja terveyskeskuksille.

4. Kaluston ja toimitusketjun optimointi

Ramirentilla on lisäksi mahdollisuuksia tukea kannattavaa kasvua optimoimalla toimituksia, tehokkuutta ja palvelua kalusto- ja toimitusketjuhallinnan alueilla.

5. Synergiahyötyjen realisoiminen yhteisen toimintamallin kautta

Ramirentin tavoitteena on hyödyntää One Ramirent –toimintamallin synergiaedut ollakseen kilpailijoita vahvempi ja kustannustehokkaampi.

PITKÄN AIKÄVLIN TALOUDELLISET TAVOITTEET

Ramirentin taloudelliset tavoitteet, jotka tukevat kannattavan kasvun strategiaa ovat:

- Vuotuinen liikevaihdon kasvu 2 prosenttiyksikköä yli BKT kasvun
- Tilikauden oman pääoman tuotto (ROE %) 12 prosenttia
- Nettovelan suhde käyttökatteeseen (EBITDA) alle 2,5x jokaisen tilikauden lopussa
- Osingonjakosuhte vähintään 40% nettotuloksesta

RISKIENHALLINTA JA LIIKETOIMINNAN RISKIT

Riskit ovat tapahtumia tai olosuhteita, jotka toteutuessaan voivat vaikuttaa Ramirentin tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyteen myönteisesti tai kielteisesti. Ramirentin riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa toiminnan jatkuvuus ja tavoitteiden saavuttaminen.

Ramirentin hallitus hyväksyy riskienhallintapolitiikan. Riskienhallinnan prosessi on jatkuva. Riskien arviointeja suoritetaan säännöllisesti osana liiketoiminnan suunnittelua ja raportointi hallitukselle tapahtuu vuosineljänneksittäin. Olennainen osa Ramirentin riskienhallintaa on ylläpitää ja kehittää toimivaa vakuutusuojaa kalustoon liittyen. Konserni vakuuttaa henkilöstöriskit, taloudelliset riskit, toiminnalliset riskit ja vahinkoriskit, jotka riskienhallintatoimenpiteiden jälkeen ylittävät konsernin riskinottohalun ja jotka voidaan kustannustehokkaasti vakuuttaa.

Ramirentin riskienhallintapolitiikkaa on kehitetty perustuen COSO ERM-viitekehykseen, ISO 31000 ”Riskienhallinta – Periaatteet ja ohjeet” – standardiin ja yritysten hallinnointijärjestelmien parhaisiin käytäntöihin. Riskienhallintapolitiikalla on suora yhteys muihin Ramirentin politiikkoihin mukaan lukien sisäisen valvonnan politiikka, jota kehitettiin myös

perustuen COSO 2013 -viitekehykseen.

Seuraavassa on kuvattu avainriskit, joille Ramirent ja sen osakkeenomistajat voivat altistua.

Muutokset asiakassektorien kysynnässä saattavat vaikuttaa Ramirentin liiketoimintaan ja yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset voivat liittyä esimerkiksi talouden sykleihin, asiakasyritysten strategioiden muutoksiin, tuotevaatimuksiin tai ympäristöasioihin. Ramirent pyrkii vähentämään riskejä pyrkimällä pidempään sopimuskausiin ja ylläpitämällä laajaa asiakaskuntaa kattaen eri toimialoja laajasti, vaikkakin rakentamisen toimiala on edelleen suurin yksittäinen asiakassektori.

Ramirent toimii hyvin kilpaillussa toimintaympäristössä ja nykyiset kilpailijat tai uudet markkinoille pyrkivät yritykset voivat ryhtyä toimenpiteisiin kilpailuedun saavuttamiseksi suhteessa Ramirentiin. Ramirent keskittyy aktiiviseen myyntityöhön, kaluston saatavuuteen ja kilpailukykyiseen tuote- ja palvelutarjontaan.

Ramirent toimii joustavasti tarjoamalla yleisiä vuokrauspalveluja yksittäisestä tuotteesta asiakkaan projektin koko kaluston hallintaan sekä tarjoamalla teknistä tukea ja paikallista läsnäoloa. Ramirent jatkaa panostuksia henkilöstön kouluttamiseen ja kehittää projektinhallinnan työkaluja, jotta projektit voidaan viedä läpi ammattimaisesti ja kustannustehokkaasti.

Ramirent on luonut yhtenäisen kalustorakenteen. Ramirent on tunnistanut mahdollisuuksia kannattavan kasvun tukemiseksi kalustovirtojen, ja kalustohallinnan tehokkuuden ja palvelutason sekä toimitusketjun optimoinnin kautta. Ramirent tavoittelee tämän saavuttamista optimoimalla tuotevalikoimaansa, tasapainottamalla kysyntää ja tarjontaa sekä maksimoimalla kaluston saatavuutta niin, että samalla voidaan vähentää toiminnan kustannuksia.

Ramirentin toiminnot ovat riippuvaisia ulkoisista, sisäisistä ja integroiduista IT-palveluista ja ratkaisuista. Ramirent pyrkii käyttämään luotettavia tietotekniikka- ja tietoturvaratkaisuja voidakseen välttää käyttökatkot, tietojen häviämisen tai tietojen luottamuksellisuuden tai käytettävyyden heikentymisen.

Ramirent-konsernin yhtiöllä on yhteiset perusprosessit, infrastruktuuri ja tiettyssä määrin yhteiset liiketoimintajärjestelmät. Tämän perustan kautta Ramirentin on tarkoitus hyödyntää synergioita ja luoda vakautta, ollen kuitenkin joustava sopeutuen tilanteisiin kaikilla markkinoillaan. Ramirent jatkaa johtamiskulttuurinsa kehittämistä sekä edistää toiminnan jatkuvaa parantamista, joka luo lopulta arvoa konsernille ja sen asiakkaille.

Toiminnasta erilaisilla markkinoilla seuraa riskejä liittyen paikallisten lakien ja säädösten noudattamiseen, mikä otetaan huomioon laadittaessa yhtenäisiä toimintaperiaatteita. Hajautetusta organisaatiosta

johtuen Ramirentin liiketoimintayksiköiden luonne on itsenäinen. Liiketoiminnan hallinta tällaisessa organisaatiossa asettaa raportoinnille ja valvonnalle vaatimuksia, jotka saattavat muodostua haastaviksi organisaatiolle ja jotka voivat vaikeuttaa konserni-johdon toimenpiteiden nopeaa täytäntöönpanoa liiketoimintayksiköissä olosuhteiden muuttuessa. Ramirent on kehittänyt konserniohjeistuksiin liittyvää viestintää ja koulutusta sekä jatkaa raportoinnin laadun kehittämistä.

Whistle blowing-järjestelmä on julkaistu konsernin ja kaikkien toimintamaiden verkkosivuilla sekä intranetissä kannustamaan työntekijöitä ja kolmansia osapuolia raportoimaan mahdollisista väärinkäytöksistä. Kaikki raportoidut asiat tutkitaan ja väärinkäytöksiin syylliset henkilöt saatetaan vastuuseen.

Ramirentiin kohdistuu tiettyjä taloudellisia riskejä, kuten valuuttariski, korkoriski sekä maksuvalmius- ja jälleenerahoitusriskit. Ramirentin taloudellisten riskien hallinta pyrkii varmistamaan riittävän rahoituksen toiminnallisille tarpeille ja minimoimaan rahoituskulut sekä vaikutukset valuuttakurssien ja korkojen vaihtelusta sekä muiden taloudellisten riskien vaikutuksista mahdollisimman kustannustehokkaasti. Valuuttakurssien vaihtelu voi vaikuttaa merkittävästi Ramirentin taloudelliseen tulokseen. Valuuttakurssien vaihtelun vaikutus näkyy, kun euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden liikevaihto ja taloudellinen tulos muunnetaan euromääräisiksi. Valuuttakurssien muutokset voivat parantaa tai heikentää liikevaihtoa tai tulosta. Suojaustoimenpiteet hoidetaan keskitetysti konsernin rahoitusosaston toimesta.

Luottoriskillä tarkoitetaan mahdollisuutta, että asiakas ei täytä sitoumuksiaan Ramirentiä kohtaan. Ramirentin liiketoimintayksiköt vastaavat myyntitoimintaansa liittyvistä luottoriskeistä ja arvioivat asiakkaidensa luottokelpoisuuden ottamalla huomioon asiakkaan taloudellisen aseman, asiakshistorian ja muut asiaan vaikuttavat tekijät. Tarvittaessa luottoriskejä pienennetään ennakkomaksujen, talletusten, remburssien ja kolmannen osapuolen myöntämien vakuuksien avulla. Ramirentin asiakaisiin liittyvät luottoriskit ovat hajautuneet, koska asiakasmäärä on suuri.

TILIKAUDEN PÄÄTTÄMISEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Ramirent Oyj:n hallitus on päättänyt 16.2.2017 vuoden 2014 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän täytäntöönpanosta. Ramirent Oyj:n omia osakkeita luovutetaan maksutta yhteensä 18 920 kappaletta ohjelman ehtojen mukaisesti niille konsernin avainhenkilöille, jotka osallistuivat vuoden 2014 osakepohjaiseen kannustinjärjestelmään.

Lisäksi yhteensä 228 344 Ramirent Oyj:n omaa osaketta luovutetaan maksutta Ramirentin tytäryhtiön Safety Solutions Jonsereids AB:n johdolle

osana vähemmistöosakkuuden lunastukseen liittyvää kauppahintaa.

Osakkeiden luovutuksen jälkeen yhtiön hallussa on yhteensä 700 750 omaa osaketta.

MARKKINOIDEN NÄKYMÄT VUODELLE 2017

Ramirentin markkinanäkymät perustuvat käytettävissä oleviin paikallisten rakennus- ja teollisuusjärjestöjen ennusteisiin yhtiön toimintamaista. Pohjoismaisten konevuokrausmarkkinoiden arvioidaan kasvavan noin kahdella prosentilla vuonna 2017. Suomessa markkinatilanteen arvioidaan säilyvän suosiollisena kasvavan asuntojen uudisrakentamisen ja suurten toimitilarakentamisen projektien vauhdittamana. Ruotsissa rakentamisen korkean aktiviteetin arvioidaan vaikuttavan positiivisesti konevuokrauksen ja siihen liittyvien palveluiden kysyntään koko maassa. Tanskan ja Norjan konevuokrausmarkkinoiden arvioidaan pysyvän suhteellisen vakaina tai kasvavan hieman. Baltiassa markkinatilanne vaihtelee maittain. Markkinatilanne on haastava Latviassa, kun taas Virossa ja Liettuaassa markkinoiden aktiviteetin arvioidaan paranevan. Fortrentin markkinoilla Venäjällä ja Ukrainassa maiden taloudet ovat elpymisen alkuvaiheessa, minkä arvioidaan piristävän rakentamisen ja konevuokrauksen markkinoita. Puolassa ja Slovakiassa konevuokrausmarkkinoita tukevat uusien projektien aloitukset sekä rakentamisen että teollisuuden sektorilla. Rakentamisen alhaisen aktiviteetin takia markkinatilanne Tšekin tasavallassa on hiljaisempi.

RAMIRENTIN OHJEISTUS VUODELLE 2017

Ramirent arvioi, että vuonna 2017 vertailukelpoinen EBITA-liiketulos kasvaa vuoden 2016 tasolta.

HALLITUKSEN EHDOTUS JAKOKELPOISTEN VAROJEN KÄYSTÄ

Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2016 olivat 270 801 022,76 euroa, josta vuoden 2016 tilikauden tulos on -545 151,16.

Hallitus esittää vuoden 2017 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2016 jaetaan osinkoa 0,40 (0,40) osaketta kohti 31.12.2016 vahvistetun taseen perusteella. Ehdotettu osinko maksetaan osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään osakerekisteriin osingonjaon täsmäytyspäivänä. Osinko esitetään maksettavaksi kahdessa 0,20 euron erässä, joista ensimmäisen täsmäytyspäivä on 20.3.2017 ja toisen täsmäytyspäivä 18.9.2017. Jos esitys hyväksytään, ensimmäisen erän maksupäivän arvioidaan olevan 4.4.2017 osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Finland Oy:n rekisteriin ja 5.4.2017 osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Sweden AB:n rekisteriin. Toinen erä arvioidaan maksettavan

3.10.2017 ja vastaavasti 4.10.2017. Hallitus on valtuutettu asettamaan uuden osingon täsmäytyspäivän ja maksupäivän toiselle erälle mikäli säädökset liittyen Suomen arvo-osuusjärjestelmään muuttuvat tai muuten niin vaaditaan ennen toisen osinkoerän maksua. Osinkoehdotus vastaa 195 prosenttia (111 %) osingonjakosuhdetta vuodelta 2016, mikä on yli Ramirentin pitkän aikavälin taloudellisen tavoitteen jakaa vähintään 40 prosenttia nettotuloksesta osinkoina. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu vuoden 2016 tilinpäätökseen. Vuonna 2016 maksettiin 0,40 euron osakekohtainen osinko, joka oli yhteensä 43 099 725,60 euroa

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Ramirent on laatinut selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä vuodelta 2016. Selvitys on laadittu erillisenä kertomuksena ja se sisältyy Ramirentin vuoden 2016 tilinpäätökseen ja on saatavana yhtiön kotisivuilla www.ramirent.com.

YHTIÖKOKOUS 2017

Ramirentin varsinainen yhtiökokous 2017 pidetään 16.3.2017 kello 10.00 Finlandia-talolla, osoitteessa Mannerheimintie 13e, Helsinki, Suomi. Kokoukseen ilmoittautuneiden vastaanottaminen ja äänestyslippujen jakaminen aloitetaan kello 9.00.

TULEVAISUUTTA KOSKEVAT ARVIOT

Tämän katsauksen lausumat, jotka eivät ole historiallisia tosiasioita ja joihin kuuluvat rajoituksetta lausumat yleisen taloudellisen ja markkinatilanteen kehityksen odotuksista, asiakastoimialojen kannattavuudesta ja investointihalukkuudesta, yhtiön kasvusta, kehityksestä ja kannattavuudesta, säästötoimenpiteistä, valuuttakurssien ja korkotason vaihtelusta, vireillä olevien ja tulevien yrityshankintojen ja uudelleenjärjestelyjen menestyksellisyydestä, sekä lausumat, joita edeltävät sanat "uskoo", "odottaa", "ennakoi", "ennustaa" ja vastaavat ilmaisut, ovat tulevaisuutta koskevia lausumia. Tällaiset lausumat perustuvat tämänhetkisiin odotuksiin ja tällä hetkellä tiedossa oleviin tosiasioihin. Siksi niihin sisältyy riskejä ja epävarmuustekijöitä, joiden johdosta todelliset tulokset voivat erota merkittävästi yhtiön tällä hetkellä odottamista tuloksista. Strategiaprosessin yhteydessä Ramirentin hallitus on arvioinut taloudellisten tavoitteiden muutostarvetta. Muutokset taloudellisissa tavoitteissa julkaistaan pörssitiedotteella. Pohjautuen taloudellisiin tavoitteisiin ja markkinanäkymiin, Ramirent julkaisee näkymät tilikaudelle sekä tilinpäätöstiedotteessa että osavuosikatsauksissa. Näkymät julkaistaan koko vuodelle, mutta ei koskien yhtä vuosineljännestä.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

KONSERNIN TULOSLASKELMA

(EUR 1 000)	LIITETIETO	TAMMI- JOULUKUU 2016	TAMMI- JOULUKUU 2015
LIKEVAIHTO		665 164	635 608
Materiaalit ja palvelut	6	-245 875	-238 499
MYYNTIKATE		419 288	397 109
Liiketoiminnan muut tuotot	5	2 297	7 300
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	7	-164 950	-151 383
Liiketoiminnan muut kulut	8	-88 894	-85 519
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	15	1 309	543
Poistot ja arvonalentumiset	9	-130 697	-110 110
LIKETULOS (EBIT)		38 353	57 941
Rahoitustuotot	10	9 179	13 045
Rahoituskulut	10	-19 428	-24 131
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	10	-10 249	-11 086
LIKETULOS ENNEN VEROJA (EBT)		28 104	46 855
Tuloverot	11	-6 273	-8 057
TILIKAUDEN TULOS		21 832	38 797
Tilikauden tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		22 081	38 975
Määräysvallattomille omistajille		-249	-178
YHTEENSÄ		21 832	38 797
Osakekohtainen tulos (EPS) emoyhtiön omistajien osuus tilikauden voitosta			
Laimentamaton (EUR)	12	0,20	0,36
Laimennettu (EUR)	12	0,20	0,36

Oheiset liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

(EUR 1 000)	LIITETIETO	TAMMI- JOULUKUU 2016	TAMMI- JOULUKUU 2015
TILIKAUDEN TULOS		21 832	38 797
Muut laajan tuloksen erät:			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi:			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät, netto verojen jälkeen	11,23	-940	1 007
Erät, jotka voidaan siirtää myöhemmin tulosvaikutteisiksi:			
Muuntoerot		-3 285	-769
Rahavirran suojaukset, netto verojen jälkeen	11	323	211
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	11,15	3 348	-2 033
Myytavissä olevat rahoitusvarat		-	-6
Yhteensä		385	-2 597
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT YHTEENSÄ		-555	-1 590
TILIKAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ		21 277	37 207
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		21 526	37 386
Määräysvallattomille omistajille		-249	-178
Yhteensä		21 277	37 207

Oheiset liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä

KONSERNIN TASE

(EUR 1 000)	LIITETIETO	31.12.2016	31.12.2015
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	13	138 499	139 656
Muut aineettomat hyödykkeet	13	29 668	46 361
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	14	495 334	425 645
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	15	8 082	4 296
Pitkäaikaiset saamiset	16	13 751	15 277
Myytavissä olevat rahoitusvarat	17	101	134
Laskennalliset verosaamiset	18	578	852
Pitkäaikaiset varat yhteensä		686 013	632 221
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	19	11 194	15 912
Myynti- ja muut saamiset	20	124 428	117 450
Tuloverosaamiset		6 850	4 420
Rahavarat ja muut rahoitusvarat	21	1 570	571
Lyhytaikaiset varat yhteensä		144 041	138 353
VARAT YHTEENSÄ		830 054	770 574
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osakepääoma	22	25 000	25 000
Arvonmuutosrahasto		-443	-770
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		113 951	113 862
Kertyneet voittovarot		136 979	141 819
Tilikauden tulos		22 081	38 975
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma		297 568	318 886
Määräysvallattomien omistajien osuus		-	199
Oma pääoma yhteensä		297 568	319 085
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	18	47 427	49 183
Eläkevelvoitteet	23	20 005	18 009
Pitkäaikaiset varaukset	24	589	2 234
Pitkäaikaiset korolliset velat	25	186 991	183 220
Muut pitkäaikaiset velat	26	4 749	9 446
Pitkäaikaiset velat yhteensä		259 762	262 091
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	27	108 579	87 532
Lyhytaikaiset varaukset	24	1 834	920
Tuloverovelat		1 885	2 740
Lyhytaikaiset korolliset velat	25	160 426	98 206
Lyhytaikaiset velat yhteensä		272 724	189 398
Velat yhteensä		532 486	451 489
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		830 054	770 574

Oheiset liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

(EUR 1 000)	LIITETIETO	TAMMI-JOULUKUU 2016	TAMMI-JOULUKUU 2015
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tulos ennen veroja (EBT)		28 104	46 855
Oikaisut			
Poistot ja arvonalentumiset	9	130 697	110 110
Oikaisu vuokrauskäytössä olleen kaluston myynnistä saatuihin maksuihin		8 992	9 023
Rahoitustuotot ja -kulut	10	10 249	11 086
Muut oikaisut		306	-8 184
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		178 348	168 890
Käyttöpääoman muutos			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		-10 377	-9 903
Vaihto-omaisuuden muutos		1 711	-3 776
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		15 280	2 658
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		184 962	157 868
Maksetut korot		-8 024	-8 858
Saadut korot		826	543
Maksetut välittömät verot		-9 815	-13 227
Liiketoiminnan nettorahavirta		167 951	136 327
Investointien rahavirrat			
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden hankinnat, netto saatujen rahavarojen jälkeen		-835	-11 984
Investoinnit osakkuus- ja yhteisyrityksiin		-	-736
Investoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin (vuokrakalusto)		-165 836	-123 766
Investoinnit muihin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin		-21 716	-3 527
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-3 256	-6 371
Pitkäaikaisten aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä saadut maksut (ilman vuokrauskaluston myyntejä)		579	410
Tuotot sijoitusten myynnistä		-	750
Lainasaamisten lisäys, vähennys ja muut muutokset		2 340	2 389
Tuotot osakkuusyhtiöiden myynnistä		84	-
Saadut osingot investoinneista		31	182
Investointien nettorahavirta		-188 609	-142 654
Rahoituksen rahavirrat			
Maksetut osingot		-43 100	-43 095
Muutokset tytäryhtiöiden omistusosuuksissa		-1 441	-5 475
Lyhytaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut		70 181	71 605
Pitkäaikaisten lainojen nostot		87 561	-
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-91 543	-19 267
Rahoituksen nettorahavirta		21 658	3 768
Rahavarojen nettomuutos tilikauden aikana		999	-2 559
Rahavarat tilikauden alussa		571	3 129
Rahavarojen muutos		999	-2 559
Rahavarat tilikauden lopussa		1 570	571

Oheiset liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

(EUR 1 000)	OSAKE- PÄÄOMA	ARVON- MUUTOS- RAHASTO	SIOJITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO	MUUNTOEROT	KERTYNEET VOITTO- VARAT	EMOYHTIÖN OMISTAJILLE KUULUVA OMA PÄÄOMA	MÄÄRÄYS- VALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUUS	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ
OMA PÄÄOMA 1.1.2015	25 000	-976	113 767	-35 712	222 220	324 299	693	324 992
Muuntoerot	-	-	-	-769	-	-769	-	-769
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	-	-	-	-	1 007	1 007	-	1 007
Rahavirran suojaukset	-	211	-	-	-	211	-	211
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	-	-	-	-2 033	-	-2 033	-	-2 033
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-	-6	-	-	-	-6	-	-6
Tilikauden tulos	-	-	-	-	38 975	38 975	-178	38 797
KAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ	-	206	-	-2 802	39 982	37 386	-178	37 207
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	-115	-115	-	-115
Omien osakkeiden luovutus	-	-	95	-	-	95	-	95
Osingonjako	-	-	-	-	-43 095	-43 095	-	-43 095
Tytäryrityksistä omistettujen osuuksien muutokset	-	-	-	-	316	316	-316	-
LIIKETOIMET OMISTAJIEN KANSSA YHTEENSÄ	-	-	95	-	-42 894	-42 799	-316	-43 115
OMA PÄÄOMA 31.12.2015	25 000	-770	113 862	-38 514	219 309	318 886	199	319 085
Muuntoerot	-	5	-	-3 290	-	-3 285	-	-3 285
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	-	-	-	-	-940	-940	-	-940
Rahavirran suojaukset	-	323	-	-	-	323	-	323
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	-	-	-	3 348	-	3 348	-	3 348
Tilikauden tulos	-	-	-	-	22 081	22 081	-249	21 832
KAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ	-	328	-	57	21 141	21 526	-249	21 277
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	217	217	-	217
Omien osakkeiden luovutus	-	-	89	-	-	89	-	89
Osingonjako	-	-	-	-	-43 100	-43 100	-	-43 100
Tytäryrityksistä omistettujen osuuksien muutokset	-	-	-	-	-50	-50	50	-
LIIKETOIMET OMISTAJIEN KANSSA YHTEENSÄ	-	-	89	-	-42 933	-42 844	50	-42 793
OMA PÄÄOMA 31.12.2016	25 000	-443	113 951	-38 457	197 517	297 568	-	297 568

Oheiset liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liiketoiminta ja konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet22	1
Rahoitusriskien hallinta32	2
Pääoman hallinta38	3
Segmentti-informaatio39	4
Liiketoiminnan muut tuotot41	5
Materiaalit ja palvelut42	6
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut42	7
Liiketoiminnan muut kulut	44	8
Poistot ja arvonalentumiset45	9
Rahoitustuotot ja -kulut45	10
Tuloverot	46	11
Osakekohtainen tulos	46	12
Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet47	13
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet50	14
Sijoitukset osakkuusyrityksiin ja yhteisyrityksiin51	15
Pitkäaikaiset saamiset53	16
Myytävässä olevat rahoitusvarat53	17
Laskennalliset verosaamiset ja verovelat53	18
Vaihto-omaisuus54	19
Myyntisaamiset ja muut saamiset54	20
Rahavarat ja muut rahoitusvarat55	21
Oma pääoma55	22
Eläkevelvoitteet56	23
Varaukset58	24
Korolliset velat59	25
Muut pitkäaikaiset velat59	26
Ostovelat ja muut velat59	27
Yrityshankinnat ja -myynnit	60	28
Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu61	29
Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen hierarkiatasot61	30
Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot verrattuna kirjanpitoarvoihin62	31
Valuuttakurssit63	32
Osakekohtainen osinko	64	33
Lähipiiritapahtumat	64	34
Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat65	35
Riita-asiat ja oikeusprosessit	66	36
Tytäryhtiöt 31.12.2016	66	37
Raportointikauden päättymispäivän jälkeiset tapahtumat67	38

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. LIIKETOIMINTA JA KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

LIIKETOIMINTA

Ramirent Oyj (”yhtiö”) on Suomen lain mukaisesti perustettu suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki. Ramirent Oyj:n osoite on Äyritie 16, 01510 Vantaa. Ramirent Oyj:n osakkeet noteerataan NASDAQ Helsingissä (RMR1V).

Ramirent Oyj on Ramirent-konsernin emoyhtiö (”Ramirent”, ”konserni”). Ramirent-konsernin liiketoiminta koostuu rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrauksesta rakentajille ja teollisuudelle, julkiselle sektorille ja kotitalouksille. Konserni tarjoaa lisäksi koneiden ja laitteiden vuokraukseen liittyviä palveluja sekä käy jonkin verran kaupaa rakennuskoneilla, -laitteilla sekä rakennustoimintaan liittyvillä tavaroilla ja tarvikkeilla.

Ramirent on kansainvälinen konserni, joka toimi vuonna 2016 10 maassa: Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Tšekin tasavallassa ja Slovakiassa. Liiketoimintaa harjoitetaan kyseisissä maissa sijaitsevien 290 (288) vuokraustoimipisteen kautta. Venäjällä ja Ukrainassa Ramirent toimi yhteisyrityksen kautta.

Ramirentillä oli vuoden 2016 lopussa 2 686 (2 654) työntekijää. Konsernin liikevaihto oli 665,2 (635,6) milj. euroa, josta 73 prosenttia (75 %) tuli Suomen ulkopuolelta.

Ramirent Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokoukseen 16.2.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET YLEISTÄ

Ramirent Oyj:n konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa sovellettavaksi hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti. Sekä vuoden 2016 tilinpäätöstä että vuoden 2015 vertailutietoja laadittaessa on noudatettu kaikkia Ramirentin liiketoimintaan soveltuvia 31.12.2016 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot sisältävät myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisö-lainsäädännön edellyttämät tiedot.

VUONNA 2016 SOVELLETUT UUDET IFRS-STANDARDIT SEKÄ TULKINNAT JA MUUTOKSET OLEMASSAOLEVIIN STANDARDEIHIN

Ramirent on soveltanut 1.1.2016 alkaen seuraavia uudistettuja standardeja ja tulkintoja:

- Muutokset standardeihin IFRS 10, IFRS 12 ja IAS 28: Sijoitusyhteisöt – Konsernitilinpäätökseen yhdis-

- telemistä koskevan poikkeuksen soveltaminen,
- Muutos IAS 27:een: Pääomaosuusmenetelmä erillistilinpäätöksessä,
- Muutos IAS 1:een: Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskeva hanke,
- IFRS-standardien vuosittaiset parannukset, muutuskokoelma 2012-2014,
- Muutokset IAS 16:een ja IAS 38:aan: Hyväksyttävien poistomenetelmien selventäminen,
- Muutokset IFRS 11:een Yhteisjärjestelyt – Kirjanpitokäsittely hankittaessa osuuksia yhteisissä toiminnoissa. Standardimuutokset edellyttävät liiketoimintojen yhdistämisen kirjanpitoperiaatteiden soveltamista yhteisten toimintojen hankintoihin silloin kun kyseessä on liiketoiminta.
- Muutokset IAS 16:een Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja IAS 41:een Maatalous – Tuottavat kasvit.

Muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta Ramirentin taloudelliseen raportointiin.

Konsernitilinpäätös on esitetty tuhansissa euroissa, ellei toisin ole ilmoitettu. Pyörityserojen vuoksi yksittäiset luvut yhteenlaskettuina voivat erota summastaan.

LAATIMISPERUSTA

Konsernitilinpäätös on laadittu perustuen alkuperäisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta laadintaperiaatteissa alla lueteltuja kohtia.

YHDISTELYPERIAATTEET TYTÄRYHTIÖT

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Ramirent Oyj:n ja kaikki tytäryhtiöt, joissa Ramirent Oyj:llä on määräysvalta.

Määräysvalta syntyy, kun Ramirent olemalla osallisena sijoituskohteessa altistuu sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja kun Ramirent pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä sijoituskohdetta koskevaa valtaansa. Vallalla tarkoitetaan olemassa olevia oikeuksia, jotka tarkasteluhetkellä tuottavat Ramirentille kyvyn ohjata toimintoja, joilla on merkittävä vaikutus sijoituskohteen tuottoon.

Tytäryritykset on lueteltu liitetiedossa 37.

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenetelmän mukaisesti, jossa hankitun yhtiön varat, velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Hankintameno perustuu hankittujen varo-

jen, liikkeelle laskettujen oman pääomanehtoisten instrumenttien ja vastattavaksi otettujen velkojen hankintahetken käypään arvoon. Hankintahetkellä tarkoitetaan päivää, jolloin tytäryhtiö siirtyy emoyhtiön määräysvaltaan. Tytäryhtiö yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien siihen saakka, kun emoyhtiön määräysvalta tytäryhtiöön päättyy. Jos määräysvalta tytäryhtiössä menetetään, jäljellä oleva omistusosuus arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Lisäksi kyseiseen tytäryhtiöön liittyvät aikaisemmin muihin laajan tuloslaskelman eriin kirjatut erät siirretään tulosvaikutteisiksi. Jos emoyhtiöllä säilyy määräysvalta, omistusosuu- den muutosten vaikutus kirjataan suoraan konsernin omaan pääomaan.

Liikearvo on määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus ja aiemmin omistetun osuuden hankinta-ajankohdan käypä arvo yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Se edustaa hankkijan vastaisen taloudellisen hyödyn kerryttämiseksi suorittamaa maksua, jota ei voida yksilöidä ja kirjata erillisiksi omaisuuseriksi. Lisäkauppahinnat arvostetaan käypään arvoon ja myöhemmät käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Kaikki hankintaan liittyvät kulut, kuten asiantuntijapalkkiot kirjataan kuluksi. Määräysvallattomien omistajien osuus saadaan arvostaa transaktiokohtaisesti joko käypään arvoon tai määräysvallattomien omistajien suhteellisen osuutena hankinnan kohteen nettovaroista.

Hankitut nettovarot käsitellään hankittujen tytäryhtiöiden toimintavaluutassa ja muunnetaan emoyhtiön toimintavaluuttaan tilikauden päättämispäivän valuuttakursseja käyttäen. Tästä johtuen muu kuin euromääräinen liikearvo on riippuvainen valuuttakursseista, mikä aiheuttaa vaihtelua liikearvon ja käypään arvoon pääsemiseksi tehtyjen oikaisujen määrässä, kun nämä muunnetaan emoyhtiön toimintavaluuttaan.

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä sisäiset katteet ja konsernin sisäiset osingot on eliminoitu. Realisoitumattomat tappiot on eliminoitu samalla tavalla kuin realisoitumattomat voitot, mutta vain silloin, kun ei ole näyttöä arvon alentumisesta.

Tytäryhtiöiden laadintaperiaatteet on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin laadintaperiaatteita.

OSAKKUUSYRITYKSET

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa Ramirentilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa. Yleensä tämä perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa 20–50 prosenttia äänivallasta. Osakkuusyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

YHTEISJÄRJESTELYT

Yhteisjärjestelyt ovat järjestelyjä, joissa Ramirent käyttää toisen osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa. Ramirent soveltaa kaikkiin yhteisjärjestelyihin IFRS 11 -standardia. IFRS 11:n mukaan yhteisjärjestelyt luokitellaan yhteisiksi toiminnoiksi tai yhteisyrityksiksi sen mukaan, mitkä ovat sijoittajien sopimusperusteiset oikeudet ja velvoitteet. Ramirent on arvioinut yhteisjärjestelyjensä luonteen ja todennut niiden olevan yhteisyrityksiä. Yhteisyritykset käsitellään pääomaosuusmenetelmällä.

PÄÄOMAOSUUSMENETELMÄ

Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitukset kirjataan alun perin hankintamenon määräisenä ja sitä lisätään tai vähennetään kirjaamalla konsernin osuus hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista ja muista laajan tuloksen eristä. Saadut tai saatavat osingot osakkuusyrityksiltä ja yhteisyrityksiltä kirjataan sijoituksen kirjanpitoarvon vähennykseksi. Jos konsernin osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävän yrityksen tappioista on yhtä suuri tai suurempi kuin sen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävästä yrityksestä (mukaan lukien mahdolliset pitkäaikaiset saamiset, jotka tosiasiallisesti muodostavat osan konsernin nettosijoituksesta pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävään yritykseen), konserni ei kirjaa lisää tappiota, ellei sillä ole oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta eikä se ole suorittanut maksuja pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävän yrityksen puolesta. Hankintaan liittyvät kulut aktivoidaan pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävän yrityksen hankintameno- ennen vuotta 2016 toteutettavissa järjestelyissä. Vuodesta 2016 lähtien Ramirent soveltaa IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen -standardia yhteisten toimintojen hankintoihin, jotka muodostavat liiketoiminnan. Tällaisiin hankintoihin liittyvät kulut kirjataan kuluksi.

Konsernin ja sen osakkuusyritysten ja yhteisyritysten välisistä liiketapahtumista aiheutuvat realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaavasti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä luovutetun omaisuuserän arvon alentumisesta. Osakkuusyritysten ja yhteisyritysten noudattamat tilinpäätöksen laatimisperiaatteet on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin noudattamia periaatteita.

Osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tuloksesta esitetään erikseen konsernin tuloslaskelmassa. Ramirentin sijoituksen osakkuusyrityksiin ja yhteisyrityksiin sisältävät hankinnan yhteydessä määritetyn liikearvon.

KESKEISET KIRJANPIDOLLISET ARVIOT JA HARKINTAAN PERUSTUVAT RATKAISUT

IFRS-käytännön mukaisen tilinpäätöksen laatiminen vaatii yrityksen johdolta arvioita ja oletuksia sekä yhtiön tilinpäätösperiaatteiden soveltamista koskevia valintoja. Vaikka nämä arviot pohjautuvat johdon parhaaseen käsitykseen nykyhetken liike- ym. tapahtumista, toteutuneet tulokset saattavat poiketa arvioituista.

Yleisimmät ja merkittävimmät tilanteet, joissa johdon on turvaututtava harkintaansa ja arvioihin, liittyvät seuraaviin päätöksiin:

- myyntisaamisten käypä arvo (kerrytettävissä oleva rahamäärä) (liitetieto 2, luottoriski),
- pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella jaksotettavien palkkioiden perustana olevat arviot konsernin tulevien taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta (liitetieto 7),
- arviot tulevasta liiketoiminnan kehityksestä ja muut arvonalentumistestaukseen liittyvät kysymykset (liitetieto 13),
- pitkäaikaisten varojen taloudelliset vaikutusajat (liitetieto 14),
- tulevien verotettavien tulojen todennäköisyys, jota vastaan vähennyskelpoiset väliaikaiset erot voidaan hyödyntää antaen perusteet laskennallisten verosaamisten kirjaamiseen (liitetieto 18),
- liiketoimintojen yhdistämisessä hankittujen omaisuuserien käyvän arvon määrittäminen (liitetieto 28) ja
- liiketoimintojen yhdistämisiin liittyvät ehdolliset kauppahintajärjestelyt (liitetieto 28).

Yksityiskohtainen informaatio kustakin yllä mainitusta arviosta ja harkintaan perustuvasta ratkaisusta sekä perusteet vaikutukselle eri tilinpäätöseriin sisältyy konsernitilinpäätöksen vastaaviin liitetietoihin.

ULKOMAAN VALUUTAN MÄÄRÄISET TAPAHTUMAT JA ULKOMAISTEN YKSIKÖJEN TILINPÄÄTÖSTEN VALUUTAN MUUNTAMINEN

Kunkin yksittäisen konserniyhtiön tulosta ja taloudellista tilannetta mitataan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa yhteisö pääasiallisesti toimii (toimintavaluutta). Konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on konsernin emoyhtiön Ramirent Oyj:n toimintavaluutta.

ULKOMAAN VALUUTAN LIIKETAPAHTUMAT

Ulkomaan valuutan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Ulkomaan valuutan määräiset saamiset ja velat muunnetaan toimintavaluutan määräisiksi raportointipäivän valuuttakurssien mukaisesti. Liiketoimintaan liittyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältyvät tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin kuluihin. Valuuttakurssivoitot ja -tappiot ulkomaan rahan määräisistä lainoista sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

ULKOMAISTEN YKSIKÖJEN TILINPÄÄTÖSTEN VALUUTAN MUUNTAMINEN

Toimintavaluuttanaan muuta kuin euroa käyttävien konsernin tytäryhtiöiden tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi tilikauden keskikurssien mukaisesti. Näiden yhtiöiden taseet tilikauden tulosta lukuunottamatta muunnetaan euroiksi raportointipäivän valuuttakurssien mukaan. Yhdistelystä johtuva konsernituloslaskelmaan ja -taseeseen kirjattujen tilikauden voittojen erotus, kuten myös hankittujen ulkomaisten tytäryhtiöiden hankittujen varojen eliminoinnista syntyvät kurssierot, sisältyvät kurssieroina konsernitilinpäätöksen omaan pääomaan ja niiden muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryhtiö luovutetaan, kaikki luovutettuun tytäryhtiöön liittyvät aiemmin omassa pääomassa esitetyt kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan osana myynnistä tai purkamisesta aiheutuvaa voittoa tai tappiota.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tuloksen arvioinnista, on nimetty konsernin toimitusjohtaja.

Segmenttitiedot esitetään Ramirentin toimintasegmenttien osalta, jotka on määritelty maantieteellisesti. Kutakin toimintasegmenttiä johdetaan erikseen ja ne raportoidaan erillisinä konsernin toimitusjohtajalle toimitettavassa sisäisessä raportoinnissa.

Ramirentin toimintasegmentit ovat:

- Suomi
- Ruotsi
- Norja
- Tanska
- Europe East (Baltian maat sekä Venäjä ja Ukraina yhteisyhtiön kautta) ja
- Europe Central (Puola, Tšekin tasavalta ja Slovakia).

Kaikkien toimintasegmenttien tuotot koostuvat kaluston vuokrauksesta kertyneistä vuokratuotoista, palveluista sekä tavaroiden myyntituotoista ja vuokrauskäytössä olleen kaluston myyntituotoista.

Konsernin sisäisten liiketapahtumien hinnoittelu toimintasegmenttien välillä perustuu markkinahintoihin.

Segmenttien sijoitettu pääoma muodostuu niiden liiketoiminnassaan käyttämistä varoista ja veloista, sen mukaisesti kun segmenttien varoja ja velkoja raportoidaan säännöllisesti Ramirent-konsernin ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle.

MYYNIN TULOUTUS

Kaikki vuokratuotot ja tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan myyntituotoiksi. Liikevaihto määritellään saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella, josta on vähennetty annetut alennuk-

set sekä välilliset verot ja muut myynnin perusteella suoranaisesti määräytyvät verot.

Vuokratuotot tavallisista vuokrasopimuksista kirjataan tasaerinä vuokratuotosten aikana ja tuotot palveluista tuloutetaan sillä kaudella, jolloin palvelu tuotetaan asiakkaalle.

Vuokrakoneita ja -laitteita myydään osana normaalia liiketoimintaa. Silloin kun koneiden ja laitteiden käyttötarkoitus muuttuu vuokrauskäytössä olevasta myytävänä olevaksi, siirretään niiden kirjanpitoarvo käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuuteen. Myyntituottoina vuokrakoneiden ja -laitteiden myynnistä esitetään liikevaihdossa koko myydyn koneen tai laitteen myyntihinta.

Vaihto-omaisuuden myynnistä ja vuokrakoneiden ja -laitteiden myynnistä saadut tuotot tuloutetaan, kun niiden omistukseen liittyvät oleelliset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet ostajalle eivätkä tavarat enää ole myyjän määräysvallan tai hallinnan alaisia.

MATERIAALIT JA PALVELUT

Vuokrakoneiden ja -laitteiden myyntiin liittyvät kulut sekä myytyjen vuokrakoneiden ja -laitteiden poistamatta oleva kirjanpitoarvo kirjataan kuluksi materiaalien ja palvelujen ryhmään.

TYÖSUHDE-ETUDET ELÄKEVASTUUT

Konsernin yritykset ovat kattaneet eläkevastuunsa paikallisten olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisin eläkejärjestelyin. Eläkejärjestelyt ovat joko maksupohjaisia järjestelyjä tai etuuspohjaisia järjestelyjä.

Maksupohjaisessa järjestelyssä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yhteisölle tai järjestelylle, jonka jälkeen konsernilla ei ole mitään lakiin perustuvaa tai tosiasiallista velvoitetta suorittaa lisämaksuja, jos maksujen vastaanottaja olisi kykenemätön suorittamaan kyseessä olevat eläkkeet. Kaikki eläkejärjestelyt, jotka eivät ole maksupohjaisia järjestelyjä ovat etuuspohjaisia järjestelyjä. Maksupohjaisia eläkejärjestelyjä on kaikissa Ramirentin toimintamaisissa, jonka lisäksi Ruotsissa on myös etuuspohjainen eläkejärjestely.

Maksupohjaisten eläkejärjestelyjen maksut kirjataan tuloslaskelmaan sen tilikauden kuluksi, johon ne liittyvät.

Eläkejärjestelyihin liittyvät etuuspohjaiset eläkevelvoitteet on kirjattu taseeseen vakuutusmatemaattisten laskelmien perusteella. Nämä vakuutusmatemaattiset laskelmat on laadittu käyttäen ennakoituun etuus oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Tätä menetelmää sovellettaessa eläkkeistä aiheutuva kulu kirjataan tuloslaskelmaan järjestelyyn piiriin kuuluvien työntekijöiden koko palvelusajalle pätevien aktuaarien vuosittain laatimien laskelmien perusteella. Eläkevelvoite määritetään vastaisten maksettavien rahavirtojen nykyarvona käyttäen korkona korkealaatuisten valtion velkakirjojen tai yritysten joukkovelkakirjojen noteerattua korkoa, jotka olennaiselta osin vastaavat valuutaltaan ja en-

nakoidulta erääntymiseltään etuus pohjaista eläkevelvoitetta.

Konserni kirjaa kaikki etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot välittömästi muihin laajan tuloksen eriin omaan pääomaan. Konserni raportoi työsuoritukseen perustuvat maksut työsuhte-etuuksina ja nettokoron rahoituserissä. Konserni raportoi taseessa nettomääräisen eläkevelvoitteen tai -varallisuuserän.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Ramirentillä on yhtiön avainjohtajille suunnattu ja kannustinjärjestelmiä. Palkkion saaminen edellyttää hallituksen asettamien tavoitteiden saavuttamista.

Kannustinjärjestelmät ovat osaksi osakkeilla selvitettäviä ja osaksi rahavaroina selvitettäviä. Kunkin järjestelmän kulu kirjataan ansaintajakson aikana. Osakkeilla selvitettävä osuus palkkiosta on arvoitettu oman pääoman instrumentin myöntämishetken käypään arvoon ja se kirjataan kuluksi ja oman pääoman lisäykseksi. Rahavaroina selvitettävä osuus palkkiosta on kirjattu kuluksi ja velan lisäykseksi. Velka arvostetaan käypään arvoon uudelleen tulosaikaisesti jokaisena raportointipäivänä. Rahavaroina selvitettävä osuus liittyy henkilöiden veroihin ja muihin työnantajan suorittamiin maksuihin.

LIIKETULOS ENNEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN POISTOJA JA ARVONALENNUKSIA (EBITA)

Liiketulos ennen aineettomien hyödykkeiden poistoa tai arvonalentumisia (EBITA), muodostuu kokonaismyynnistä ja muista liiketoiminnan tuotoista, joista vähennetään materiaalien ja palvelujen kulut, henkilöstökulut ja muut liiketoiminnan kulut sekä poistot. Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältyy liiketulokseen. Käyttöpääomaeristä johtuvat valuuttakurssierot sisältyvät liiketulokseen, kun taas rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyvät kursierot kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

LIIKETULOS (EBIT)

Liiketulos (EBIT) lasketaan liiketuloksesta ennen aineettomien hyödykkeiden poistoa ja arvonalentumisia vähentämällä siitä aineettomien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset.

VIERAAN PÄÄOMAN MENOT

Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot sisällytetään omaisuuserän hankintamenuun. Ehdot täyttävä omaisuuserä on sellainen omaisuuserä, jonka saattaminen valmiiksi sille aiottua käyttötarkoitusta tai myyntiä varten vaatii välttämättä huomattavan pitkän ajan. Muilta osin korot ja muut korollisiin velkoihin liittyvät kulut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

1

TULOVEROT

2

Tuloverot koostuvat verotettavan tuloksen perusteella kirjatuista veroista ja laskennallisista veroista.

3

Verotettavan tuloksen perusteella kirjatut verot sisältävät päättyneen tilikauden tuloverot sekä aiemmillä tilikausilla kirjattuihin veroihin liittyvät verot tai veron hyvitykset, joita ei ole aiemmalla kaudella kirjattu tuloslaskelmaan. Tilikauden tuloslaskelmaan kirjattu tilikauden verotettavaan tuloon perustuva tulovero on kaikkien konserniyritysten tuloverojen summa, joka lasketaan yhtiökohtaisesta verotettavasta tulosta kunkin konserniyrityksen toimintamaan verokannan mukaisesti.

4

Laskennallisissa veroissa huomioidaan kaikki varojen ja velkojen kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliset väliaikaiset erot. Pääasialliset väliaikaiset erot johtuvat pitkäaikaisen omaisuuden poistoeroista, johdannaissopimusten arvostamisesta käypään arvoon, etuuspuhjeisista eläke-etuuksista, vähennyskelpoisista verotuksellisista tappioista sekä liiketoimintojen yhdistämisen yhteydessä käypään arvoon arvostetuista eristä. Laskennallisia verovelkoja ei kirjata tytäryhtiöiden voittovaroista, ellei ole todennäköistä, että väliaikaiset erot realisoituvat ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

5

Laskennalliset verot määritetään maakohtaisilla paikallisten verolakien mukaisilla tilinpäätöspäivänä säädetyillä verokannoilla tai verokannoilla, jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättämispäivään mennessä.

6

Laskennallinen verosaaminen kirjataan niin suurena kuin se todennäköisesti voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

7

Muuhun laajaan tulokseen kirjattuihin eriin liittyvät tuloverot kirjataan myös muuhun laajaan tulokseen.

8

LIIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET LIIKEARVO

9

Liikearvo on määrä, jolla luovutettu vastike, määräsvallattomien omistajien osuus ja aiemmin omistetun osuuden hankinta-ajankohdan käypä arvo yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Se edustaa hankkijan vastaisen taloudellisen hyödyn kerryttämiseksi suorittamaa maksua, jota ei voida yksilöidä ja kirjata erillisiksi omaisuuseriksi. Liikearvoa ei poisteta vaan siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä ja mahdollinen arvonalentuminen arvioidaan vuosittain tai useammin, jos tapahtumat tai muuttuneet olosuhteet viittaavat siihen, että sen arvo on saattanut alentua. Liikearvo kohdistetaan tätä tarkoitusta varten rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liiketoimintasegmentit Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska kukin muodostavat rahavirtaa tuottavan yksikön. Lisäksi Baltian maat ja Europe Central-segmentti (Puola, Tšekin tasavalta ja Slovakia) kumpikin muodostavat rahavirtaa tuotta-

10

van yksikön. Konsernin tuloslaskelmaan kirjataan liikearvon arvonalentumistappio, jos arvonalentumistestaus osoittaa, että liikearvon kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Tällöin liikearvo kirjataan kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Alkuperäisen kirjauksen jälkeen liiketoimintojen yhdistämisestä johtuva liikearvo arvostetaan hankintahetken jälkeen kirjatulla arvonalentumistappioilla vähennettyyn hankintamenoon. Liikearvon arvonalentumistappioita ei voida peruuttaa.

MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineeton omaisuuserä kirjataan ainoastaan, jos on todennäköistä, että yhtiö saa siitä johtuvaa tulevaa taloudellista hyötyä ja sen hankintameno on luotettavasti määritettävissä.

Muut aineettomat hyödykkeet koostuvat ohjelmistolisensseistä, IT-järjestelmien kustannuksista ja uusien tuotteiden kehittämiseen liittyvistä kehittämismenoista, jotka kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Alkuperäinen hankintameno sisältää omaisuuden hankkimisesta johtuvat välittömät kulut sekä muut järjestelmän kehittämiseen liittyvät kulut.

Edellä mainittujen erien lisäksi muut aineettomat hyödykkeet sisältävät myös osana liiketoimintojen yhdistämistä hankittuja kilpailukieltosopimuksia, asiakas- ja yhteistyösopimuksia, asiakassuhteita sekä uusien tuotteiden kehittämiseen liittyviä kehittämismenoja. Nämä kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintahetken käypään arvoon.

Muut aineettomat hyödykkeet, joiden taloudellinen käyttöaika on rajallinen, poistetaan niiden arvioidun taloudellisten käyttöaikojen kuluessa tasapoistoin. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

- Ohjelmistolisenssit ja IT-järjestelmät 3–5 vuotta
- Uusien tuotteiden kehittämismenot 5 vuotta
- Kilpailukieltosopimukset 2–5 vuotta
- Asiakassopimukset ja -suhteet 3–10 vuotta
- Yhteistyösopimukset 3–5 vuotta

Poistomenetelmät, taloudelliset käyttöajat ja jäännösarvot arvioidaan kunkin raportointikauden lopussa, ja niitä oikaistaan tarvittaessa.

Poistot lopetetaan, kun hyödyke luokitellaan standardin IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot mukaisesti myytävänä olevaksi. Myytäväksi luokitellut hyödykkeet arvostetaan kirjanpitoarvoon tai tätä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon.

Aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot kirjataan tuloslaskelmaan muihin liiketoiminnan tuottoihin ja tappiot muihin liiketoiminnan kuluihin.

AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineellinen käyttöomaisuushyödyke kirjataan taseeseen ainoastaan, jos on todennäköistä, että yhtiö saa siitä johtuvaa tulevaa taloudellista hyötyä ja sen hankintameno on luotettavasti määritettävissä.

Konserniyritysten hankkimat aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet (maa-alueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja laitteet, muut aineelliset hyödykkeet) kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon, elleivät ne liity liiketoimintojen yhdistämiseen, missä tapauksessa ne arvostetaan hankintapäivän käypään arvoon vähennettynä hankintapäivän jälkeen kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla.

Hankintameno sisältää kaikki menot, jotka liittyvät kyseisen hyödykkeen saattamiseen käyttökuntoon. Välittömien hankintamenojen lisäksi siihen sisältyvät myös muut hankintaan liittyvät menot kuten tullimaksut, kuljetuskustannukset, asennusmenot, tarkastusmaksut jne.

Mikäli aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvä hyödyke koostuu osista, joilla on eripituiset taloudelliset vaikutusajat käsitellään tällaiset osat erillisinä hyödykkeinä.

Merkittävät korjaukset saattavat täyttää myöhempien kustannusten aktivointikriteerit. Niissä tapauksissa korjausmenot lisäävät hyödykkeen kapasiteettia tai taloudellista käyttöaikaa korjausta edeltävään tilanteeseen verrattuna. Ellei näin ole, menoja ei aktivoida taseeseen vaan ne kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitokustannukset kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet poistetaan tasapoistoina kunkin hyödykkeen arvioidun taloudellisen käyttöajan kuluessa. Maa-alueita ei poisteta. Ryhmäkohtaiset arvioidut taloudelliset käyttöajat ja vuotuiset poistajat ovat seuraavat:

- Rakennukset, rakennelmat ja maa-alueiden peruserämenot 10–30 vuotta
- Koneet ja laitteet omaan käyttöön 3–10 vuotta
- Muut aineelliset hyödykkeet 3–8 vuotta
- Yksilöidyt vuokrakoneet, -kalusteet ja -laitteet
 - Nosto- ja lastauslaitteet 8–15 vuotta
 - Pienkoneet 3–8 vuotta
 - Siirrettävät tilayksiköt 10–15 vuotta
- Yksilöimättömät vuokrakoneet, -kalusteet ja -laitteet 3–10 vuotta
 - Telineet
 - Muotit ja tukirakenteet
 - Muut yksilöimättömät aineelliset hyödykkeet

Poistomenetelmät, taloudelliset vaikutusajat ja jäännösarvot arvioidaan kunkin raportointikauden lopussa, ja niitä oikaistaan tarvittaessa.

Poistot lopetetaan, kun hyödyke luokitellaan standardin IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset

omaisuuserät ja lopetetut toiminnot mukaisesti myytävänä olevaksi. Myytäviksi luokitellut hyödykkeet arvostetaan kirjanpitoarvoon tai tätä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Myydyistä vuokrakoneista ja -laitteista saadut myyntitulot kirjataan liikevaihtoon ja myyntiin liittyvät menot kirjataan materiaali- ja palvelukuluiksi. Muut aineellisen pitkäaikaisen omaisuuden luovutusvoitot kirjataan muuksi liiketoiminnan tuotoksi ja tappiot muuksi liiketoiminnan kuluksi.

ARVONALENTUMINEN JA ARVONALENTUMISTESTAUS

Pitkäaikaiset omaisuuserät arvioidaan säännöllisesti mahdollisten arvonalentumiseen viittaavien merkien havaitsemiseksi, so. tapahtumien tai olosuhdemuutosten varalta, jotka viittaavat siihen, että omaisuuserän kirjanpitoarvoa vastaava rahamäärä ei olisi kerrytettävissä. Liikearvo testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvo on allokoitu rahavirtaa tuottaville yksiköille arvonalentumistestausta varten. Allokointi on tehty niille rahavirtaa tuottaville yksiköille tai rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän siitä liiketoimintojen yhdistämisestä, johon kyseinen liikearvo liittyy.

Poistojen kohteena olevien omaisuuserien osalta arvioidaan onko sellaisia tapahtumia tai muutoksia olosuhteissa, jotka viittaisivat, että kirjanpitoarvoa vastaava määrä ei olisi kerrytettävissä. Arvonalentumistappiona kirjataan määrä, jolla omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan määrän. Pitkäaikaisista omaisuuseristä kerrytettävissä oleva rahamäärä on niiden myynnistä aiheutuvilla kustannuksilla vähennetty käypä arvo tai tätä suurempi käyttöarvo. Käyttöarvo määritetään diskonttaamalla omaisuuserän tuottama arvioitu vastainen kassavirta. Arvonalentumistestauksessa käytetyt arvostusmallit edellyttävät arvioiden käyttöä.

Vuokrauskäytössä olevien koneiden ja kaluston osalta kiinnitetään erityistä huomiota niiden käyttöasteeseen ja niissä tapauksissa, joissa käyttöaste on matala, arvonalentumistappion kirjaamisen tarve määritetään. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on korkeampi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä, kirjataan arvonalentumistappio. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan ainoastaan, jos olosuhteet muuttuvat tavalla, joka lisää kerrytettävissä olevaa rahamäärää tappion kirjaushetkellä kerrytettävissä olleeseen rahamäärään nähden. Arvonalentumistappioita ei kuitenkaan voida peruuttaa yli sen arvon, joka omaisuuserälle olisi määritetty, jos siitä ei olisi kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvon arvonalentumistappiota ei voida peruuttaa.

1

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Omaisuserä tai luovutettavien erien ryhmä luokitellaan myytävänä olevaksi, jos sen kirjapitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiallisesti myynnistä sen sijaan että se kertyisi jatkuvasta käytöstä. Tämä ehto täyttyy vain, kun omaisuserä (tai luovutettavien erien ryhmä) on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan tällaisten omaisuuserien (tai luovutettavien erien ryhmän) myynnissä yleisin ja tavanomaisin ehdoin ja myynnin on oltava erittäin todennäköinen. Johdon pitää olla sitoutunut myyntiin ja myynnin on oltava kirjattavissa toteutuneena myyntinä vuoden kuluessa luokittelun tapahtumisesta.

11

Kun konserni on sitoutunut myyntisuunnitelmaan, joka koskee määrävallan menettämistä tytäryrityksessä tai liiketoiminnassa, kaikki tytäryrityksen tai liiketoiminnan varat ja velat luokitellaan myytävänä oleviksi, kun yllä kuvatut kriteerit täyttyvät, riippumatta siitä, säilyykö konsernilla myynnin jälkeen määrävallaton osuus aiemmassa tytäryrityksessä tai myydyssä liiketoiminnassa.

12

13

14

15

Myytävänä olevaksi luokiteltu omaisuserä tai luovutettavien erien ryhmä arvostetaan kirjanpitoarvoon tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon sen mukaan, kumpi näistä on alempi.

16

17

18

19

VUOKRASOPIMUKSET RAMIRENT VUOKRALLE ANTAJANA

20

Vuokratuotot tavallisista vuokrasopimuksista kirjataan tasaerinä vuokrakauden aikana.

21

22

RAMIRENT VUOKRALLE OTTAJANA

23

Vuokrasopimukset, joissa kaikki omistukseen liittyvät olennaiset riskit ja hyödyt säilyvät vuokranantajalla luokitellaan tavallisiksi vuokrasopimuksiksi. Ramirentin tavalliset vuokrasopimukset ovat vuokrattavan kaluston leasingopimuksia, kiinteistöjen vuokrasopimuksia ja muita leasingopimuksia.

24

25

26

27

Tavalliset vuokrasopimukset tehdään tavallisimmin määräajaksi. Sopimukset voivat sisältää irtisanomisaikaa tai ennaikaiseen irtisanomiseen liittyviä korvauksia koskevia määräyksiä. Niiden kulut kirjataan tuloslaskelmaan liiketoiminnan muina kuluina.

28

29

30

Konsernin sitoviin vastaisiin vähimmäisvuokriin liittyvät veloitteet esitetään taseen ulkopuolisina liitetietoina. Annettavat tiedot sisältävät ei purettavissa olevien vuokrasopimusten mukaiset vähimmäisvuokrat. Jaettuja vuokrasopimuksia ja jälleenvuokraussopimuksia käytetään vuokrakoneiden ja -laitteiden lyhytaikaiseen vuokraukseen. Niiden kulut sisältyvät tuloslaskelman materiaali- ja palvelulukuihin. Jaettuihin vuokrasopimuksiin ja jälleenvuokraussopimuksiin ei sisälly vastaisiin vähimmäisvuokriin liittyviä veloitteita.

31

32

33

34

35

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai tätä alempaan nettorealisointiarvoon. Netto reali-

sointi-arvo on arvioiduilla välttämättömillä myyntikustannuksilla vähennetty arvioitu myyntihinta tavanomaisessa liiketoiminnassa. Hankintameno perustuu painotettuun keskihintaan. Hankintameno muodostuu hankintahinnasta sekä muista vaihto-omaisuuden nykyiseen sijaintipaikkaansa ja kuntoonsa saattamiseen aiheutuneista kuluista.

Vaihto-omaisuuteen sisältyy tavanomaiset myytävänä olevat omaisuserät ja palvelujen tuottamiseen käytetyt materiaalit tai tarvikkeet. Vaihto-omaisuus koostuu pääasiassa myytävistä tavaroista, käytetyistä vuokrakoneista ja -laitteista sekä varaosista, lisävarusteista ja palvelujen tuottamiseen käytetyistä materiaaleista.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN LUOKITTELU

Rahoitusvälineet luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin ja jaksotettuun hankintamenoa kirjattuihin velkoihin. Konserni luokittelee rahoitusvarat ja -velat hankintahetkellä hankinnan tarkoituksen perusteella. Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä.

KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI ARVOSTETTAVAT RAHOITUSVARAT

Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan arvostettavaksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti, kun rahoitusvaroihin kuuluva erä on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi tai se on nimenomaisesti luokiteltu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi.

Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi, jos:

- se on hankittu pääasiallisena tarkoituksena myydä se lyhyen ajan kuluessa; tai
- se on alkuperäisen kirjaamisen tapahtuessa osallaisten yksilöityjen rahoitusinstrumenttien muodostamaa salkkua, joita hallinnoidaan yhdessä ja joita on viime aikoina toistuvasti käytetty lyhyen aikavälin voiton tavoitteluun; tai
- se on johdannainen, jota ei ole määritetty suojausinstrumentiksi tai se ei ole suojausinstrumenttina tehokas.

Muu rahoitusvaroihin kuuluva erä kuin erä, joka on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi, voidaan luokitella arvostettavaksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä jos:

- luokittelu poistaa tai merkittävästi vähentää arvostukseen tai kirjaamiseen liittyvän epä johdonmukaisuuden, joka muutoin syntyisi; tai
- rahoitusvaroihin kuuluva erä on osa rahoitusvarojen, rahoitusvelkojen tai niiden molempien muodostamaa ryhmää, jota hallinnoidaan ja sen tuloksellisuutta arvioidaan käyvän arvon pohjalta, dokumentoidun riskienhallinta- tai sijoitusstrategian mukaisesti, ja ryhmää koskevaa informaatio-

ta tuotetaan sisäisesti tältä pohjalta; tai

- se muodostaa osan sopimuksesta, joka sisältää yhden tai useamman kytketyn johdannaisen, ja IAS 39 sallii koko sopimuksen luokittelun arvostettavaksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvaroihin kuuluvat erät arvostetaan käypään arvoon ja kaikki voitot tai tappiot myöhemmästä arvostamisesta kirjataan tuloslaskelmaan. Kirjattava nettovoitto tai -tappio sisältää saadut osingot tai korkotuotot rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä ja se sisältyy soveltuvin osin muihin liiketoiminnan tuotoihin tai muihin liiketoiminnan kuluihin.

LAINAT JA MUUT SAAMISET

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaissopimuksiin kuulumattomia rahoitusvaroja, joiden eräpäivä on määritelty tai voidaan määrittää, joita ei noteerata toimivilla markkinoilla ja joita yhtiö ei pidä kaupankäyntitarkoituksessa. Nämä sisältävät rahoitusvarat, jotka yhtiö on hankkinut luovuttamalla rahaa, tavaroita tai palveluja. Ramirentilla tällaisia ovat mm. myyntisaamiset ja muut saamiset.

Lainat ja saamiset arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoön. Ne kirjataan pitkäaikaisiin varoihin, jos niiden eräpäivä on enemmän kuin 12 kuukautta raportointipäivän jälkeen.

Myyntisaamiset kirjataan arvioituun käypään arvoonsa (kerrytettävissä oleva rahamäärä), joka vastaa arvioidulla luottotappiovarauksella vähennettyä alkuperäistä laskutettua määrää. Arvon alentumistappio kirjataan myyntisaamisista, joista ei ole arvioitu kertyvän suoritusta. Myyntisaamisia analysoidaan asiakas- ja saamiskohtaisesti luottotappiovaraustarpeen tunnistamiseksi.

JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON ARVOSTETUT RAHOITUSVELAT

Rahoitusvelat kirjataan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon. Myöhemmillä kausilla ne arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoön.

Rahoituslaitoksilta saatuihin lainoihin suoraan liittyvät toimituskulut, jotka kohdistuvat selkeästi yksittäisiin lainoihin, vähennetään lainan alkuperäisestä taseeseen kirjattavasta määrästä ja kirjataan myöhemmin efektiivisen koron menetelmää käyttäen rahoituskuluiksi tuloslaskelmaan.

Lainaliimiteistä maksettavat palkkiot kirjataan lainaan liittyvinä transaktiomenoina siltä osin kuin limiitin käyttäminen on todennäköistä. Tällöin palkkio aktivoidaan taseeseen, kunnes laina nostetaan. Jos ei ole näyttöä siitä, että limiittiin kuuluvat lainat tullaan todennäköisesti nostamaan osaksi tai kokonaan, palkkio aktivoidaan ja jaksotetaan kyseisen limiitin voimassaoloajalle.

Rahoitusvelkoja sisältyy sekä pitkä- että lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla korollisia tai korottomia. Muut velat koostuvat ehdollisista lisäkauppa-

hinta-järjestelyistä ja muista veloista, jotka liittyvät tytäryritysten ja liiketoimintojen hankintoihin.

MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

Myytäviissä olevat rahoitusvarat koostuvat pääosin oman pääoman ehtoista arvopapereista. Listaamattomien osakkeiden käypä arvo perustuu ulkoisten asiantuntijoiden arvonnäyttyksiin, tai alkuperäiseen hankintamenoön, jos käypää arvoa ei ole saatavissa. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan verovaikutuksella vähennettynä muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään arvonnäyttyrahastossa. Transaktiomenot sisältyvät alkuperäiseen hankintamenoön. Myytävissä kertyneet käyvän arvon muutokset, jotka on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin ja jotka on esitetty arvonnäyttyrahastossa, kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Käyvän arvon muutokset siirretään muun laajan tuloksen eristä rahoituskuluihin siltä osin kuin ne johtuvat arvonalentumisesta. Ramirent arvioi jokaisena raportointipäivänä onko olemassa näyttöä siitä, että rahoitusvaroihin kohdistuisi arvonalentuminen. Kaikki myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan pitkäaikaisiksi varoiksi, ellei niiden myyntiä katsota todennäköiseksi raportointipäivää seuraavien 12 kuukauden aikana, jolloin ne sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin.

EFEKTIIVISEN KORON MENETELMÄ

Efektiivisen koron menetelmä on menetelmä, jota käytetään rahoitusvelan jaksotetun hankintamennon laskemiseen ja korkotuoton tai -kulun kohdistamiseen asianomaiselle kaudelle. Efektiivinen korko on se korkokanta, jota käyttäen rahoitusinstrumentin odotettavissa olevana juoksuajana saatavaksi tai suoritettavaksi arvioidut vastaiset maksut (sisältäen kaikki suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- ja alikurssit) tulevat diskontatuiksi täsmälleen kyseisen rahoitusvelan nettokirjanpitoarvon suuruisiksi.

Tuotto tai kulu kirjataan efektiivisen koron menetelmällä velkainstrumenteille, joita ei ole luokiteltu arvostettavaksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

JOHDANNAISSOPIMUKSET JA SUOJAUSLASKENTA

Yhtiön vuosina 2016 ja 2015 käyttämät pääasialliset johdannaissopimukset koostuivat korko- ja valuuttajohdannaisista. Kyseisiä sopimuksia on käytetty yhtiön rahoitusperiaatteiden mukaiseen suojaukseen.

Suojauslaskentaa sovelletaan koronvaihtosopimuksiin. Suojauskohteena on korollisten velkojen koronmaksuun liittyvä tulevaisuuden rahavirta.

Koronvaihtosopimusten lisäksi on myös käytetty vähäisessä määrin lyhytaikaisia valuuttatermiinejä. Valuuttatermiineihin ei sovelleta suojauslaskentaa ja siten ne on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin. Niiden käyvän arvon muutokset kirjataan kokonaan tuloslaskel-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

maan rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Suojausinstrumentit kirjataan aluksi johdannais-sopimuksen solmimispäivän käypään arvoon. Alku-peräisen kirjauksen jälkeen ne arvostetaan hinta- ja korkonoteerauksiin perustuvaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään arvonmuutosrahastossa edellyttäen, että suojaus on tehokas. Suojauksen tehoton osuus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liike-toimi toteutuu. Jos ennakoitun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

Suojaussuhde on dokumentoitu IAS 39 standardin edellyttämällä tavalla ja suojausinstrumenttien tehokkuutta testataan suhteessa tulevaan ja menneeseen aikaan.

RAHAVARAT JA MUUT RAHOITUSVARAT

Rahavarat ja muut rahoitusvarat koostuvat käteisestä rahasta ja pankkisaamisista, nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä alle kolmen kuukauden finanssisijoituksista. Luottosaldolliset tilit esitetään lyhytaikaisina korollisina velkoina.

VARAUKSET

Varaus kirjataan, kun

- on olemassa oleva velvoite (lakiin perustuva tai tosiasiallinen) aiemman tapahtuman seurauksena,
- on todennäköistä, että velvoitteen täyttäminen johtaa taloudellista hyötyä ilmentävien voimanvarojen siirtymiseen pois yhteisöstä ja
- velvoitteen määrä voidaan arvioida luotettavasti.

Yleisimmät varaukset liittyvät uudelleenjärjestelyihin. Ne kirjataan vain silloin, kun varauksen kirjaamisen yleiset edellytykset ovat täyttyneet ja kun konserni on laatinut määrämuotoisen suunnitelman, joka sisältää tiedot niistä liiketoiminnoista, paikkakunnista ja henkilöstömäärästä, joihin suunnitelma vaikuttaa, yksityiskohtaisen arvion aiheutuvista kustannuksista ja suunnitelman toimeenpanon aikataulun. Uudelleenjärjestelyvaraus jakautuu irtisanomisiin liittyviin etuuksiin sekä toimitilojen ja vuokrauskaluston vuokrasopimusten irtisanomisiin.

OSINGOT

Ramirentin hallituksen ehdottama osinko sisältyy konsernitaseen voittovaroihin. Maksettava osinko vähennetään voittovaroista vasta kun yhtiökokous on tehnyt osingonjakopäätöksen.

OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Liikkeeseen lasketuista osakkeista vähennetään yhtiön hallussa mahdollisesti olevat omat osakkeet.

Laimennettu osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Osakepalkkiojärjestelmällä on laimentava vaikutus, jos osakkeen hinta on korkeampi kuin palkkioiden toteutuksen yhteydessä maksettava merkintähinta sisältäen vielä suoritettavan työn käyvän arvon ja jos kaikki ehdot ovat toteutuneet tilinpäätöshetkellä.

UUDET JA MUUTTUNEET IFRS-STANDARDIT JA TULKINNAT, JOTKA EIVÄT OLE VIELÄ VOIMASSA JA JOITA RAMIRENT EI OLE VIELÄ SOVELTANUT

IASB on julkistanut seuraavat standardit ja tulkinnat, jotka eivät ole vielä voimassa ja joita Ramirent ei ole vielä soveltanut. Ramirent ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituotosten tulouttamiseen ja korvaa nykyiset IAS 18 ja IAS 11 standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin tulouttaminen voi tapahtua ajan kuluessa tai tiettyä ajankohtana ja keskeisenä kriteerinä on määräysvalan siirtyminen. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää.

Ramirent-konsernin pääasiallinen toiminta on vuokraus, josta kertyvien tuottojen kirjanpitokäsittely perustuu IAS 17 Vuokrasopimukset standardiin ja myöhemmin IFRS 16 voimaantulon jälkeen kyseiseen standardiin. Ramirent-konsernin liikevaihdosta noin 60 prosenttia on vuokraustoiminnan kerryttämiä tuottoja ja tältä osin IFRS 15 standardin käyttöönottola ei ole vaikusta Ramirent-konserniin.

IFRS 15 standardin soveltamisalaan kuuluvien palveluiden osalta Ramirentin suoritevelvoite täytetään ajankohtana, jolloin palvelu tuotetaan asiakkaalle ja myyntituotto kirjataan kyseisenä ajankohtana. Ramirent-konsernissa tehdyn selvityksen perusteella on todettu, että IFRS 15 ei muuta edellä kuvattua tuloutuskäytäntöä. Ramirent-konsernissa IFRS 15 soveltamisalaan kuuluvat myös käytettyjen vuokrauskäytössä olleiden koneiden ja laitteiden myynnit. Käytetyistä koneista ja laitteista kertyvien myyntituottojen ja vaihto-omaisuuden myyntituottojen osalta tuloutuksessa ei ole todettu tapahtuvan muutosta uuteen standardiin siirtymisen johdosta. Käytettyjen koneiden ja laitteiden sekä vaihto-omaisuuden osalta määräysvalta siirtyy asiakkaalle

samalle hetkellä kuin IAS 18 standardissa tuloutuskriteerinä käytetty ”riskit ja hyödyt”.

Ramirent-konsernin osalta IFRS 15 standardin soveltamisalaan kuuluvien asiakassopimusten osalta transaktiohintaan ei sisälly muuttuvia vastikkeita eikä sopimuksiin sisälly merkittäviä rahoituskomponentteja.

IFRS 15 standardi edellyttää asiakassopimuksen saamisesta aiheutuvien lisämenojen ja asiakassopimuksen täyttämistä aiheutuvien menojen kirjaimista taseeseen. Ramirent-konsernissa ei ole tällaisia asiakassopimuksen saamisesta aiheutuvia lisämenoja.

IFRS 15 standardin edellyttämät liitetiedot tulevat lisäämään tilinpäätöksessä myyntituotoista asiakassopimuksissa esitettäviä tietoja. Liitetietovaatimuksilla, jotka liittyvät myyntituottojen tulouttamiseen ajan kuluessa ja asiakassopimuksen saamisesta tai täyttämistä aiheutuvien lisämenojen käsittelyyn ei ole vaikutusta Ramirent-konserniin.

IFRS 15 standardin siirtymävaihtoehtoista on valittu standardin takautuva soveltaminen IAS 8 mukaisesti, koska olennaisia rahamääräisiä vaikutuksia standardin käyttöönotosta ei ole todettu.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tämä standardi on osa laajempaa rahoitusinstrumenttien kirjanpitoa koskevaa uudistusta. Standardissa asetetaan uudet vaatimukset rahoitusinstrumenttien luokittelusta ja arvostamisesta, rahoitusinstrumenttien arvonalentumisesta ja suojauslaskennasta. Standardi tuo uuden, odotettavissa olevan tappion arvonalentumismallin, joka vaatii oletettavien luottotappioiden oikea-aikaisempaa tunnistamista. Ramirent arvioi, että uudella standardilla ei tällä hetkellä tiedossa olevalta osin tulisi olemaan merkittävää eroa tämänhetkiseen IAS 39 mukaan arvostettuihin rahoitusinstrumentteihin, mutta tulee olemaan jotain vaikutusta rahoitusinstrumenttien esittämiseen Ramirentissa.

IFRS 16 Vuokrasopimukset (voimassa 1.1.2019 alkaen). Uusi vuokrausstandardi tulee kasvattamaan merkittävästi varoiksi ja veloiksi luokiteltavien vuokrasopimusten määrää vuokralleottajan taseella. Uusi vuokrastandardi sisältää lyhytaikaisiin vuokriin ja

vähäarvoisiin vuokriin liittyviä tuloutuspoikkeuksia. Vuokralleottajan kannalta ohjeistus vuokrien luokitteluun rahoitusleasingsopimuksiin ja tavallisiin vuokrasopimuksiin tällä hetkellä voimassa olevassa IAS 17 -standardissa on pääsääntöisesti vastaava kuin uudessa IFRS 16:ssa. Ramirentin tavalliset vuokrasopimukset liittyvät pääasiallisesti kiinteistöihin. Ramirent tekee yksityiskohtaisemman arvion standardin vaikutuksista tulevan vuoden kuluessa. Ramirent ei ole vielä tehnyt päätöstä standardin käyttöönottoajankohdasta. Standardia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Muutokset standardeihin IFRS 10 Konsernitilinpäätös ja IAS 28 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin – “Sale of contribution of assets between an investor and its associate or joint venture” (voimassa 1.1.2017 alkaen). Muutoksilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta Ramirentin taloudelliseen raportointiin. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Muutokset IAS 12:een Tuloverot – “Recognition of deferred tax assets for unrealised losses”. Muutoksilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta Ramirentin taloudelliseen raportointiin. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Muutokset IAS 7:ään Rahavirtalaskelmat – “Disclosure initiative”. Muutoksilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta Ramirentin taloudelliseen raportointiin. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Muutokset IFRS 2:een Osakeperusteiset maksut – “Classification and measurement of share-based payment transactions”. Muutoksilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta Ramirentin taloudelliseen raportointiin. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin, muutoskokoelma 2014-2016 (sovellettava IFRS 12:n osalta 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla; IFRS 1:n ja IAS 28:n osalta 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta Ramirentin taloudelliseen raportointiin. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Muilla julkistetuilla muutoksilla tai uudistuksilla IFRS-standardeihin ja IFRIC-tulkintoihin ei ole merkittävää vaikutusta Ramirentin taloudelliseen raportointiin.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

2. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

RAHOITUSRISKIEN HALLINNAN PERIAATTEET

Ramirent altistuu liiketoiminnassaan rahoitusriskeille. Pääasialliset rahoitusriskit ovat valuuttakurssiriski, korkoriski, varainhankinta- ja maksuvalmiusriski sekä vastapuoli- ja luottoriski. Hallitakseen näitä rahoitusriskejä ja vähentääkseen niiden haitallisia vaikutuksia liiketoimintaan, varoihin ja velkoihin sekä tulokseen Ramirent soveltaa riskienhallintapolitiikkaa, joka on määritelty hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa.

Rahoituspolitiikassa on määritelty riskienhallinnan periaatteet niiden riskien osalta, joilla oletetaan olevan suurin vaikutus konsernin liiketoimintaan. Lisäksi rahoituspolitiikka määrittää Ramirent-konsernin rahoitustoimintojen yleiset periaatteet päämäärään tavoitteiden asettaminen sekä rahoitusriskien hallintastrategian, riskienhallinnan organisaation ja vastuunjaon määrittely (työnjako konsernin sisällä ja vastuunjako määriteltyjen riskien käsittelyssä).

Ramirentin rahoituspolitiikan mukaisesti rahoitusriskien hallinnalla pyritään turvaamaan liiketoiminnan rahoitustarpeet ja minimoimaan rahoituskustannukset sekä valuutta-, korko- ja muiden rahoitusriskien vaikutukset mahdollisimman kustannustehokkaasti. Poliitiikka määrittää rahoituksen ja rahoitusriskien hallinnan vastuut sekä kattaa valittujen rahoitusriskien suojaamiseen käytettävät instrumentit ja hyväksyttävät riskitasot.

Ramirentin hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan ohjaamisesta ja toimintaohjeiden asettamisesta. Konsernin toimitusjohtaja ja talousjohtaja valvovat, että riskienhallintaa hoidetaan konsernissa asianmukaisesti.

Käytännön tason riskienhallinta on keskitetty konsernin rahoitusyksikölle. Rahoitusyksikkö toimii konsernin sisäisenä pankkina ja vastapuolena konsernin sisäisissä ja pääasiallisesti myös ulkoisissa rahoitustoimissa. Konsernirahoitusyksikkö on vastuussa rahoituspolitiikan täytäntöönpanosta ja konsernin rahoitusriskien seurannasta. Ramirentin konsernirahoitus vastaa konsernitason valuuttakurssi-, korko-, maksuvalmius- ja varainhankintariskien hallinnasta läheisessä yhteistyössä liiketoimintayksiköiden kanssa.

Ramirentin liiketoimintayksiköiden johto vastaa yksiköidensä rahoitusriskien seurannasta ja riskienhallinnasta rahoituspolitiikan ja muiden konsernirahoituksen ohjeiden mukaisesti.

VALUUTTAKURSSIRISKI

Ramirent on kansainvälinen konserni, jolla on liiketoimintaa Pohjois-, Itä- ja Keski-Euroopan maissa. Konserniyhtiöiden vuokraus- ja myyntitulot kertyvät pääosin paikallisissa valuutoissa. Yhtiöiden ostot ovat paikallisissa valuutoissa sekä osin euroissa. Suuri osa investoinneista tehdään euroissa. Konserni altistuu myös valuuttakurssiriskeille, joita syntyy konsernin sisäisestä rahoitustoiminnasta ja valuuttamääräisistä netto-investoinneista.

TRANSAKTIORISKI

Ramirentin toimintaperiaate on minimoida valuuttakurssivaihteluiden vaikutukset konsernin tulokseen. Tähän pyritään hajauttamalla ostoja, myyntejä ja rahoitussopimuksia ajallisesti sekä kiinnittämällä suurien valuuttakertymien kurssit tarvittavaksi ajaksi. Suojattavia riskipositioita määriteltäessä otetaan huomioon sopimuksiin perustuvat sitoumukset ja seuraavan 12 kuukauden ajalle ennustetut kassavirrat sekä osinkosaamiset. Transaktioriskipositoiden suojaaminen tapahtuu käyttämällä valuuttatermiinejä. Yksiköiden suojaustoimien vastapuolena on konsernin emoyhtiö. Konsernin rahoitusyksikkö yhdistää ja tarvittaessa suojaa keskitetysti liiketoimintayksiköiden positiot käyttämällä ulkoista lainanottoa riskipositioita vastaavissa valuutoissa ja ulkoisia valuuttatermiinejä.

Suurimmat transaktioriskipositiot muodostuvat ulkomaisista ostoista ja konsernin sisäisestä rahoituksesta. Ramirentin Ruotsin, Norjan ja Puolan liiketoimien laajuuden vuoksi Ramirent altistuu pääasiassa Ruotsin (SEK) ja Norjan (NOK) kruunujen sekä Puolan zlotyn (PLN) vaihtelusta aiheutuvalla valuuttakurssiriskille, erityisesti konsernin sisäisessä rahoitustoiminnassa. Konsernin rahoitusyksikkö suojaa positiot ulkoisilla valuuttalainoilla ja -termineillä.

31.12.2016 Ramirentillä oli avoimia valuuttaterminisopimuksia 61,1 (43,1) milj. euroa (nimellisarvo), joiden markkina-arvo oli -0,3 (0,3) milj. euroa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty konsernin altistuminen valuuttariskille 31.12.:

EUR-RISKI YHTIÖILLÄ, JOIDEN TOIMINTAVALUUTTA EI OLE EURO

(EUR 1 000)	2016	2015
Myyntisaamiset	511	232
Ostovelat	-1 237	-1 269
Yhteensä	-726	-1 037

KOROLLISET VELAT VALUUTOITTAIN

(EUR 1 000)	2016	2015
EUR	331 514	265 891
SEK	1 604	847
NOK	14 120	12 683
DKK	179	61
PLN	-	1 943
Yhteensä	347 418	281 425

HERKKYYSANALYYSI

Alla olevassa taulukossa on pyritty havainnollistamaan konsernin tilikauden tuloksen herkkyyttä esitettyjen valuuttakurssien +/-10 %:n muutokselle. Herkkyyksianalyysi perustuu tilinpäätöshetken taseeseen sisältyviin rahoitusinstrumentteihin: rahoitusvaroihin ja -velkoihin mukaan lukien kaikki suojausinstrumentit. Analyysissä oletetaan kaikkien muiden tekijöiden pysyvän vakioina.

(EUR 1 000)	2016	2015
+/-10 % muutos EUR/SEK valuuttakurssissa	-/+ 466	+/- 116
+/-10 % muutos EUR/NOK valuuttakurssissa	-/+ 762	-/+ 2 429
+/-10 % muutos EUR/PLN valuuttakurssissa	-/+ 136	+/- 1
+/-10 % muutos EUR/DKK valuuttakurssissa	-/+ 340	+/- 34
+/-10 % muutos euron suhteessa muihin valuuttoihin	-/+ 597	-/+ 455
+/-10 % muutos yhteensä	-/+ 2 301	-/+ 2 734

TRANSLAATORISKI

Konserniyhtiöiden rahoitustarpeet katetaan osin emoyhtiön tekemillä oman pääoman sijoituksilla (translaatoriski) ja emoyhtiön paikallisvaluutoissa myöntämin sisäisin lainoin. Ramirent on päättänyt, ettei se tällä hetkellä suojaa ulkomaanrahamääräisiin nettoinvestointeihin liittyvää valuuttakurssiriskiä.

KORKORISKI

Ramirent altistuu korkoriskille pääasiassa korollisen velkansa kautta. Korkoriski kuvaa korkomuutosten aiheuttamaa epävarmuutta yhtiön tulokseen. Pienentääkseen korkoriskin vaikutusta kannattavuuteensa Ramirent kiinnittää korot tarvittaviksi ajoiksi ja koronmäärityspäivät hajautetaan ajallisesti.

Korkoriski on pienimmillään silloin, kun konsernin rahoitusinstrumenttien korkoriskipositio neutraaloi liiketoiminnan korkoherkkyyden. Korkoriskipositio mittaamisessa käytetään konsernin nettovelan

duraatiota (keskimääräistä korkojen kiinnitysaikaa).

Konsernin rahoitusyksikkö on vastuussa Ramirent-konsernin korkoriskin hallinnasta. Rahoituspolitiikan mukaisesti korkokausien tulee olla hajautettuja. Koronvaihtosopimuksia ja optioita koronvaihtosopimuksiin voidaan käyttää vain olemassa olevien lainojen korkojen muuntamiseen muuttuvakorkoisista kiinteäkorkoisiksi. Ramirent soveltaa suojauslaskentaa korkojohdannaisten kirjanpidollisessa käsittelyssä. Todellinen keskimääräinen korkojen kiinnittämisaika korollisille veloille 31.12.2016 oli 21,7 kuukautta ja suojaustaso vaihtuvakorkoisille lainoille oli 56,8 prosenttia. Rahoitusyksikkö vastaa Ramirentille määritellyn tavoitellun korkoriskipositio seurannasta ja päivittämisestä.

Ramirentillä oli 31.12.2016 avoimia koronvaihtosopimuksia nimellisarvoltaan 97,7 milj. euroa (57,0 milj. euroa). Näiden markkina-arvo oli -0,7 milj. euroa (-1,2 milj. euroa).

LAINATYYPPIEN ERÄÄNTYMISAJAN PAINOTETTU KESKIARVO JA KESKIMÄÄRÄINEN KORKOKANTA 31.12.2016

(EUR 1 000)	ERÄÄNTYMISAIKA PAINOTETTU KESKIARVO (VUOTTA)	KESKIMÄÄRÄINEN KORKOKANTA (%)
Lainat rahoituslaitoksilta	4,7	1,53 %
Joukkovelkakirjalaina	2,2	4,38 %
Yritystodistukset	0,1	0,39 %

LAINATYYPPIEN ERÄÄNTYMISAJAN PAINOTETTU KESKIARVO JA KESKIMÄÄRÄINEN KORKOKANTA 31.12.2015

(EUR 1 000)	ERÄÄNTYMISAIKA PAINOTETTU KESKIARVO (VUOTTA)	KESKIMÄÄRÄINEN KORKOKANTA (%)
Lainat rahoituslaitoksilta	1,2	1,60 %
Joukkovelkakirjalaina	3,2	4,38 %
Yritystodistukset	0,1	0,40 %

Alla esitetään tilinpäätöshetken korollisten rahoitusvelkojen ja korkojohdannaisten uudelleenhinnoittelu- ja erääntymisjakauama.

KORKOSUOJAUKSEN AJALLINEN KATTAVUUS (KAUDEN LOPUN TASEARVOILLA) 31.12.2016

(EUR 1 000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	MYÖHEMMIN
Velat, kiinteä korko	99 621	99 789	99 961	-	-	-	-
Velat, vaihtuva korko	247 797	87 636	87 656	87 656	87 656	75 000	-
Korkosuojat	97 656	85 000	85 000	85 000	65 000	-	-

KORKOSUOJAUKSEN AJALLINEN KATTAVUUS (KAUDEN LOPUN TASEARVOILLA) 31.12.2015

(EUR 1 000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	MYÖHEMMIN
Velat, kiinteä korko	99 458	99 621	99 789	99 961	-	-	-
Velat, vaihtuva korko	181 967	83 831	-	-	-	-	-
Korkosuojat	56 975	31 975	20 000	20 000	20 000	-	-

HERKKYYSANALYYSI

Seuraavassa taulukossa havainnollistetaan konsernin tilikauden 2016 tuloksen ja oman pääoman (muiden laajan tuloksen erien) herkkyyttä 31.12.2016 mahdollisille korkotason muutoksille. Yhden prosenttiyksikön korkomuutos tilinpäätöshetkellä olisi parantanut/vähentänyt tilikauden tulosta alla esitetyillä määrillä. Analysissä oletetaan kaikkien muiden tekijöiden pysyvän vakioina. Analyysi on suoritettu samoilla periaatteilla vuodelle 2015.

31.12.2016	TULOSLASKELMA		OMA PÄÄOMA (MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT)		
	(EUR 1 000)	1%-YKSIKÖN NOUSU	1%-YKSIKÖN LASKU	1%-YKSIKÖN NOUSU	1%-YKSIKÖN LASKU
Vaihtuvakorkoiset instrumentit		-2 481	134	-	-
Koronvaihtosopimukset		977	-327	2 835	-1 273
Rahavirran herkkyyys (netto)		-1 504	-193	2 835	-1 273

31.12.2015	TULOSLASKELMA		OMA PÄÄOMA (MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT)		
	(EUR 1 000)	1%-YKSIKÖN NOUSU	1%-YKSIKÖN LASKU	1%-YKSIKÖN NOUSU	1%-YKSIKÖN LASKU
Vaihtuvakorkoiset instrumentit		-1 821	154	-	-
Koronvaihtosopimukset		570	-570	1 094	-1 146
Rahavirran herkkyyys (netto)		-1 251	-416	1 094	-1 146

Korkotason muutoksen vaikutus omaan pääomaan suoritettiin uudelleen hinnoitteleamalla nykyarvomenetelmällä avoimien koronvaihtosopimusten tulevat korkovirrat tilinpäätöshetkeen verrattuna yhtä prosenttiyksikköä korkeammiksi/matalammiksi. Koska avoimet koronvaihtosopimukset ovat tehokkaita, on niiden kaikkien oletettu vaikuttavan omaan pääomaan.

VARAINHANKINTARISKI

Varainhankintariskiä on riski, jossa nykyisten luottojen jälleenaikainen ja/tai uuden rahoituksen saaminen ei ole mahdollista tai on mahdollista vain korkein kustannuksin. Ramirent pyrkii minimoimaan varainhankintariskiään hajauttamalla luottojen erääntymisiä ajallisesti sekä varmistamalla luottojen ja luottolimiittien uudelleenaikaiset riittävän ajoissa.

Ramirentin päämääränä on varmistaa riittävä rahoitus liiketoimintoilleen kaikkina aikoina. Lisäksi pyritään alentamaan rahoituskustannuksia pitkällä tähtäimellä. Rahoituspolitiikan mukaan yhtiön tulee käyttää eri rahoituslähteitä pitkäaikaisen rahoituksen varmistamiseksi suotuisin ehdoin. Päämääränä on, ettei mikään yksittäinen rahoituslaitos muodosta yli 50 prosenttia konsernin kokonaisrahoituksesta.

Rahoituspolitiikan mukaan pitkällä tähtäimellä Ramirentin ei tarvitse lyhentää korollista vierasta pääomaansa yksittäisen vuoden aikana enempää kuin 30 prosenttia kaikista korollisista veloistaan. Mikäli tällainen tilanne syntyy, konsernin rahoitusyksikön tulee aloittaa neuvottelut rahoitusrakenteen muuttamiseksi viimeistään 18 kuukautta ennen sovittua lyhennystä.

Tilikauden 2016 lopussa Ramirentillä oli käytössään sitovia pitkäaikaisia lyhennysohjelmaisia luottolimiittejä yhteensä 75,0 milj. euroa ja pitkäaikaisia valmiusluottolimiittejä kahdelle eri sopimukselle yhteensä 320,0 milj. euroa rahalaitosten kanssa. Ramirent laski liikkeelle 100 milj. euron vakuudetoman joukkovelkakirjalainan vuonna 2013. Lisäksi vuonna 2016 oli käytössä 250,0 milj. euron kotimainen yritystodistusohjelma.

Sitovien lainojen keskimääräinen erääntymisaika 31.12.2016 oli 3,7 vuotta. Suurimmat Ramirentin luottojärjestelyt erääntyvät vuonna 2020, 2021 ja 2022. Joukkovelkakirjalaina erääntyy vuonna 2019.

Ramirent täytti luottojärjestelyihinsä liittyvät kovenantti- ja muut ehdot 31.12.2016.

MAKSUVALMIUSRISKI

Maksuvalmiusriski on riski siitä, että nykyiset likvidit varat ja luottojärjestelyt eivät riitä liiketoiminnan tarpeisiin tai niiden saamiseen liittyvä korkeita ylimääräisiä kustannuksia. Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on, että yhtiö on suojautunut tulevaisuuden ennustettavia ja ennustamattomia rahoitustarpeita riittäväillä likviditeettireserveillä. Ramirent Oyj nostaa keskitetysti suurimman osan konsernin ulkoisesta korollisesta velasta. Ramirent pyrkii vähentämään maksuvalmiusriskiä ylläpitämällä riittävästi käyttämättömiä sitovia luottolimiittejä. Maksuvalmiusriskiä vähennetään myös tehokkaalla kassanhallinnalla ja kassanhallintaan liittyvillä järjestelyillä, kuten käyttämällä konsernitilejä ja shekkilimiittejä. Pitkällä aikavälillä liiketoiminnan rahavirta on pääasiallinen rahoituslähde.

Ramirentin rahoituspolitiikan mukaan likviditeettireservien tulee vastata vähintään 8 prosenttia liukuvan 12 kuukauden liikevaihtoennusteesta tai vähintään 50 miljoonaa euroa, riippuen siitä kumpi näistä on suurempi. Tämän lisäksi myös yritystodistusvelat tulee olla katettu sitovilla luottolimiiteillä. Lisäksi tulevaisuuden tarpeita varten tulee olla strateginen likviditeettireservi. Yhtiön johto arvioi säännöllisesti strategisen likviditeettireservin tasoa, jotta yhtiö voi toimia tehokkaasti.

Likviditeettireservin on oltava nostettavissa kolmen pankkipäivän sisällä ilman lisämaksuja, korvauksia tai vastaavia kuluja. Vuoden 2016 lopussa Ramirentillä oli käyttämättömiä sitovia luottolimiittejä 153,9 (134,4) milj. euroa eli 23,1 prosenttia (21,1 %) liikevaihdosta.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

Alla oleva taulukko kuvaa luottosopimusten erääntymistä tilinpäätöshetkellä. Luvut sisältävät koronmaksut:

31.12.2016

(EUR 1 000)

Muut rahoitusinstrumentit	SOPIMUKSEEN PERUSTUVAT RAHAVIRRAT	KIRJAN- PITOARVO	2017	2018	2019	2020	2021	MYÖHEMMIN
Sitovat lainat rahoituslaitoksilta	-98 673	-87 370	-1 367	-1 587	-1 806	-2 025	-14 900	-76 988
Joukkovelkakirjalaina	-113 125	-99 621	-4 375	-4 375	-104 375	-	-	-
Yritystodistukset	-155 087	-155 000	-155 087	-	-	-	-	-
Shekkitililimiitit pankeista	-5 486	-5 426	-5 486	-	-	-	-	-
Lisäkauppahintavelka	-9 232	-7 446	-2 824	-457	-3 654	-610	-1 688	-
Ostovelat	-33 012	-33 012	-33 012	-	-	-	-	-
Yhteensä	-414 615	-387 875	-202 151	-6 419	-109 834	-2 635	-16 588	-76 988
Johdannaisinstrumentit								
Koronvaihtosopimukset (käypä arvo)	-741	-741	-285	-169	-169	-106	-13	-
Valuuttatermiinit (käypä arvo)	-346	-346	-346	-	-	-	-	-
Yhteensä	-1 087	-1 087	-631	-169	-169	-106	-13	-
Yhteensä	-415 702	-388 962	-202 782	-6 588	-110 003	-2 741	-16 601	-76 988

31.12.2015

(EUR 1 000)

Muut rahoitusinstrumentit	SOPIMUKSEEN PERUSTUVAT RAHAVIRRAT	KIRJAN- PITOARVO	2016	2017	2018	2019	2020	MYÖHEMMIN
Sitovat lainat rahoituslaitoksilta	-89 593	-86 886	-13 280	-76 313	-	-	-	-
Joukkovelkakirjalaina	-117 500	-99 458	-4 375	-4 375	-4 375	-104 375	-	-
Yritystodistukset	-85 362	-85 300	-85 362	-	-	-	-	-
Shekkitililimiitit pankeista	-10 083	-9 781	-1 077	-9 006	-	-	-	-
Lisäkauppahintavelka	-12 500	-10 098	-714	-2 975	-514	-5 468	-696	-2 132
Ostovelat	-34 562	-34 562	-34 562	-	-	-	-	-
Yhteensä	-349 599	-326 086	-139 370	-92 669	-4 889	-109 843	-696	-2 132
Johdannaisinstrumentit								
Koronvaihtosopimukset (käypä arvo)	-1 224	-1 224	-861	-196	-65	-65	-35	-
Valuuttatermiinit (käypä arvo)	284	284	284	-	-	-	-	-
Yhteensä	-940	-940	-578	-196	-65	-65	-35	-
Yhteensä	-350 539	-327 026	-139 948	-92 865	-4 954	-109 909	-731	-2 132

LUOTTORISKI OPERATIIVINEN LUOTTORISKI

Luottoriski on määritetty mahdollisuudeksi, että asiakas ei täytä sitoumustaan Ramirentia kohtaan. Konsernilla on Luottoriskimanuaali, joka asettaa ohjeet luottoriskin hallinnalle kaikissa konserniyhtiöissä. Luottoriskimanuaalin mukaan operatiivinen johto on kussakin Ramirentin yksikössä velvollinen määrittämään paikalliset toimintatavat luottoriskin arvioimiseksi ja hallitsemiseksi. Luottoriskimanuaali määrittelee tilanteet, joissa asiakas voidaan luokitella korkean riskiprofilin asiakkaaksi, jota koskevat tiukat ehdot mm. luottolimiitin määrässä. Luottoris-

kin pienentämiseksi voidaan riskiasiakkailta ottaa vastaan vakuuksia tai takauksia.

Asiakkaisiin liittyvä luottoriski on hajautunut, sillä konsernin myynti kertyy suurelta määrältä asiakkaita. Tilikauden 2016 päättyessä konsernilla ei ollut suuria asiakasluottoriskikeskittymiä lukuun ottamatta yhtä yksittäistä asiakkuutta, jonka osuus on noin 10 prosenttia konsernin kokonaisliikevaihdosta. Saamisten laatua arvioidaan ikäanalyysin ja asiakas-kohtaisen analyysin perusteella.

Rahoitusvarojen kirjanpitoarvo tilikauden lopussa vastaa konsernin luottoriskin enimmäismäärää.

MYNTISAAMISTEN IKÄJAKAUMA

(EUR 1 000)	BRUTTO 2016	LUOTTOTAPPIO- VARAUKSEKSI KIRJATTU 2016	BRUTTO 2015	LUOTTOTAPPIO- VARAUKSEKSI KIRJATTU 2015
Erääntymättömät myyntisaamiset	85 554	-	70 599	-
1-30 päivää erääntyneet myyntisaamiset	18 410	-	17 984	-
31-90 päivää erääntyneet myyntisaamiset	5 031	-445	5 932	-
91-180 päivää erääntyneet myyntisaamiset	1 150	-1 150	2 129	-863
181-360 päivää erääntyneet myyntisaamiset	1 338	-1 338	2 053	-1 831
yli 360 päivää erääntyneet myyntisaamiset	5 194	-5 036	6 858	-6 654
Yhteensä	116 676	-7 969	105 554	-9 348

Luottotappiovarauksen muutos tilikauden aikana oli seuraava:

(EUR 1 000)	2016	2015
Luottotappiovaraus 1.1.	-9 348	-12 877
Kurssierot	78	-3
Lisäys tilikauden aikana	-3 659	-3 254
Tilikauden aikana toteutuneista luottotappioista johtuva vähennys	4 045	5 668
Tilikauden aikana saaduista asiakassuorituksista johtuva vähennys	916	1 118
Luottotappiovarauksen muutos tilikauden aikana	1 379	3 529
Luottotappiovaraus 31.12.	-7 969	-9 348

VASTAPUOLIRISKI

Rahoituksellinen vastapuoliriski on määritelty riskiksi, että pankki/rahoituslaitos ei kykene täyttämään sitoumuksiaan Ramirent-konsernia kohtaan. Rahoituksellista vastapuoliriskiä pienennetään valitsemalla erittäin likvidejä instrumentteja ja vastapuolia, joilla on korkea luottoluokitus. Ramirent tekee yhteistyötä vain sellaisten vastapuolien kanssa, jotka on arvioitu kykeneviksi täyttämään velvoitteensa Ramirentia kohtaan.

Konsernin rahoitusyksikkö hallinnoi rahoitustoimiin ja niiden vastapuoliin liittyvän luottoriskin suurinta osaa käyttämällä 3-5 päärahallaitosta sekä tehokkaalla kassan- ja rahoitusvarojen hallinnalla siten, että konsernilla ei ole merkittäviä riskikeskittymiä miltään rahoitusvastapuolelta.

RAHAVIRRRAN SUOJAUS

Ramirent-konserni käyttää korkojohdannaisia vähentääkseen tuloslaskelman korkokustannusten vaihtelua ja säätääkseen velkasalkun keskimääräistä koronkiinnitysaikaa. Koronvaihtosopimuksia käytetään tulevien liiketapahtumien eli rahavirtojen suojaamiseen.

Kaikki korkojohdannaiset liittyvät suoraan olemassa oleviin lainoihin ja ne täyttävät suojauslaskennan soveltamisedellytykset, joten ne on määritelty rahavirran suojausiksi. Rahavirransuojauksissa Ramirent on ennalta määritelty korkokulujen rahavirrat vuosien 2017-2022 aikana.

Tehokas osuus käyvän arvon muutoksista niiden johdannaisten osalta, jotka on määritelty ja täyttävät rahavirran suojauksen edellytykset, on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin. Tehottomaan osuuteen

liittyvät voitot ja tappiot merkitään tuloslaskelmaan. Suojauslaskennan tehokkuutta testataan jatkuvasti etukäteen ja jälkilaskennalla vuosineljänneksittäin. Rahavirran suojaukset olivat tehokkaita vuoden 2016 sekä 2015 aikana.

Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot palautetaan tuloslaskelman korkotuottoihin tai

–kuluihin tilikausilla, jolloin suojattava kohde vaikuttaa tuloslaskelmaan. Suojausrahaston muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tilikauden 2016 rahavirran suojausten vaikutus muihin laajan tuloksen eriin oli 0,3 (0,2) miljoonaa euroa (verojen jälkeen).

3. PÄÄOMAN HALLINTA

Hallitus on hyväksynyt Ramirentin pääoman hallinnan tavoitteet konsernin rahoituspolitiikassa ja strategia-suunnitelmassa. Ramirentin tavoitteena on vahva taserakenne, joka mahdollistaa taloudellisen vakauden taloudellisista suhdanteista ja ulkoisista rahoitusmahdollisuuksista riippumatta. Tämä antaa Ramirentille mahdollisuuden tehdä pitkän aikavälin liiketoimintapäätöksiä ja hyödyntää avautuvia liiketoimintamahdollisuuksia kaikissa suhdanteissa. Lisäksi yhtiön tavoitteena on vakaa, yhtiön pääomakustannukset ylittävä tuotto.

Taloudelliset tavoitteet ovat:

- Vuotuinen liikevaihdon kasvu 2 prosenttiyksikköä yli BKT kasvun
- Tilikauden oman pääoman tuotto (ROE %) 12 prosenttia
- Nettovelan suhde käyttökatteeseen (EBITDA) alle 2,5x jokaisen tilikauden lopussa
- Osingonjako vähintään 40 % nettotuloksesta.

Ramirentin liiketoiminta on pääomavaltaista, ja investoinnit uuteen kalustoon sekä olemassa olevan kaluston tehokas käyttö heijastuvat kasvumahdollisuuksiin ja kannattavuuteen. Ramirentin tulevaisuuden käyttöomaisuushyödykeinvestointien määrä riippuu lukuisista tekijöistä, kuten yleisistä taloudellisista olosuhteista ja kasvunäkymistä. Liiketoiminta

on luonteeltaan syklistä, mutta investointien keskeyttäminen vaikuttaisi melko nopeasti kassavirtaan. Investointien ajoitus ja määrä ovat keskeisiä tavoitellun pääomarakenteen saavuttamiseksi.

Ramirentin tavoitteena on maksaa vuosittain osinkoja vähintään 40 prosenttia tilikauden osakekohtaisesta tuloksesta. Hallitus on ehdottanut vuoden 2017 yhtiökokoukselle osinkojen määräksi 0,40 euroa osakkeelta, mikä vastaa 195 prosenttia tilikauden voitosta. Viimeisten viiden vuoden aikana varsinaiset osingot ovat olleet keskimäärin 97 prosenttia vuoden tuloksesta.

Vuoden 2016 varsinaisessa yhtiökokouksessa päätettiin maksaa vuodelta 2015 osinkoa 0,40 euroa osakkeelta. Osingonjaon täsmäytyspäivä oli 21.3.2016 ja osinko maksettiin 1.4.2016 niille osakkeenomistajille, joiden osakkeet oli rekisteröity Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään osakerekisteriin ja 4.4.2016 niille osakkeenomistajille, joiden osakkeet oli rekisteröity Euroclear Sweden AB:n ylläpitämään osakerekisteriin.

Hallitus tarkastelee säännöllisesti konsernin pääomarakennetta. Yhtiö tarkastelee säännöllisesti nettovelan suhdetta käyttökatteeseen ja muita taloudellisia tavoitelukuja.

NETTOVELAN SUHDE KÄYTTÖKATTEeseen 31.12.2016 JA 31.12.2015 OLI SEURAAVA:

(EUR 1 000)	2016	2015
Korolliset velat	347 418	281 425
Käteis- ja muut rahavarat	-1 570	-571
Nettovelat	345 848	280 855
Liiketulos ennen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja (EBITDA)	169 050	168 051
Nettovelan suhde käyttökatteeseen	2,0x	1,7x

NETTOVELAN TÄSMÄYTYSLASKELMA

	2016	2015
Nettovelka 1.1.	280 855	227 070
Rahavarojen lisäys /vähennys	-999	2 559
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-4 026	-19 267
Lyhytaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut	70 181	71 605
Valuuttakurssierot	-325	-1 270
Ei rahavirtavaikutteiset muutokset		
- lainojen nostokulujen jaksotukset	163	158
Nettovelan lisäys /vähennys	64 993	53 785
Nettovelka 31.12.	345 848	280 855

4. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Ramirent-konsernilla on kuusi toimintasegmenttiä: Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Europe East (Baltia sekä Venäjä ja Ukraina yhteisyrityksen kautta) ja Europe Central (Puola, Tšekin tasavalta ja Slovakia). Segmenttien tuloksellisuuden arviointi sekä segmenteille kohdennettavia resursseja koskevat päätökset perustuvat segmenttien liiketulokseen. Ramirent-konsernissa emoyhtiön toimitusjohtaja (ylin operatiivinen päätöksentekijä) saa säännöllisesti raportin toimintasegmenttien liiketuloksesta ja sitoutuneesta pääomasta.

Ramirent Oyj veloittaa tytäryhtiöiltään hallinto-veloitusta vastikkeena tuotetuista palveluista. Kulut sisältyvät kunkin segmentin liiketulokseen.

Segmenttien varat ja velat ovat sellaisia eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan ja jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Pitkäaikaiset varat on esitetty ilman rahoitusinstru-

mentteja, työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuusjärjestelyihin liittyviä varoja ja laskennallisia verosääntöjä. Segmenttien velat on esitetty ilman korollisia velkoja.

Emoyhtiön kulut koostuvat mm. henkilöstökuluista sosiaalikuluneen, pääkonttorin kuluista, liiketoiminnan kehittämisen kuluista, IT-järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä sekä eräistä markkinoitinkuluista liittyen lähinnä Ramirent brändin kehittämiseen. Nämä kulut allokoidaan toimintasegmenteille siltä osin kuin ne hyödyttävät segmenttejä. Omistajatoimintoon liittyviä kuluja, eli kuluja, jotka liittyvät emoyhtiön asemaan julkisesti noteerattuna yhtiönä ja siitä aiheutuvasta raportointivelvoitteesta ei kohdisteta segmenteille. Segmenteille kohdistamattomat erät koostuvat EBITA tasolla sellaisista emoyhtiön kuluista, joita ei ole sisäisillä veloituksilla kohdistettu segmenteille.

VUODEN 2016 SEGMENTTI-INFORMAATIO

(EUR 1 000)	SUOMI	RUOTSI	NORJA	TANSKA	EUROPE EAST	EUROPE CENTRAL	KOHDISTA-MATTOMAT ERÄT JA ELIMINOINNIT	KONSERNI YHTEENSÄ
Ulkoinen liikevaihto yhteensä	180 101	236 673	117 019	41 323	34 391	55 650	6	665 164
Liikevaihto toisille segmenteille	298	362	3 195	384	41	143	-4 423	-
Liikevaihto yhteensä	180 399	237 035	120 213	41 708	34 432	55 793	-4 417	665 164
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista hyödykkeistä	-26 541	-32 847	-24 545	-5 957	-7 584	-12 688	333	-109 830
EBITA-liiketulos	23 977	26 421	1 678	2 293	7 133	3 906	-6 188	59 220
Poistot ja arvonalentumiset aineettomista hyödykkeistä	-1 333	-4 280	-3 109	-478	-73	-126	-11 468	-20 867
Liiketulos (EBIT)	22 644	22 141	-1 431	1 815	7 060	3 780	-17 657	38 353
Segmenttien pitkäaikaiset varat	136 339	242 825	136 609	28 231	58 895	59 409	23 705	686 013
Segmenttien varat	172 564	294 063	162 066	37 043	68 479	73 818	22 022	830 054
Segmenteille kohdistetut velat	52 345	91 969	36 625	6 318	7 670	9 659	-19 518	185 068
Bruttoinvestoinnit	43 796	64 812	32 032	15 795	12 152	22 668	-430	190 825
Henkilöstön määrä								
Tilinpäätöspäivänä	519	760	397	138	253	446	173	2 686
Keskimäärin tilikauden aikana	498	757	401	141	258	491	161	2 706

Tietoja kirjatua arvonalentumisista esitetään liitetiedoissa 13 ja 14.

VUODEN 2015 SEGMENTTI-INFORMAATIO

(EUR 1 000)	SUOMI	RUOTSI	NORJA	TANSKA	EUROPE EAST	EUROPE CENTRAL	KOHDISTA-MATTOMAT ERÄT JA ELIMINOINNIT	KONSERNI YHTEENSÄ
Ulkoinen liikevaihto yhteensä	159 609	223 975	120 455	42 161	34 035	55 373	-	635 608
Liikevaihto toisille segmenteille	622	1 428	196	94	57	63	-2 461	-
Liikevaihto yhteensä	160 232	225 403	120 650	42 255	34 092	55 436	-2 461	635 608
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista hyödykkeistä	-24 226	-31 001	-21 847	-5 649	-7 278	-11 668	389	-101 278
EBITA-liiketulos	21 075	32 954	6 545	307	7 236	3 275	-4 619	66 772
Poistot ja arvonalentumiset aineettomista hyödykkeistä	-1 232	-4 500	-1 890	-424	-92	-131	-563	-8 832
Liiketulos (EBIT)	19 844	28 454	4 654	-117	7 144	3 144	-5 182	57 941
Segmenttien pitkäaikaiset varat	122 566	229 008	126 699	20 389	50 855	52 594	30 109	632 221
Segmenttien varat	152 241	287 289	154 301	32 013	58 234	64 836	21 661	770 574
Segmenteille kohdistetut velat	31 658	88 292	33 406	6 051	6 695	10 088	-6 127	170 064
Bruttoinvestoinnit	31 344	47 335	19 143	4 690	19 021	16 249	1 383	139 165
Henkilöstön määrä								
Tilinpäätöspäivänä	455	779	401	139	251	493	136	2 654
Keskimäärin tilikauden aikana	468	773	405	146	250	486	110	2 639

TUOTTEITA JA PALVELUJA KOSKEVAT TIEDOT

(EUR 1 000)	2016	2015
Tuotot vuokraustoiminnasta	417 168	397 810
Tuotot toimitetuista palveluista	189 014	183 188
Käytettyjen vuokrakoneiden ja -laitteiden myyntituotot	25 380	23 463
Tavaroiden myynti	33 602	31 147
Liikevaihto	665 164	635 608

TÄSMÄYTYSLASKELMAT

(EUR 1 000)	2016	2015
Segmenttien tuotot yhteensä	669 581	638 069
Sisäisen liikevaihdon eliminointi	-4 417	-2 461
Konsernin liikevaihto	665 164	635 608
	2016	2015
Segmenttien tulos (liiketulos) yhteensä	56 010	63 123
Segmenteille kohdistumattomat tuotot	8 658	1 217
Segmenteille kohdistumattomat kulut	-26 315	-6 400
Konsernin liiketulos	38 353	57 941
Rahoitustuotot	9 179	13 045
Rahoituskulut	-19 428	-24 131
Konsernin tulos ennen veroja	28 104	46 855
	2016	2015
Segmenttien varat yhteensä	808 033	748 913
Segmenttien välisten erien eliminointi	-189 563	-165 555
Segmenteille kohdistumattomat varat	211 584	187 216
Konsernin varat yhteensä	830 054	770 574
	2016	2015
Segmenttien korottomat velat yhteensä	204 586	176 191
Segmenttien välisten erien eliminointi	-41 246	-19 023
Segmenteille kohdistumattomat velat	21 729	12 896
Konsernin korottomat velat yhteensä	185 068	170 064

TIEDOT MERKITTÄVISTÄ ASIAKKAISTA

Ramirent-konsernilla on yksi asiakaskonserni, jonka osuus koko Ramirent-konsernin liikevaihdosta on 61,1 milj. euroa (9,2 % liikevaihdosta) (61,1 milj. euroa, 9,6 % liikevaihdosta vuonna 2015). Täältä asiakaskonsernilta kertynyttä liikevaihtoa sisältyy kaikkiin toimintasegmentteihin.

5. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

(EUR 1 000)	2016	2015
Kiinteistöjen ja omassa käytössä olleen kaluston myyntivoitot	111	253
Kiinteistöjen vuokratuotot	235	417
Lisäkauppahintaisen velan purku	1 000	5 091
Muut tuotot	951	1 538
Yhteensä	2 297	7 300

6. MATERIAALIT JA PALVELUT

(EUR 1 000)	2016	2015
Jälleenvuokrauksen kustannukset	-25 349	-26 765
Myydyn vuokrauskaluston poistamaton hankintameno ja kulut	-9 016	-9 854
Myytyjä tavaroita vastaavat kustannukset	-24 585	-27 444
Korjaus ja huolto	-30 747	-26 869
Ulkopuoliset palvelut	-101 712	-92 469
Kuljetus	-54 181	-54 595
Kuluksi kirjatut kalustohankinnat	-286	-504
Yhteensä	-245 875	-238 499

7. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

(EUR 1 000)	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-111 996	-102 780
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	-2 096	207
Muut henkilösivukulut	-23 338	-22 779
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet		
Eläkekulut - etuusperusteiset järjestelyt	-1 089	-1 073
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-10 783	-10 126
Omana pääomana maksettavat osakeperusteiset liiketoimet	-217	115
Käteisvaroina maksettavat osakeperusteiset liiketoimet	-357	4
Muut henkilöstökulut	-15 074	-14 950
Yhteensä	-164 950	-151 383

Tietoja toimitusjohtajan lisäeläkevakuutuksesta esitetään liitetiedossa 34 Lähipiiritapahtumat

PITKÄAIKAISET SUORITUKSEEN PERUSTUVAT KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

Ramirent Oyj:llä oli tilikaudella voimassa neljä osakepohjaista kannustinjärjestelmää yhtiön avainhenkilöille. Kannustinjärjestelmien tarkoituksena on yhdistää osakkeenomistajien ja konsernin avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi, sitouttaa johto yhtiöön ja tarjota johdolle kilpailukykyinen palkkiojärjestelmä, joka perustuu yhtiön osakkeiden omistukseen. Järjestelmissä voi ansaita lisäosakkeita (matching shares) ja suoriteperusteisesti jaettavia osakkeita (performance shares) kolmevuotisen ansaintajakson perusteella. Ansaintajakso 2013-2015 koskeva ohjelma päättyi tilikaudella ja sen puitteissa maksettiin avainhenkilöille yhteensä 12 635 osaketta ja 12 490 osakkeen arvoa vastaava määrä rahaa palkkiosta heille aiheutuviin veroihin ja veronluonteisiin maksuihin. Mahdollinen palkkio ansaintajaksoilta 2014-2016, 2015-2017 ja 2016-2018 perustuu osakeomistukseen (matching), konsernin kumulatiiviseen taloudelliseen tulokseen (performance) ja yhtiön osakkeen kokonaistuottoon (Total Shareholder Return, TSR), jonka perusteella palkkiota voidaan leikata. Palkkiota ei makseta henkilölle, jos hänen työ- tai toimisuhteensa konserniin kuuluvassa yhtiössä päättyy ennen palkkion maksamista.

Ramirent Oyj:n hallitus on hyväksynyt 14.12.2016 uuden viivästetyn kannustinjärjestelmän (Deferred Incentive Plan, DIP) vuodelle 2017. Uuden järjestelmän tavoitteena on tukea maksimaalisesti yhtiön lyhyen aikavälin päätavoitetta parantaa EBITA-liiketulosta ja tarjota avainhenkilöille kilpailukykyinen sekä sitouttava palkkiojärjestelmä. Uudessa järjestelmässä on yksi ansaintakausi, joka on kalenterivuosi 2017 sekä kahden vuoden odotusjakso, jonka jälkeen mahdollinen palkkio maksetaan käteisenä vuonna 2020. Kannustinjärjestelmää on laajennettu kattamaan noin 120 yhtiön avainhenkilöä. Konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat uuden kannustinjärjestelmän piiriin. Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintakaudelta 2017 perustuu osallistujan lyhyen aikavälin kannustintavoitteisiin. Lisäksi osakkeenomistajien ja konsernin johtoryhmän tavoitteiden yhtenäistämiseksi järjestelmän kokonaistuottoon konsernin johtoryhmälle vaikuttaa myös yhtiön osakkeen tuotto (Total Shareholder Return, TSR) ansaintakaudella 2017 sekä kahden vuoden odotusjakson aikana. Viivästetyn kannustinjärjestelmän 2017 perusteella maksettava enimmäispalkkio käteisenä vuonna 2020 on yhteensä enintään 3,7 miljoonaa euroa.

TIEDOT PALKITSEMISJÄRJESTELYISTÄ 31.12.2016

	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2013-2015	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2014-2016	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2015-2017	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2016-2018	VIIVÄSTETTY KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ DIP 2017-2019
Osakkeita enintään	390 244	360 000	450 000	540 000	n/a
Ensimmäinen myöntämispäivä	23.5.2013	23.5.2014	14.5.2015	27.4.2016	19.12.2016
Oikeuden syntyminen, pvm	29.2.2016	1.3.2017	15.3.2018	15.3.2019	15.3.2020
Enimmäisvoimassaolo-aika, vuotta	2,8	2,8	2,8	2,9	3,2
Jäljellä oleva sopimusaika, vuotta	-	0,2	1,2	2,2	3,2
Henkilöitä tilikauden päättyessä	-	31	38	31	120
Toteutustapa	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana	Rahana

TILIKAUDEN TAPAHTUMAT 2016

	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2013-2015	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2014-2016	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2015-2017	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2016-2018	JÄLJELLÄ OLEVA SOPIMUSAIKA, VUOTTA
1.1.2016					
Kauden alussa ulkona olleet	268 935	287 594	446 764	-	
Tilikauden muutokset					
Kaudella myönnetty	-	-	-	484 168	
Kaudella menetetyt	243 810	125 835	186 934	20 580	
Kaudella toteutetut	25 125	-	-	-	

31.12.2016

Kauden lopussa ulkona olevat	-	161 759	256 830	463 588	1,54
------------------------------	---	---------	---------	---------	------

TIEDOT PALKITSEMISJÄRJESTELYISTÄ 31.12.2015

	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2012-2014	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2013-2015	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2014-2016	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2015-2017
Osakkeita enintään	350 000	390 244	360 000	450 000
Ensimmäinen myöntämispäivä	23.5.2012	23.5.2013	23.5.2014	14.5.2015
Oikeuden syntyminen, pvm	15.3.2015	29.2.2016	1.3.2017	15.3.2018
Enimmäisvoimassaoloaika, vuotta	2,8	2,8	2,8	2,8
Jäljellä oleva sopimusaika, vuotta	-	0,2	1,2	2,2
Henkilöitä tilikauden päättyessä	-	32	38	56
Toteutustapa		Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana

TILIKAUDEN TAPAHTUMAT 2015

	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2012-2014	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2013-2015	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2014-2016	PITKÄJÄNTEINEN KANNUSTINJÄR- JESTELMÄ 2015-2017	JÄLJELLÄ OLEVA SOPIMUSAIKA, VUOTTA
1.1.2015					
Kauden alussa ulkona olleet	26 800	273 135	305 734	-	
Tilikauden muutokset					
Kaudella myönnetty	-	-	-	457 818	
Kaudella menetetyt	-	4 200	18 140	11 054	
Kaudella toteutetut	26 800	-	-	-	

31.12.2015

Kauden lopussa ulkona olevat	-	268 935	287 594	446 764	1,38
------------------------------	---	---------	---------	---------	------

1 **OSAKEPALKKION KÄYVÄN ARVON LASKENTA**

2 Tilikaudella 2016 myönnettyjen osakepalkkioiden käyvän arvon keskeiset parametrit on esitetty alla olevassa
3 taulukossa. Palkkioiden käypä arvo perustuu yhtiön arvioon tilinpäätöshetken osakkeiden lukumäärästä,
4 joihin odotetaan syntyvän oikeus.

5 **OSAKEPALKKION KÄYVÄN ARVON LASKENTA**

	2016	2015
6 Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, EUR	6,12	6,50
7 Matching-oikeuden rahoituskustannus ja markkinaehtoisen kriteerin aiheuttama vähennys käyvässä arvossa	0,47	0,54
8 Osakkeina maksettavan palkkion käypä arvo per osake, EUR	5,66	5,91
9 Osakkeen hinta tilikauden päättyessä, EUR	7,39	6,45
10 Palkkion käypä arvo 31.12., EUR	1 801 585	439 628

11 **VAIKUTUS TULOKSEEN JA TALOUDELLISEEN ASEMAAN**

(EUR)	2016	2015
13 Tilikauden kulu osakeperusteiset maksut	574 163	158 244
14 Tilikauden kulu osakeperusteiset maksut, omana pääomana selvittettävä	217 421	115 365
15 Osakeperusteisista maksuista aiheutuva velka 31.12.	542 405	203 878

17 **8. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT**

(EUR 1 000)	2016	2015
18 Kiinteistöjen vuokratulot	-25 352	-24 219
19 Muut kiinteistökulut	-10 709	-10 171
20 Tietotekniikka- ja toimistokulut	-17 975	-17 846
21 Muut vuokratulot	-6 088	-5 653
22 Ulkopuoliset palvelut	-13 167	-13 019
23 Luottotappiot	-5 291	-7 343
Luottotappiovarauksen muutos	1 242	3 849
24 Uudelleenjärjestelykulut ja muut kertaluontoiset kulut	-146	-321
25 Markkinointi- ja edustuskulut	-8 195	-8 099
Muut kulut	-3 215	-2 697
Yhteensä	-88 894	-85 519
26 Tilintarkastajan palkkiot		
27 Tilintarkastus	-281	-288
28 Tilintarkastukseen liittyvät palvelut	-10	-5
Veroneuvonta	-70	-132
29 Muut palkkiot	-105	-288
Yhteensä	-466	-713

9. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

(EUR 1 000)	2016	2015
Poistot ja arvonalentumiset hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset pitkäaikaiset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	-1 260	-725
Koneet ja kalusto	-99 369	-98 891
Rahoitusleasingillä hankitut koneet ja kalusto	-	-11
Muut pitkäaikaiset käyttöomaisuushyödykkeet	-3 289	-1 652
Aineettomat pitkäaikaiset hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	-5 001	-5 390
Muut pitkävaikutteiset menot	-4 312	-3 442
Arvonalentumiset		
Aineelliset pitkäaikaiset käyttöomaisuushyödykkeet	-5 912	-
Aineettomat pitkäaikaiset hyödykkeet	-10 935	-
Sijoitukset	-620	-
Yhteensä	-130 697	-110 110

10. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

TULOSLASKELMAAN KIRJATUT TUOTOT JA KULUT

(EUR 1 000)	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	31	-
Korkotuotot talletuksista ja muista saamisista	574	753
Rahoitukseen liittyvät valuuttakurssivoitot	8 573	12 292
Yhteensä	9 179	13 045
Rahoituskulut		
Korkokulut		
Pankkilainat	-6 967	-6 553
Rahoitusleasingvelat	-	-1
Muut rahoituskulut	-3 838	-3 775
Korkokulut johdannaisinstrumenteista	-885	-950
Valuuttakurssitappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusveloista	-7 738	-12 852
Yhteensä	-19 428	-24 131
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)	-10 249	-11 086

11. TULOVEROT			
(EUR 1 000)		2016	2015
Tilikauden tuloverot		-6 908	-9 786
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta		-381	-830
Laskennalliset verot		1 016	2 558
Tuloverot yhteensä		-6 273	-8 057

TULOVEROJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA SUOMEN YHTIÖVEROKANTAAN

(EUR 1 000)		2016	2015
Tulos ennen veroja (EBT)		28 104	46 855
Suomen verokannan mukainen tulovero voitosta ennen veroja		-5 621	-9 371
Suomen ja ulkomaisten verokantojen erojen vaikutus		472	168
Verotuksessa vähennyskeltovottomien kulujen vaikutus		-807	-691
Verovapaiden tulojen vaikutus		365	1 146
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta		-381	195
Verokantojen muutosten vaikutus laskennallisiin veroihin		408	1 123
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset tilikauden verotuksellisista tappioista		-264	-104
Yhteis- ja osakkuusyhtiöiden tulos		261	119
Muut erät		-707	-642
Tuloverot yhteensä		-6 273	-8 057
Efekttiivinen tuloveroprosentti		-22,3 %	-17,2 %

Verovapaisiin tuottoihin vuonna 2016 vaikuttava aiemmin kirjattuihin ehdollisiin kauppahintavastikkeisiin tehdyt arvion muutokset sekä tapaus, jossa toteutunut ehdollinen kauppahintavastike oli alempi kuin siitä kirjatus velan kirjanpitoarvo.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat on laskettu käyttäen vuoden 2017 tai sitä seuraavien vuosien verokantoja. Verokanta on muuttunut Norjassa vuonna 2016. Vuonna 2017 verokanta tulee muuttumaan Norjassa ja Slovakiassa.

MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN LIITTYVÄT VEROT

(EUR 1 000)	2016			2015		
	ENNEN VEROJA	VERO	VEROJEN JÄLKEEN	ENNEN VEROJA	VERO	VEROJEN JÄLKEEN
Muuntoerot	-3 285	-	-3 285	-769	-	-769
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot etuusperusteisista eläkejärjestelyistä	-1 205	265	-940	1 291	-284	1 007
Rahavirran suojaukset	404	-81	323	415	-203	211
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	3 348	-	3 348	-2 033	-	-2 033
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-	-	-	-6	-	-6
Yhteensä	-739	184	-555	-1 102	-487	-1 590

12. OSAKEKOHTAINEN TULOS			
		2016	2015
Emoyhtiön osakkeenomistajien osuus voitosta (tuhat EUR)		22 081	38 975
Osakemäärä (ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo), laimentamaton ja laimennettu (tuhatta kpl)		107 748	107 735
Tulos/osake, laimentamaton ja laimennettu (EUR)		0,20	0,36

13. LIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

LIKEARVON JA MUIDEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET VUONNA 2016

(EUR 1 000)	LIKEARVO	MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET HYÖDYKKEET	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	145 022	52 100	37 670	234 791
Valuuttakurssierot	-1 091	60	39	-992
Lisäykset	-	29	3 349	3 378
Vähennykset	-	-697	-10 937	-11 634
Uudelleenluokittelut	-	-165	-128	-293
Hankintameno 31.12.	143 931	51 327	29 993	225 251
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-5 366	-34 170	-9 239	-48 774
Valuuttakurssierot	-66	147	46	127
Vähennykset	-	696	3	699
Uudelleenluokittelut	-	197	-20	177
Poistot	-	-5 001	-4 312	-9 313
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-5 432	-38 130	-13 522	-57 084
Kirjanpitoarvo 1.1.	139 656	17 930	28 432	186 017
Kirjanpitoarvo 31.12.	138 499	13 197	16 471	168 167

Vuonna 2016 konsernissa kirjattiin arvonalentumistappioita muista pitkävaikutteisista menoista 10,9 miljoonaa euroa, jotka liittyivät Skandinavian ulkopuolella käyttöönotettavaksi suunnitellun toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton peruuttamiseen.

LIKEARVON JA MUIDEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET VUONNA 2015

(EUR 1 000)	LIKEARVO	MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET HYÖDYKKEET	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	145 251	50 349	31 467	227 067
Valuuttakurssierot	-258	-480	13	-724
Lisäykset	-	1 328	5 055	6 383
Liiketoimintojen yhdistäminen	71	2 412	-	2 482
Vähennykset	-	-543	-43	-586
Uudelleenluokittelut	-42	-967	1 179	170
Hankintameno 31.12.	145 022	52 100	37 670	234 791
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-5 472	-29 323	-5 772	-40 567
Valuuttakurssierot	69	173	-13	228
Vähennykset	-	527	43	570
Uudelleenluokittelut	38	-157	-54	-174
Poistot	-	-5 390	-3 442	-8 832
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-5 366	-34 170	-9 239	-48 774
Kirjanpitoarvo 1.1.	139 780	21 026	25 695	186 500
Kirjanpitoarvo 31.12.	139 656	17 930	28 432	186 017

1 LIIKEARVON ARVONALENTUMISTESTAUS

2 Liikearvo on kohdistettu Ramirentin rahavirtaa
3 tuottaville yksiköille (CGU). Liiketoimintaseg-
4 mentit Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska on kukin
5 määritelty CGU:ksi. Baltian maat ja Europe Central
6 (Puola, Tšekin tasavalta ja Slovakia) muodostavat

kumpikin yhden CGU:n.

Liikearvon jakautuminen segmenteille esitetään
alla olevassa taulukossa. Rahavirtaa tuottavat yksiköt
ovat IFRS 8 -standardin mukaisia toimintasegmenttejä
ennen segmenttien yhdistämiskriteerien vaikutuksen
arviointia.

7 LIIKEARVON KOHDISTUMINEN RAHAVIRTAA TUOTTAVILLE YKSIKÖILLE

(EUR 1 000)	2016	2015
Suomi	22 380	22 380
Ruotsi *	66 280	68 898
Norja	28 728	27 183
Tanska	403	401
Baltia	10 298	10 298
Europe Central	10 410	10 496
Yhteensä	138 499	139 656

* Safety Solutions Jonsbergs AB sisällytettiin 2016 Ruotsi-segmentin lukuun

14 Liikearvot on määritetty paikallisissa valuutoissa ja
15 valuuttakurssivaihtelut vaikuttavat liikearvon euro-
16 määriin.

17 Liikearvolle suoritetaan vuosittain arvonalentu-
18 mistestausta, jossa sen kirjanpitoarvoa verrataan sen
19 kerryttävissä olevaan rahamäärään kunkin ennalta
20 määrätyn rahavirtaa tuottavan yksikön osalta (CGU).
21 Arvonalentumistestausta suoritetaan myös silloin, kun
22 todetaan viitteitä arvon alentumisesta. Arvonalen-
23 tumistappio kirjataan, mikäli rahavirtaa tuottavalle
24 yksikölle kohdistettujen nettovarojen (sis. liikearvon)
25 kirjanpitoarvo on korkeampi kuin yksikön kerryttä-
26 vissä oleva rahamäärä. Kunkin CGU:n kerryttävissä
27 oleva rahamäärä määritetään nykyarvomenetelmällä
28 (DCF-menetelmä).

29 Arvonalentumistestauksessa arviot vuoden 2017
30 rahavirroista perustuvat vuoden 2017 budjettiin. Ra-
31 havirta-arviot vuosille 2018–2021 perustuvat johdon
32 näkemyksiin liiketoiminnan kasvusta ja kannatta-
33 vuudesta sekä pääoman sitoutumisesta.

34 Pitkällä aikavälillä testauksessa käytettävä EBIT-
35 marginaali vaihtelee 12 ja 18 prosentin välillä. Tuotot/

pääoma-suhteena testauksessa käytetään 100 pro-
senttia konsernitasolla. Keskipitkän aikavälin kasvu
vaihtelee välillä 2,0 – 2,5 prosenttia per vuosi riip-
puen kunkin maan keskipitkän aikavälin kasvu- ja
inflaatio-odotuksista. Pitkän aikavälin kasvun arvi-
oidaan olevan 2,0 % per vuosi kaikissa segmenteissä.
Tämä kuvastaa sekä odotettua kasvua että inflaatiota
toimintamaassa. CGU:iden pääomarakenne kuvastaa
Ramirent-konsernin pääomarakennetta.

Tulevista rahavirroista tehtyjen arvioiden lisäk-
si tärkeimpiä olettamuksia ovat keskimääräisestä
painotetusta pääoman kustannuksesta (WACC) tehty
olettamukset. WACC:ia käytetään tulevien rahavirto-
jen diskonttaamisessa. Pääoman kustannus sisältää
myös riskittömät korkotasot ja riskipremiot niissä
maissa, joissa CGU:t toimivat. Nykyarvolaskelmissa
on käytetty velkojen ja oman pääoman suhdelukua
30 / 70 prosenttia. WACC:iin vaikuttavia tekijöitä ovat
Ramirentin pääomarakenne, oman pääoman beta,
CGU:iden oman pääoman kustannus ja korollisen
vieraan pääoman kustannus.

36 Vuosien 2016 ja 2015 arvonalentumistestien keskeiset olettamukset esitetään alla olevissa kahdessa
37 taulukossa.

38 VUODEN 2016 ARVONALENTUMISTESTI

	SUOMI	RUOTSI	NORJA	TANSKA	BALTIA	PUOLA, TSEKIN TASAVALTA JA SLOVAKIA
Liikevaihdon kasvu *)	2,6 %	4,2 %	2,4 %	3,2 %	2,6 %	4,4 %
Pitkän aikavälin kasvu	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Keskimääräinen liiketulomarginaali 2017–2021	14,4 %	14,3 %	12,0 %	8,8 %	18,3 %	15,4 %
WACC (verojen jälkeen)	7,7 %	7,6 %	7,6 %	7,6 %	9,7 %	7,9 %
WACC (ennen veroja)	9,1 %	9,3 %	9,4 %	9,2 %	11,1 %	9,3 %

*) Keskimääräinen vuotuinen liikevaihdon kasvu (2017–2021)

VUODEN 2015 ARVONALENTUMISTESTI

	SUOMI	RUOTSI	NORJA	TANSKA	BALTIA	PUOLA, TSEKIN TASAVALTA JA SLOVAKIA
Liikevaihdon kasvu *)	2,0 %	6,2 %	3,4 %	6,8 %	7,1 %	5,5 %
Pitkän aikavälin kasvu	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Keskimääräinen liiketulomarginaali 2016–2020	15,8 %	16,7 %	13,3 %	9,0 %	20,4 %	15,0 %
WACC (verojen jälkeen)	7,7 %	7,6 %	7,5 %	7,6 %	9,7 %	7,8 %
WACC (ennen veroja)	9,1 %	9,2 %	9,4 %	9,2 %	11,1 %	9,2 %

*) Keskimääräinen vuotuinen liikevaihdon kasvu (2016–2020)

Omaisuserien arvonalentumistestaus on suoritettu 31.10.2016. Edellinen arvonalentumistestaus suoritettiin 31.10.2015.

Vuosina 2016 ja 2015 suoritettujen arvonalentumistestien perusteella rahavirtaa tuottavien yksiköiden (CGU) kerrytettävissä oleva rahamäärä on kaikkien yksiköiden osalta kirjanpitoarvoa korkeampi.

HERKKYYSANALYYSI

Keskeisin epävarmuustekijä arvonalentumistestauksessa on johdon olettaus tulevien vuosien EBIT-tasosta kunkin CGU:n osalta. Tulevien vuosien EBIT on puolestaan riippuvainen tulevien vuosien arvioidun liikevaihdon ja EBIT-marginaalin toteutumisesta.

Arvonalentumistestauksessa terminaalikaudella käytetyt EBIT-marginaalit perustuvat johdon olettamuksiin pitkän aikavälin kasvusta ja kannatta-

vuudesta. Konsernin kaikissa rahavirtaa tuottavissa yksiköissä kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää yksikön omaisuserien kirjanpitoarvon eikä arvonalentumista ole kirjattu. Kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää yksikön omaisuserien kirjanpitoarvon yli 40 prosentilla kaikissa muissa CGU:ssa paitsi Baltiassa, jossa ylitys on 15 prosenttia. Baltia on siten herkin liiketoiminnan kehityksen epäsuotuisille muutoksille.

Alla olevissa taulukoissa esitetään segmenteittäin se tulevien vuosien arvioidun vapaan rahavirran vähennys ja diskonttauskoron prosentuaalinen muutos, jonka seurauksena CGU:n kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin CGU:n nettovarojen kirjanpitoarvo. Herkkyysanalyysi on laadittu perustuen vapaaseen rahavirtaan, koska liiketoiminnan kehitys on voimakkaasti sidoksissa kullekin CGU:lle allokoituun investointien määrään.

VAPAA RAHAVIRRRAN VÄHENNYS

	2016	2015
Suomi	-54,5 %	-60,7 %
Ruotsi	-37,2 %	-53,8 %
Norja	-22,0 %	-43,4 %
Tanska	-41,7 %	-51,9 %
Baltia	-9,1 %	-30,9 %
Europe Central	-39,7 %	-54,1 %

Vapaa rahavirta sisältää liikevoiton (EBIT), johon on lisätty poistot ja josta on vähennetty investoinnit ja nettokäyttöpääoman muutos.

DISKONTTAUSKORON (ENNEN VEROJA) KASVU (PROSENTTIYKSIKÖÄ)

	2016	2015
Suomi	8,4 %	10,4 %
Ruotsi	4,0 %	7,4 %
Norja	2,0 %	5,9 %
Tanska	4,1 %	3,9 %
Baltia	0,9 %	4,3 %
Europe Central	4,9 %	7,0 %

14. AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

AINEELLISTEN KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET VUONNA 2016

(EUR 1 000)	MAA-ALUEET	RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT	KONEET JA KALUSTO	RAHOITUS-LEASINGILLÄ HANKITUT KONEET JA KALUSTO	MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	2 136	13 360	1 047 163	971	14 405	1 078 035
Valuuttakurssierot	0	158	-4 232	-37	173	-3 937
Lisäykset	4 341	12 757	166 008	-	4 831	187 938
Vähennykset	-	-954	-20 642	-934	-4 056	-26 587
Uudelleenluokittelut	-	2 427	-92 458	-	13 821	-76 210
Hankintameno 31.12.	6 477	27 748	1 095 840	-	29 174	1 159 239
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-	-8 289	-633 384	-971	-9 746	-652 390
Valuuttakurssierot	-	-141	2 594	37	-150	2 340
Vähennykset	-	430	20 824	934	3 795	25 984
Uudelleenluokittelut	-	-861	82 510	-	-11 658	69 991
Poistot	-	-1 260	-105 281	-	-3 289	-109 830
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	-10 122	-632 736	-	-21 047	-663 905
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 136	5 071	413 780	-	4 659	425 645
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 477	17 626	463 104	-	8 127	495 334

Vuonna 2016 konsernissa kirjattiin arvonalentumistappioita aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä yhteensä 5,9 miljoonaa euroa, jotka liittyivät luopu-

miseen pitkälle räätälöidyistä tilapäisistä tilaratkaisuista Norjassa ja liiketoiminnan suuntaamiseen standardoituihin korkealaatuisiin tilaelementteihin.

AINEELLISTEN KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET VUONNA 2015

(EUR 1 000)	MAA-ALUEET	RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT	KONEET JA KALUSTO	RAHOITUS-LEASINGILLÄ HANKITUT KONEET JA KALUSTO	MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	973	12 201	996 287	950	13 255	1 023 667
Valuuttakurssierot	-0	-214	-4 589	21	-210	-4 993
Lisäykset	1 261	1 279	123 028	-	949	126 517
Liiketoimintojen yhdistäminen	-	-	3 098	-	-	3 098
Vähennykset	-98	-876	-15 512	-	-1 450	-17 936
Uudelleenluokittelut	-	970	-55 149	-	1 861	-52 318
Hankintameno 31.12.	2 136	13 360	1 047 163	971	14 405	1 078 035
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-	-7 556	-600 539	-938	-8 633	-617 666
Valuuttakurssierot	-	175	3 077	-21	247	3 478
Vähennykset	-	515	15 185	-	1 378	17 079
Uudelleenluokittelut	-	-699	47 784	-	-1 087	45 997
Poistot	-	-725	-98 891	-11	-1 652	-101 278
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	-8 289	-633 384	-971	-9 746	-652 390
Kirjanpitoarvo 1.1.	973	4 645	395 749	11	4 622	406 001
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 136	5 071	413 780	-	4 659	425 645

15. SIIJOITUKSET OSAKKUUSYRITYKSIIN JA YHTEISYRITYKSIIN

(EUR 1 000)	2016	2015
Osuudet osakkuusyrityksissä	-	806
Osuudet yhteisyrityksissä	8 082	3 490
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 082	4 296

OSUUDET YHTEISYRITYKSISSÄ

Ramirentilla on kaksi yhteisyritystä: Fortrent Oy, jolla on Venäjällä ja Ukrainassa toimivat tytäryritykset sekä Fehmarnbelt Solution Services A/S Tanskassa

palvelemaan rajat ylittävää Fehmarnbelt tunnelin rakennusprojektia. Koska projekti on viivästynyt ei myöskään Fehmarnbelt Solution Services A/S:n toimintaa ole vielä aloitettu.

TIEDOT KONSERNIN OLENNAISISTA YHTEISYRITYKSIÄ:

NIMI	TOIMIALA	KOTIPAIKKA	OMISTUSOSUUS	
			2016	2015
Fortrent Oy	Rakennuskonevuokraus	Helsinki	50 %	50 %
(EUR 1 000)			2016	2015
Nettovarat kauden alussa			2 801	6 086
Tilikauden tulos			2 663	780
Muut laajan tuloksen erät			6 696	-4 065
Nettovarat kauden lopussa			12 159	2 801
Omistusosuus yhteisyrityksestä (50%)			6 080	1 401
Transaktiokustannukset			1 358	1 358
Kirjanpitoarvo 31.12			7 438	2 758
Fortrentille myönnettyt lainat			12 926	15 267

Fortrent on johtava rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrausyritys Venäjällä ja Ukrainassa. Fortrentin omistajuus ja hallinta on jaettu Ramirentin ja Cramo Oyj:n kesken tasan 50/50. Ramirent on luokitellut osuutensa Fortrentista yhteisyritykseksi. Omistus yhteisyrityksessä kirjataan Ramirent-konsernin tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä ja osuus

yhteisyrityksen tuloksesta sisältyy tilinpäätöksessä liikevoittoon.

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenveto Fortrentin taloudellisesta informaatiosta. Fortrent laatii tilinpäätöksensä IFRS:n mukaisesti eikä sen laadintaperiaatteissa ole olennaisia eroja Ramirentin laadintaperiaatteisiin.

YHTEENVETO TASE-ERISTÄ

(EUR 1 000)	31.12.2016	31.12.2015
Pitkäaikaiset varat		
Liikearvo	5 421	4 321
Aineettomat hyödykkeet	4 760	4 440
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	24 513	21 462
Laskennalliset verosaamiset	2 287	2 144
Pitkäaikaiset varat yhteensä	36 981	32 367
Lyhytaikaiset varat		
Rahat ja muut rahoitusvarat	351	894
Muut lyhytaikaiset varat	6 838	5 393
Lyhytaikaiset varat yhteensä	7 189	6 287
VARAT YHTEENSÄ	44 171	38 654
Pitkäaikaiset velat		
Korolliset pitkäaikaiset velat	25 852	30 533
Muut pitkäaikaiset velat (laskennalliset verovelat)	2 893	2 439
Pitkäaikaiset velat yhteensä	28 746	32 972
Lyhytaikaiset velat		
Muut lyhytaikaiset velat	3 266	2 881
Lyhytaikaiset velat yhteensä	3 266	2 881
VELAT YHTEENSÄ	32 011	35 853
NETTOVARAT	12 159	2 801

YHTEENVETO LAAJASTA TULOSLASKELMASTA

(EUR 1 000)	2016	2015
LIKEVAIHTO	29 578	30 503
Materiaalit ja palvelut	-9 615	-9 466
Muut kulut	-10 356	-10 898
Poistot käyttöomaisuushyödykkeistä	-6 477	-7 864
Liiketulos ennen aineettomien hyödykkeiden poistoja (EBITA)	3 130	2 275
Poistot aineettomista hyödykkeistä	-702	-758
Liiketulos (EBIT)	2 428	1 517
Korkotuotot	39	57
Korkokulut	-724	-887
Muut rahoitustuotot ja -kulut (netto)	1 156	-143
Liiketulos ennen veroja (EBT)	2 900	544
Tuloverot	-238	236
TILIKAUDEN TULOS	2 663	780
Muut laajan tuloksen erät	6 696	-4 065
LAAJA TULOS YHTEENSÄ	9 358	-3 285

Fortrent on luokitellut venäläiseltä ja ukrainalaiselta tytäryhtiöltään olevat lainat nettosijoitukseksi ulkomaiseen yhteisöön. Lainoista syntyneet kurssierot on kirjattu muuntoeroina muun laajan tuloksen eriin. Koska lainoja on osittain lyhennetty vuoden 2016 aikana ja lyhennyksiä on suunnitteilla myös tulevina vuosina, luokiteltiin osa lainoista vuonna 2016 takai-

sinmaksettaviksi ja näihin lainoihin liittyvät kurssierot siirrettiin tuloslaskelmaan. Vaikutus vuoden 2016 nettotulokseen oli 1,0 miljoonaa euroa.

Fortrentilla on vastuusitoumuksia 177 (133) tuhatta euroa.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä oli 331 (348) henkilötyövuotta.

OSUUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

Alla esitetään tietoja konsernin osakkuusyrietyksestä Rogaland Montasje Bygg AS:sta:

(EUR 1 000)	2016	2015
Ramirentin osuus tilikauden tuloksesta	-	158
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	806

Osuus osakkuusyrietyksestä on myyty vuonna 2016. Myynnistä aiheutui 0,6 miljoonan euron tappio.

16. PITKÄAIKAISET SAAMISET

(EUR 1 000)	2016	2015
Pitkäaikaiset lainasaamiset Fortrentiltä	12 926	15 267
Pitkäaikaiset saamiset muilta	825	11
Kirjanpitoarvo 31.12.	13 751	15 277

17. MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

(EUR 1 000)	2016	2015
Muut osakkeet	101	134
Kirjanpitoarvo 31.12.	101	134

Myytäviissä olevat rahoitusvarat sisältää listaamattomien yhtiöiden osakkeita Suomessa ja Norjassa.

18. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA VEROVELAT

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN MUUTOKSET VUONNA 2016

(EUR 1 000)	AVAAVA TASE 1.1.	TULOSVAI- KUTTEISESTI KIRJATTU	MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN KIRJATTU	VALUUTTA- KURSSIEROT	YRITYSHAN- KINNAT JA LUOVUTUKSET	UUELLEEN LUOKITTELU	PÄÄTTÄVÄ TASE 31.12.
Vahvistetut tappiot	1 352	1 003	-	33	-	-	2 388
Käyvän arvon oikaisut	664	138	-81	-75	-	-	646
Eläkevelvoitteet	1 618	-	265	21	-	-	1 904
Muut väliaikaiset erot	853	701	-	-47	-	-	1 506
Yhteensä	4 487	1 842	184	-69	-	-	6 444
Netotuksen vaikutus	-3 635						-5 867
Tilinpäätöksessä raportoidut laskennalliset verosaamiset	852						578

LASKENNALLISTEN VEROVELKOJEN MUUTOKSET VUONNA 2016

(EUR 1 000)	AVAAVA TASE 1.1.	TULOSVAI- KUTTEISESTI KIRJATTU	MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN KIRJATTU	VALUUTTA- KURSSIEROT	YRITYSHAN- KINNAT JA LUOVUTUKSET	UUELLEEN LUOKITTELU	PÄÄTTÄVÄ TASE 31.12.
Yrityshankintojen yhteydessä kirjatut pitkäaikaisten varojen käyvän arvon oikaisut	15 028	-1 826	-	709	-	-	13 911
Kertyneet suunnitelman ylittävät poistot	34 910	2 636	-	-637	-	-	36 909
Muut veronalaiset väliaikaiset erot	2 880	1	-	-408	-	-	2 473
Yhteensä	52 818	811	-	-336	-	-	53 293
Netotuksen vaikutus	-3 635						-5 867
Tilinpäätöksessä raportoidut laskennalliset verovelat	49 183						47 427

Konsernitilinpäätökseen sisältyy laskennallisia verosaamisia sellaisten tytäryritysten vahvistetuista tai vahvistettavista tappioista, jotka ovat olleet tappiollisia raportointikaudella tai tätä edeltävällä kaudella.

Konsernin johto on arvioinut näiden tytäryritysten mahdollisuuden hyödyntää nämä tappiot niiden kausien aikana, jolloin tappiot voidaan vähentää verotettavasta tulosta kussakin tytäryrityksessä.

Tämä arvio perustuu johdon parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon kyseisten yhtiöiden tulevaisuuden näkymistä ja tarvittaessa on osa laskennallisesta verosaamisesta jätetty kirjaamatta, jos niiden hyö-

dyntämisestä ei ole riittävää varmuutta. Vähennyskelpoisten tappioiden määrä, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista on yhteensä 7,1 (5,8) miljoonaa euroa.

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN MUUTOKSET VUONNA 2015

(EUR 1 000)	AVAAVA TASE 1.1.	TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTU	MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN KIRJATTU	VALUUTTA-KURSSIEROT	YRITYSHANKINNAT JA LUOVUTUKSET	UUELLEEN LUOKITTELU	PÄÄTTÄVÄ TASE 31.12.
Vahvistetut tappiot	1 498	-145	-	1	-	-	1 352
Käyvän arvon oikaisut	1 300	508	-1 380	-	-	236	664
Eläkevelvoitteet	1 864	-	-284	38	-	-	1 618
Muut väliaikaiset erot	1 922	-872	-	38	-	-236	853
Yhteensä	6 584	-508	-1 664	75	-	-	4 487
Netotuksen vaikutus	-5 979						3 635
Tilinpäätöksessä raportoidut laskennalliset verosaamiset	605						852

LASKENNALLISTEN VERVELKOJEN MUUTOKSET VUONNA 2015

(EUR 1 000)	AVAAVA TASE 1.1.	TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTU	MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN KIRJATTU	VALUUTTA-KURSSIEROT	YRITYSHANKINNAT JA LUOVUTUKSET	UUELLEEN LUOKITTELU	PÄÄTTÄVÄ TASE 31.12.
Yrityshankintojen yhteydessä kirjatut pitkäaikaisten varojen käyvän arvon oikaisut	16 958	-2 061	-	-351	482	-	15 028
Kertyneet suunnitelman ylittävät poistot	33 487	1 083	-	340	-	-	34 910
Muut veronalaiset väliaikaiset erot	6 332	-2 089	-1 162	-201	-	-	2 880
Yhteensä	56 777	-3 067	-1 162	-212	482	-	52 818
Netotuksen vaikutus	-5 979						-3 635
Tilinpäätöksessä raportoidut laskennalliset verovelat	50 798						49 183

19. VAIHTO-OMAISUUS

(EUR 1 000)	2016	2015
Myyntituotteet	10 547	14 163
Varaosat ja muut palveluiden myynnin yhteydessä kulutettavat tarvikkeet	647	1 749
Kirjanpitoarvo 31.12.	11 194	15 912

Vuonna 2016 "Materiaalit ja palvelut" sisälsi varaston muutoksen ja materiaalikuluja yhteensä 24,6 (27,4) miljoonaa euroa.

20. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

(EUR 1 000)	2016	2015
Myyntisaamiset	116 676	105 554
Luottotappiovaraus	-7 969	-9 348
Muut saamiset	164	2 297
Ennakkomaksut ja siirtosaamiset	15 558	18 948
Kirjanpitoarvo 31.12.	124 428	117 450

ENNAKKOMAKSUT JA SIIRTOSAAMISET KOOSTUVAT SEURAAVISTA

(EUR 1 000)	2016	2015
Kertyneet vuokratuotot	4 508	10 631
Kertyneet korkotuotot	87	-
Arvonlisäverosaamiset	959	274
Ennakkoon maksetut vakuutukset	640	274
Ennakkoon maksetut kiinteistöjen vuokratulot	2 603	1 331
Ennakkoon maksetut muut vuokratulot	143	2 077
Muut ennakkomaksut	6 617	4 360
Yhteensä	15 558	18 948

21. RAHAVARAT JA MUUT RAHOITUSVARAT

(EUR 1 000)	2016	2015
Käteinen raha ja pankkitalletukset	1 570	571
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 570	571

22. OMA PÄÄOMA

(EUR 1 000)	OSAKEMÄÄRÄ (TUHAT KPL)	OMIEN OSAKKEIDEN MÄÄRÄ (TUHAT KPL)	OSAKEPÄÄOMA
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	108 697	974	25 000
Suunnattu osakeanti 27.2.2015		-13	
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	108 697	961	25 000
Suunnattu osakeanti 29.2.2016		-13	
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	108 697	948	25 000

OSAKEMÄÄRÄ JA OSAKEPÄÄOMA

Yhtiön osakepääoma 31.12.2016 koostuu 108 697 328 osakkeesta joiden matemaattinen kirjanpidollinen vasta-arvo on 0,2300 euroa per osake. Yhtiöllä on yksi osakesarja, jonka osakkeiden äänioikeus on yksi ääni per osake. Vuoden 2016 lopussa Ramirent Oyj:llä oli hallussaan 948 014 omaa osaketta.

HALLITUKSEN VALTUUTUS HANKKII OMIJA OSAKKEITA

Ramirentin hallituksella on seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka voimassa oleva valtuutus päättää enintään 10 869 732 yhtiön oman osakkeen ostamisesta. Valtuutus kattaa myös yhtiön oikeuden ottaa omia osakkeita pantiksi.

Valtuutusta hankkia yhtiön omia osakkeita ei ole käytetty vuonna 2016.

HALLITUKSEN VALTUUTUS PÄÄTTÄÄ OSAKEANNISTA SEKÄ OPTIO-OIKEUKSIEN, VAIHTOVELKAKIRJALAINOJEN JA/TAI ERITYISTEN OIKEUKSIEN ANTAMISESTA

Ramirentin hallituksella on valtuutus päättää enintään 10 869 732 uuden osakkeen antamisesta sekä enintään 10 869 732 yhtiön hallussa olevan oman osakkeen luovuttamisesta.

Valtuutuksen nojalla hallituksella on myös oikeus antaa osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja

optio-oikeuksia, vaihtovelkakirjalainoja ja/tai muita erityisiä oikeuksia, jotka oikeuttavat maksua vastaan saamaan uusia osakkeita tai yhtiön omia osakkeita siten, että osakkeista maksettava hinta maksetaan rahana tai käyttämällä merkitsijällä olevaa saatavaa merkintähinnan kuittaamiseen. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiön hallussa olevat omat osakkeet voidaan luovuttaa joko maksua vastaan tai maksutta.

Hallitus päättää kaikista muista valtuuksiin liittyvistä seikoista. Valtuutukset ovat voimassa 17.3.2021 asti ja ne kumoavat varsinaisen yhtiökokouksen 26.3.2013 antamat valtuutukset.

SUUNNATTU OMIEN OSAKKEIDEN LUOVUTTAMINEN

Varsinaisen yhtiökokouksen myöntämän valtuutuksen perusteella hallitus päätti 10.2.2016 luovuttaa käteismaksutta yhteensä 12 635 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta konsernin avainhenkilöille vuoden 2013 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän täytäntöönpanon mukaisesti. Järjestelmän tarkoituksena oli yhdistää osakkeenomistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi. Suunnattuun omien osakkeiden luovuttamiseen oli vahvat taloudelliset perusteet. Luovutettujen osakkeiden arvo, 88 950 euroa, kirjattiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

OSAKKEENOMISTAJAT

31.12.2016	OSAKEMÄÄRÄ	OSUUS OSAKKEISTA JA ÄÄNISTÄ
Nordstjernan AB	21 863 716	20,11 %
Oy Julius Tallberg Ab	12 207 229	11,23 %
Nordea sijoitusrahastot	5 036 675	4,63 %
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	3 445 154	3,17 %
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	2 340 865	2,15 %
Aktia sijoitusrahastot	2 055 558	1,89 %
OP-Suomi sijoitusrahastot	1 305 286	1,20 %
Ramirentin hallussa olevat omat osakkeet	948 014	0,87 %
Fondita sijoitusrahastot	820 000	0,75 %
Veritas eläkevakuutusosakeyhtiö	600 000	0,55 %
Muut osakkeenomistajat	58 074 831	53,43 %
Yhteensä	108 697 328	100,00 %

31.12.2015	OSAKEMÄÄRÄ	OSUUS OSAKKEISTA JA ÄÄNISTÄ
Nordstjernan AB	30 393 716	27,96 %
Oy Julius Tallberg Ab	12 207 229	11,23 %
Nordea sijoitusrahastot	5 496 369	5,06 %
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	3 640 865	3,35 %
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	3 445 154	3,17 %
Aktia sijoitusrahastot	2 168 835	2,00 %
Ramirentin hallussa olevat omat osakkeet	960 649	0,88 %
Veritas eläkevakuutusosakeyhtiö	721 180	0,66 %
Föreningen Konstsamfundet R.F.	593 500	0,55 %
Valtion Eläkerahasto	532 000	0,49 %
Muut osakkeenomistajat	48 537 831	44,65 %
Yhteensä	108 697 328	100,00 %

23. ELÄKEVELVOITTEET

Ramirent on järjestänyt työsuhteen jälkeiset etuudet etuus pohjaisiin ja maksupohjaisiin eläkejärjestelyin. Ramirentin ruotsalaisella tytäryhtiöllä on vakuutusyhtiön kautta hallinnoitava etuus pohjainen eläkejärjestely ja muut eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

Etuus pohjaisiin eläkejärjestelyihin osallistuvien

työntekijöiden eläke-etuuden suuruus eläkkeelle jäämishetkellä määritetään tiettyjen tekijöiden, kuten esimerkiksi palkan ja työssäolovuosien perusteella.

Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut eläkekulut ja niiden jako etuus pohjaisiin ja maksupohjaisiin kuluihin esitetään alla olevassa taulukossa.

TULOSLASKELMAAN KIRJATUT ELÄKEKULUT

(EUR 1 000)	2016	2015
Etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä johtuvat kulut	-1 681	-1 583
Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä johtuvat kulut	-10 783	-10 127
Yhteensä	-12 464	-11 709

ETUUSPOHJAISTEN ELÄKEJÄRJESTELYKULUJEN OSATEKIJÄT

(EUR 1 000)	2016	2015
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	-1 089	-1 073
Korkomenot	-592	-509
Yhteensä	-1 681	-1 583

ETUUSPOHJAISTEN ELÄKEJÄRJESTELYJEN NETTOVELAN OSATEKIJÄT

(EUR 1 000)	2016	2015
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	20 005	18 009
Veloitteiden nettovelka 31.12.	20 005	18 009
Määrät taseessa		
Velat	20 005	18 009
Nettovelka	20 005	18 009

ETUUSPOHJAISTEN ELÄKEJÄRJESTELYJEN VELOITTEEN NYKYARVON MUUTOS

(EUR 1 000)	2016	2015
Veloitteen nykyarvo 1.1.	18 009	17 491
Valuuttakurssierot	-687	402
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	1 089	1 073
Korkomenot	592	509
Kokemusperäiset tarkistukset järjestelyihin kuuluviin velkoihin	-515	547
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (-) ja tappiot (+)	1 720	-1 838
Maksetut etuudet	-203	-176
Veloitteen nykyarvo 31.12.	20 005	18 009

KESKEISET VAKUUTUSMATEMAATTISET OLETUKSET

	2016	2015
Diskonntauskorko	2,90 %	3,20 %
Tuleva palkankorotusolettamus	2,00 %	3,00 %
Arvioitu etuuden lisäys tulevaisuudessa	2,00 %	1,50 %

ETUUSPOHJAISTEN ELÄKEJÄRJESTELYJEN VELOITTEEN NYKYARVO TILIKAUDEN LOPUSSA

(EUR 1 000)	2016	2015
Etusopohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteen nykyarvo	20 005	18 009
Ylikate (-) / alikate (+)	20 005	18 009
Kokemusperäiset tarkistukset järjestelyihin kuuluviin velkoihin	-515	547

Vuodelle 2017 arvioidut työnantajan suoritettavaksi tulevat maksut ovat 0,2 milj. euroa (tilikauden 2015 päättyessä arvioidut vuoden 2016 maksut olivat 0,2 milj. euroa).

Ramirentilla on Ruotsissa ITP 2 eläkejärjestely, joka on lisäeläkejärjestely yksityisen sektorin toimihenkilöille. Eläkejärjestely hoidetaan ulkopuolisen vakuutusyhtiön toimesta.

HERKKYYSANALYYSI

DISKONNTAUSKORON HERKKYYSANALYYSI +/- 0.5 %			
Veloitteen nykyarvo 31.12.2016	2,40 %	2,90 %	3,40 %
	22 297	20 005	18 014
DISKONNTAUSKORON HERKKYYSANALYYSI +/- 0.5 %			
Veloitteen nykyarvo 31.12.2015	2,70 %	3,20 %	3,70 %
	20 079	18 009	16 235

Ruotsin lisäeläkejärjestelyyn ei sisälly järjestelyyn kuuluvia varoja eikä konserni näin ollen altistu varojen käyvän arvon muutokseen liittyville riskeille. Tämän johdosta järjestelyn riskit liittyvät yksinomaan

veloitteen määrän kasvuun. Veloitteen määrän kasvu voi johtua mm. muutoksista vakuutusmatemaattisissa oletuksissa, joista keskeiset oletukset on kerrottu yllä kohdassa ”Keskeiset vakuutusmate-

maattiset oletukset”. Vakuutusmatemaattisten oletusten muutokset vaikuttavat uudistetun IAS 19 standardin mukaan veloitteen määrään muihin laajan tuloksen eriin kirjattavan uudelleenarvostuksen

kautta. Tämän johdosta konsernin tuloslaskelma ei altistu merkittävästi vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksesta johtuvalle volatiliteetille.

24. VARAUKSET

Kirjatut varaukset liittyvät pääosin uudelleenjärjestelyihin. Uudelleenjärjestelyvaraukset on jaettu irtisanomisiin liittyviin varauksiin, vuokratilojen irtisanomisiin liittyviin varauksiin, vuokrauskaluston

vuokrasopimusten irtisanomisiin liittyviin varauksiin ja muihin uudelleenjärjestelystä aiheutuviin kuluihin. Muut varaukset sisältää myös Ruotsissa myytyihin kiinteistöihin liittyvän ympäristövarauksen.

KIRJANPITOARVO 31.12.

(EUR 1 000)	2016	2015
Pitkäaikaiset varaukset	589	2 234
Lyhytaikaiset varaukset	1 834	920
Yhteensä	2 423	3 154

VARAUSTEN MUUTOKSET LUOKITTAIN 2016

(EUR 1 000)	IRTISANOMISIIN LIITTYVÄT VARAUKSET	VUOKRASOPIMUKSET LIITTYEN VUOKRATILoihin	MUUT VARAUKSET	YHTEENSÄ
Varaukset 1.1.	525	1 985	644	3 154
Varausten lisäykset	493	215	164	871
Käytetyt varaukset	-394	-574	-291	-1 259
Käyttämättömien varausten peruutukset	-176	-112	-46	-333
Valuuttakurssierot	12	0	-23	-10
Varaukset 31.12.	461	1 514	448	2 423

Varausten perusteella ennakoidaan maksettavan

	IRTISANOMISIIN LIITTYVÄT VARAUKSET	VUOKRASOPIMUKSET LIITTYEN VUOKRATILoihin	MUUT VARAUKSET	YHTEENSÄ
Vuoden 2017 aikana	436	999	399	1 834
Vuoden 2018 aikana	25	110	26	161
Vuoden 2019 aikana	-	110	23	134
Vuoden 2020 aikana	-	96	-	96
Myöhemmin	-	198	-	198
Yhteensä	461	1 514	448	2 423

VARAUSTEN MUUTOKSET LUOKITTAIN 2015

(EUR 1 000)	IRTISANOMISIIN LIITTYVÄT VARAUKSET	VUOKRASOPIMUKSET LIITTYEN VUOKRATILoihin	MUUT VARAUKSET	YHTEENSÄ
Varaukset 1.1.	954	2 278	595	3 827
Varausten lisäykset	598	740	138	1 477
Käytetyt varaukset	-583	-691	-17	-1 291
Käyttämättömien varausten peruutukset	-407	-305	-84	-796
Valuuttakurssierot	-37	-36	11	-61
Varaukset 31.12.	525	1 985	644	3 154

Varausten perusteella ennakoidaan maksettavan

	IRTISANOMISIIN LIITTYVÄT VARAUKSET	VUOKRASOPIMUKSET LIITTYEN VUOKRATILoihin	MUUT VARAUKSET	YHTEENSÄ
Vuoden 2016 aikana	525	684	335	1 544
Vuoden 2017 aikana	-	588	309	897
Vuoden 2018 aikana	-	421	-	421
Vuoden 2019 aikana	-	87	-	87
Myöhemmin	-	205	-	205
Yhteensä	525	1 985	644	3 154

25. KOROLLISET VELAT

KOROLLISET VELAT 31.12.2016

(EUR 1 000)	LYHYTAIKAISET	PITKÄAIKAISET	YHTEENSÄ
Lainat rahoituslaitoksilta	5 370	87 426	92 797
Joukkovelkakirjalaina	-	99 621	99 621
Yritystodistukset	155 000	-	155 000
Yhteensä	160 370	187 047	347 418

KOROLLISET VELAT 31.12.2015

(EUR 1 000)	LYHYTAIKAISET	PITKÄAIKAISET	YHTEENSÄ
Lainat rahoituslaitoksilta	12 906	83 762	96 667
Joukkovelkakirjalaina	-	99 458	99 458
Yritystodistukset	85 300	-	85 300
Yhteensä	98 206	183 220	281 425

26. MUUT PITKÄAIKAISET VELAT

Muihin pitkäaikaisiin velkoihin sisältyy pääosin ehdollisten lisäkauppahintojen pitkäaikainen osuus sekä muita tytäryhtiöiden ja liiketoimintojen hankintoihin liittyviä pitkäaikaisia velkoja. Lisäkauppahintavelkojen yhteismäärä, joka sisältää myös niiden

lyhytaikaisen osuuden, on 7,4 (10,1) miljoonaa euroa. Koska ehdollinen lisäkauppahintavelka ei perustu todettavissa olevaan markkinainformaatioon, on ne luokiteltu tasolle III käyvän arvon hierarkiassa.

27. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

KIRJANPITOARVO 31.12.

(EUR 1 000)	2016	2015
Ostovelat	33 012	34 562
Muut velat	27 948	13 385
Siirtovelat	47 371	39 308
Saadut ennakot	248	276
Yhteensä	108 579	87 532

SIIRTOVELAT KOOSTUVAT SEURAAVISTA

(EUR 1 000)	2016	2015
Kertyneet korkokulut	4 989	5 218
Kertyneet henkilöstökulut	15 891	15 115
Tuloennakot	2 515	963
Muut erät	23 976	18 013
Yhteensä	47 371	39 308

Tytäryhtiö- ja liiketoimintahankinnoissa syntyneiden kauppahintavelkojen lyhytaikainen osuus 2,8 (0,7) miljoonaa euroa sisältyy yllä olevassa taulukossa muihin velkoihin.

28. YRITYSHANKINNAT JA -MYYNIT

TYTÄRYHTIÖ- JA LIIKETOIMINTAHANKINNAT VUONNA 2016

Vuonna 2016 ei toteutettu merkittäviä hankintoja.

TYTÄRYHTIÖ- JA LIIKETOIMINTAHANKINNAT VUONNA 2015

Ramirent hankki 25.11.2015 Hartela-yhtiöt Oy:n kalustotoiminnot ja henkilöstön Suomessa. Lisäksi

Ramirent ja Hartela allekirjoittivat viisivuotisen yhteistyösopimuksen kaluston vuokrauksesta ja siihen liittyvistä palveluista. Hartelan kalustonhallintaan liittyvien toimintojen liikevaihto Suomessa on noin 4 miljoonaa euroa ja se työllistää 13 henkilöä, jotka siirtyvät Ramirentin palvelukseen osana sopimusta. Yhteistyösopimuksen mukaan Hartela vuokraa tarvitsemansa kaluston Suomessa Ramirentilta.

HANKINNOISTA SUORITETTU VASTIKE

(EUR 1 000)	2015
Luovutettu vastike	
Rahavarat	5 200
Kokonaishankintameno	5 200

HANKITTUJEN VAROJEN JA VASTATTAVAKSI OTETTUJEN VELKOJEN ARVOT

(EUR 1 000)	2015
Aineettomat hyödykkeet	2 412
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	3 098
Vaihto-omaisuus	102
Laskennalliset verovelat	-482
Nettovarat	5 129
Liikearvo	71
Hankintaan liittyvät kulut	-

Liiketoimintojen yhdistämisestä johtuva liikearvo kohdistuu pääasiassa synergiahyötyihin ja pätevään henkilöstöön. Liikearvo sisältää sellaiset synergiahyödyt, joita ei voida merkitä taseeseen erillisinä aineettomina hyödykkeinä, kuten lisääntynyt volyyymi hankittujen liiketoimintojen markkina-alueilla ja henkilöstö liiketoimintojen yhdistämisen kohteissa sekä kaikenlaiset kasvaneeseen yrityskokoon liittyvät hyödyt.

Hankintoihin liittyviä kuluja ei toteutunut vuonna 2015. Konsernin tuloslaskelmaan sisältyy hankinnan kohteiden hankinta-ajankohdan jälkeistä liikevaihtoa yhteensä 0,2 miljoonaa euroa ja tilikauden tulokseen sisältyy hankinnan kohteiden hankinta-ajankohdan jälkeistä tulosta yhteensä 0,0 miljoonaa euroa.

29. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN LUOKITTELU

(EUR 1000)	LIITETIETO	2016	2015
Saamiset			
Pitkäaikainen saaminen	16	12 929	15 277
Myyntisaamiset	20	116 676	105 554
Luottotappiovaraus	2	-7 969	-9 348
Yhteensä		121 633	111 483
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Muut osakkeet	17	101	134
Rahavarat ja muut rahoitusvarat	21	1 570	571
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat			
Sitovat lainat rahoituslaitoksilta	25,31	87 370	86 886
Joukkovelkakirjalainat	25,31	99 621	99 458
Shekkilimiitit pankeista	25,31	5 426	9 781
Yritystodistukset	25,31	155 000	85 300
Lisäkauppahintavelka	26,30	7 446	10 098
Ostovelat	27	33 012	34 562
Yhteensä		387 875	326 086
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Koronvaihtosopimukset (käypä arvo)	31	-741	-1 224
Valuuttatermiinit (käypä arvo)	31	-346	284

30. KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTAVIEN RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN HIERARKIATASOT

31.12.2016

(EUR 1000)	TASO 1	TASO 2	TASO 3
Korkojohdannaiset	-	-741	-
Valuuttajohdannaiset	-	-346	-
Ehdollinen lisäkauppahintavelka, pitkäaikainen	-	-	2 824
Ehdollinen lisäkauppahintavelka, lyhytaikainen	-	-	1 078

31.12.2015

(EUR 1000)	TASO 1	TASO 2	TASO 3
Korkojohdannaiset	-	-1 224	-
Valuuttajohdannaiset	-	284	-
Ehdollinen lisäkauppahintavelka, pitkäaikainen	-	-	9 446
Ehdollinen lisäkauppahintavelka, lyhytaikainen	-	-	653

Yllä olevassa taulukossa esitetään käypään arvoon arvostettavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämisen menetelmät. Eri tasot on määritetty seuraavasti:

Taso 1: näkyvät markkinahinnat (oikaisemattomat) toimivilla markkinoilla samanlaisille varoille ja veloille.

Taso 2: syöttötietoina käytetään muita kuin tason 1 näkyviä markkinahintoja, jotka ovat todettavissa varoille ja veloille joko suoraan (hintaa) tai epäsuoraan (johdettu hinnasta).

Taso 3: syöttötietoina varoille ja veloille käytetään muita kuin todettavia markkinahintoja.

TASON 3 KÄYPIEN ARVOJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA

(EUR 1 000)

Kirjanpitoarvo 1.1.2015	25 524
Valuuttakurssierot	417
Maksut	-12 263
Kirjattu muihin liiketoiminnan tuottoihin	-5 091
Rahoituskuluihin kirjattu diskonttauskorko	1 512
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	10 098
Valuuttakurssierot	116
Maksut	-1 441
Uudelleen luokittelu kiinteäksi kauppahintavelaksi	-4 205
Kirjattu muihin liiketoiminnan tuottoihin	-1 000
Rahoituskuluihin kirjattu diskonttauskorko	334
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	3 902

EHDOLLISTEN LISÄKAUPPAHINTAVELKOJEN MUUTOKSET

Liiketoimintojen yhdistämisen hankintameno sisältää eräissä hankinnoissa myös ehdollisen lisäkauppahinnan, jonka konserni kirjaa käypään arvoon osaksi liiketoimintojen yhdistämisen hankintamenoa. Myöhemmillä kausilla mahdolliset muutokset tässä käyvässä arvossa kirjataan tuloslaskelmaan. Johdon arvio lisäkauppahintavelan käyvästä arvosta perustuu kussakin tilanteessa kauppakirjan ehtoihin ja rahan aika-arvoon. Tyypillisesti lisäkauppahinnan

määrä perustuu hankinnan kohteen taloudelliseen tulokseen lisäkauppahinnan ennalta määrätyn määräytymisperiodin aikana.

Vuosina 2016 ja 2015 konserni on kirjannut pois taseesta osan ehdollisesta lisäkauppahintavelasta, koska toteutunut maksu on ollut pienempi kuin velan kirjanpitoarvo sekä arvostanut erään ehdolliset kauppahintavelat uudelleen käypään arvoon. Taseesta pois kirjattu määrä oli vuonna 2016 1,0 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 5,1 miljoonaa euroa ja nämä on esitetty muissa liiketoiminnan tuotoissa.

31. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT VERRATTUNA KIRJANPITOARVOIHIN

Alla esitetään konsernin käyttämät rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämisperusteet.

MYYNTISAAMISET JA RAHAVARAT JA MUUT RAHOITUSVARAT

Myyntisaamisten ja rahavarojen käypä arvo määritellään ennustettujen tulevien kassavirtojen nykyarvona diskontattuna tilinpäätöspäivän markkinakorolla.

RAHOITUSVELAT

Rahoitusvelkojen käypä arvo määritellään pääoman ja koron tulevien kassavirtojen nykyarvona diskontattuna tilinpäätöspäivän markkinakorolla.

JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Joukkovelkakirjalainat on arvostettu markkinoiden noteerauksiin tilinpäätöspäivänä (Taso 1).

JOHDANNAISET

Koronvaihtosopimusten käypä arvo perustuu pankkien noteerauksiin. Noteerausten järjestyttää testataan arvioimalla kunkin sopimuksen ehtoihin ja maturiteettiin perustuva tulevien kassavirtojen nykyarvo ja käyttämällä vastaavanlaisten instrumenttien tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Valuuttatermiinien käypä arvo perustuu markkinoiden noteerauksiin.

Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot sekä tilinpäätöshetken taseen kirjanpitoarvot esitetään alla olevassa taulukossa:

(EUR 1 000)	LIITETIETO	KIRJANPITOARVO 2016	KÄYPÄ ARVO 2016	KIRJANPITOARVO 2015	KÄYPÄ ARVO 2015
RAHOITUSVARAT					
Pitkäaikaiset lainasaamiset	16	12 926	12 926	15 277	15 277
Myytavissä olevat rahoitusvarat	17	101	101	134	134
Myyntisaatavat	20	108 707	108 707	96 206	96 206
Rahavarat ja muut rahoitusvarat	21	1 570	1 570	571	571
Yhteensä		123 304	123 304	112 187	112 187
RAHOITUSVELAT					
Lainat rahoituslaitoksilta	25	92 797	92 797	96 667	96 667
Joukkovelkakirjalaina	25	99 621	106 159	99 458	105 633
Yritystodistukset	25	155 000	155 000	85 300	85 300
Yritysostoihin liittyvät lisäkauppahintavelat	26	7 446	7 446	10 098	10 098
Ostovelat	27	33 012	33 012	34 562	34 562
Yhteensä		387 875	394 413	326 086	332 261
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset (nimellisarvo ja käypä arvo)		97 656	-741	56 975	-1 224
Valuuttajohdannaiset (nimellisarvo ja käypä arvo)		61 106	-346	43 136	284

TOIMEENPANTAVIIN YLEISIIN NETOTUSSOPIMUKSIIN SIDOTTUJEN INSTRUMENTTIEN NETOTUKSEN TALOUDELLINEN VAIKUTUS

Konsernilla on netotussopimukset kaikkien johdannaisinstrumenttien vastapuolien kanssa.

31.12.2016

(EUR 1 000)	JOHDANNAISINSTRUMENTTIEN NETOTUS			
	TASEESEEN MERKITYJEN RAHOITUSINSTRUMENTTIEN KOKONAISMÄÄRÄ	YLEISTEN NETOTUSSOPIMUSTEN ALAISIN MÄÄRIIN LIITTYVÄT VELAT (-) JA VARAT (+)	SAADUT (-) JA ANNETUT (+) VAKUUDET	NETTOPOSITIO
Johdannaisvarat	37	-37	-	-
Johdannaisvelat	-1 124	37	-	-1 087

31.12.2015

(EUR 1 000)	JOHDANNAISINSTRUMENTTIEN NETOTUS			
	TASEESEEN MERKITYJEN RAHOITUSINSTRUMENTTIEN KOKONAISMÄÄRÄ	YLEISTEN NETOTUSSOPIMUSTEN ALAISIN MÄÄRIIN LIITTYVÄT VELAT (-) JA VARAT (+)	SAADUT (-) JA ANNETUT (+) VAKUUDET	NETTOPOSITIO
Johdannaisvarat	284	-284	-	-
Johdannaisvelat	-1 224	284	-	-940

32. VALUUTAKURSSIT

	TULOSKURSSI 2016	TULOSKURSSI 2015	TASEKURSSI 2016	TASEKURSSI 2015
Valuutta				
CZK	27,0343	27,2850	27,0210	27,0230
DKK	7,4454	7,4587	7,4344	7,4626
NOK	9,2927	8,9419	9,0863	9,6030
PLN	4,3636	4,1826	4,4103	4,2639
SEK	9,4673	9,3496	9,5525	9,1895

33. OSAKEKOHTAINEN OSINKO

Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2016 olivat 270 801 022,76 euroa, josta vuoden 2016 tilikauden tulos on -545 151,16.

Hallitus esittää vuoden 2017 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2017 jaetaan osinkoa 0,40 (0,40) osaketta kohti 31.12.2016 vahvistetun taseen perusteella. Ehdotettu osinko maksetaan osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään osakerekisteriin osingonjaon täsmäytyspäivänä. Osinko esitetään maksettavaksi kahdessa 0,20 euron erässä, joista ensimmäisen täsmäytyspäivä on 20.3.2017 ja toisen täsmäytyspäivä 18.9.2017. Jos esitys hyväksytään, ensimmäisen erän maksupäivän arvioidaan olevan 4.4.2017 osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Finland

Oy:n rekisteriin ja 5.4.2017 osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Sweden AB:n rekisteriin. Toinen erä arvioidaan maksettavan 3.10.2017 ja vastaavasti 4.10.2017. Hallitus on valtuutettu asettamaan uuden osingon täsmäytyspäivän ja maksupäivän toiselle erälle mikäli säädökset liittyen Suomen arvo-osuusjärjestelmään muuttuvat tai muuten niin vaaditaan ennen toisen osinkoerän maksua. Osinkoehdotus vastaa 195 prosenttia (111 %) osingonjakosuhdetta vuodelta 2016, mikä on yli Ramirentin pitkän aikavälin taloudellisen tavoitteen jakaa vähintään 40 prosenttia nettotuloksesta osinkoina. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu vuoden 2016 tilinpäätökseen.

Vuonna 2016 maksettiin 0,40 euron osakekohtainen osinko, joka oli yhteensä 43 099 725,60 euroa.

34. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Ramirentin lähipiiriin kuuluvat johdon avainhenkilöt, yhteisyritykset Fortrent Oy ja Fehmarnbelt Solution Services A/S, sekä yksi suurimmista osakkeenomistajista, Nordstjernan Group. Johdon avainhenkilöihin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmän jäsenet (Group Executive Management Team). Elokuuhun 2016

asti johto koostui johtoryhmän jäsenistä ylimmässä johtoryhmässä (Executive Management Team) ja laajennetussa johtoryhmässä (Group Management Team). Luettelo tytäryrityksistä esitetään liitetiedossa 37. Osakkuusyhtiö Rogaland Montasje Bygg AS myytiin vuonna 2016.

JOHDON TYÖSUHDE-ETUDET (SUORITEPERUSTE)

(EUR 1 000)	2016	2015
Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	-2 763	-2 451
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet	-1 139	-
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	-77	-159
Osakeperusteiset maksut	-279	243
Yhteensä	-4 258	-2 367

HALLITUKSEN JÄSENILLE JA TOIMITUSJOHTAJALLE MAKSETUT ETUDET

(EUR 1 000)	2016	2015
Appleton, Kevin	-36	-32
Bergh, Kaj-Gustaf	-34	-33
Frumerie, Anette	-36	-24
Hofvenstam, Peter	-	-14
Lundahl, Ulf	-68	-56
Lönnevall, Tobias	-41	-27
Norvio, Erkki	-	-8
Paulsson, Mats O	-36	-33
Renlund, Susanna	-48	-43
Sølsnes, Gry Hege	-	-8
Rosén, Magnus	-610	-669
Kolunsarka, Tapio	-397	-
Yhteensä	-1 307	-946

Toimitusjohtajille maksetut etuudet 2016, 1 007 (669) tuhatta euroa, muodostuvat edelliselle ja nykyiselle toimitusjohtajalle maksetuista etuuksista. Etuudet

koostuvat vuosittaisesta peruspalkasta luontoisetuineen, 578 (452) tuhatta euroa, erillisestä eläkevakuutuksesta, 77 (159) tuhatta euroa ja pitkäaikaiseen kan-

nostinjärjestelmään perustuvista maksuista 63 (57) tuhatta euroa. Maksut vuonna 2016 sisältävät myös irisanomiskorvauksia yhteensä 290 tuhatta euroa.

Toimitusjohtajan työsuhde-etuuksiin sisältyy vapaaehtoinen maksupohjainen eläkejärjestely. Yhtiö maksaa järjestelyyn vuosittain sovittun määrän, joka sijoitetaan kapitalisaatiosopimukseen. Kapitalisaatiosopimukseen sijoitetut varat ja niille kertynyt tuotto esitetään yhtiön taseessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavina rahoitusvaroina. Varojen käyvän arvon muutos esitetään rahoituserissä. Nämä

varat on pantattu toimitusjohtajalle annetun eläkelupauksen vakuudeksi. Erillistä sopimusta varhaisesta eläkeiästä ei ole tehty.

Eläkelupauksen osalta yhtiö kirjaa vuosittain eläkekulua järjestelyyn suorittamistaan maksuista ja esittää veloitteen muissa pitkäaikaisissa veloissa. Veloitteen määrään vaikuttaa eläkekulun oikaisu- ja myös tulosvaikutteisesti kirjattu varojen käyvän arvon muutos, koska kyseessä maksupohjainen järjestely.

TYÖSUHTEEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEISET ETUDET TOIMITUSJOHTAJALLE (SUORITEPERUSTE)

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet ovat sisällytetty yllä esitetyissä maksetuissa luvuissa.

(EUR 1 000)	2016	2015
Vapaaehtoinen eläkevakuutus Suomessa	-77	-
Vapaaehtoinen eläkevakuutus Ruotsissa	-	-159
Yhteensä	-77	-159

Ramirentilla ei ollut mitään muita transaktioita johdon avainhenkilöiden kanssa kuin yllä mainitut työsuhde-etuudet vuosina 2016 ja 2015. Yhtiöllä ei

ollut avoimia lainasaamisia johdon avainhenkilöiltä 31.12.2016 eikä 31.12.2015.

MUUN LÄHIPIIRIN KANSSA TOTEUTUNEET LIIKETOIMET SEKÄ LÄHIPIIRISAAMISET

(EUR 1 000)	2016	2015
Nordstjernan Groupin omistuksessa olevat yhtiöt		
Kaluston vuokrauspalvelut	61 128	61 119
Lyhytaikaiset saamiset	8 946	7 999
Fortrent Oy		
Korkotuotot	362	439
Pitkäaikaiset lainasaamiset	12 926	15 267

35. VASTUUSITOUKSET JA EHDOLLISET VELAT

TASEEN ULKOPUOLISET VASTUUSITOUKSET 31.12.2016

(EUR 1 000)	OMIEN LAINOJEN VAKUUDEKSI	MUIDEN OMIEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI	ULKOPUOLISTEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI	YHTEENSÄ
Takaukset	-	2 828	239	3 067

TASEEN ULKOPUOLISET VASTUUSITOUKSET 31.12.2015

(EUR 1 000)	OMIEN LAINOJEN VAKUUDEKSI	MUIDEN OMIEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI	ULKOPUOLISTEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI	YHTEENSÄ
Takaukset	-	2 551	-	2 551

EI PURETTAVISSA OLEVIA VUOKRASOPIMUSTEN VASTAISET VÄHIMMÄISVUOKRAT

(EUR 1 000)	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa raportointipäivästä maksettavat	25 240	25 713
1–5 vuoden kuluessa raportointipäivästä maksettavat	46 852	52 481
Yli 5 vuoden kuluttua raportointipäivästä maksettavat	9 970	11 184
Vastaiset vuokramaksut yhteensä	82 062	89 378

MUIDEN VUOKRASOPIMUSTEN TULOSVAIKUTTEISET VUOKRAKULUT

(EUR 1 000)	2016	2015
Tuloslaskelmassa kuluksi kirjatut vuokrat	31 477	30 642
Vuokrakulujen oikaisuksi kirjatut jälleenvuokrauksesta saadut maksut tuloslaskelmassa	-	-9
Nettovuokratulot tuloslaskelmassa	31 477	30 633
Konsernin osuus yhteisyritysten vastuusitoumuksista	89	67

Investointisitoumukset vuokratilustoon olivat tilinpäätöshetkellä 31.12.2016 30,5 miljoonaa euroa (31.12.2015 26,3 miljoonaa euroa).

36. RIITA-ASIAT JA OIKEUSPROSESSIT

Ramirentin johto ei ole tietoinen riidoista ja/tai oikeusprosesseista, jotka haittaisivat merkittävästi yhtiön liiketoimintaa ja/tai taloudellista asemaa mikäli niiden lopputulokset olisivat yhtiön näkökulmasta kielteisiä.

37. TYTÄRYHTIÖT 31.12.2016

	MAA	TOIMINNAN LUONNE	OYJ-N SUORA OMISTUS	KONSERNIN OMISTUS
Ramirent Internal Services AB	Ruotsi	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent Shared Services AS	Viro	Toimiva	100 %	100 %
Safety Solutions Jonsereads AB	Ruotsi	Toimiva	82,14 %	82,14 %
Ramirent Finland Oy	Suomi	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent AB	Ruotsi	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent Safe Access AB	Ruotsi	Toimiva	0 %	100 %
Ramirent AS	Norja	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent Module Systems AS	Norja	Toimiva	0 %	100 %
C6 Invest AS	Norja	Kiinteistöyhtiö	0 %	100 %
Bautas AS	Norja	Lepäävä	0 %	100 %
Ramirent A/S	Tanska	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent Baltic AS	Viro	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent AS Rigas filiale	Latvia	Toimiva	0 %	100 %
Ramirent AS Vilniaus filialas	Liettua	Toimiva	0 %	100 %
Ramirent S.A.	Puola	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent s.r.o.	Tšekin tasavalta	Toimiva	100 %	100 %
Ramirent spol. s.r.o.	Slovakia	Toimiva	100 %	100 %
Myyty tai fuusioitu vuonna 2016				
Luleå Bergnäs AB	Ruotsi	Kiinteistöyhtiö	0 %	100 %
Teollisuuden Eristysveljet Oy	Suomi	Toimiva	0 %	100 %

38. RAPORTOINTIKAUDEN PÄÄTTYMISPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Ramirent Oyj:n hallitus on päättänyt 16.2.2017 vuoden 2014 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän täytäntöönpanosta. Ramirent Oyj:n omia osakkeita luovutetaan maksutta yhteensä 18 920 kappaletta ohjelman ehtojen mukaisesti niille konsernin avainhenkilöille, jotka osallistuvat vuoden 2014 osakepohjaiseen kannustinjärjestelmään.

Lisäksi yhteensä 228 344 Ramirent Oyj:n omaa osaketta luovutetaan maksutta Ramirentin tytäryhtiön Safety Solutions Jonsereds AB:n johdolle osana vähemmistöosuuden lunastukseen liittyvää kauppahintaa.

Osakkeiden luovutuksen jälkeen yhtiön hallussa on yhteensä 700 750 yhtiön omaa osaketta.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT JA OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

		2016	2015	2014	2013	OIKAISTU* 2012
Liikevaihto	milj. EUR	665,2	635,6	613,5	647,3	714,1
Liikevaihdon kasvu	%	4,6	3,6	-5,2	-9,4	9,9
Liiketulos ennen poistoja ja arvonalentumisia (EBITDA)	milj. EUR	169,0	168,1	167,9	195,1	210,5
	% liikevaihdosta	25,4	26,4	27,4	30,1	29,5
Liiketulos ennen aineettomien hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumisia (EBITA)	milj. EUR	59,2	66,8	65,8	92,1	100,6
	% liikevaihdosta	8,9	10,5	10,7	14,2	14,1
Liiketulos (EBIT)	milj. EUR	38,4	57,9	58,1	82,3	92,5
	% liikevaihdosta	5,8	9,1	9,5	12,7	13,0
Tulos ennen veroja (EBT)	milj. EUR	28,1	46,9	42,5	63,9	83,0
	% liikevaihdosta	4,2	7,4	6,9	9,9	11,6
Tilikauden tulos	milj. EUR	22,1	39,0	32,6	54,0	63,7
	% liikevaihdosta	3,3	6,1	5,3	8,3	8,9
Sijoitettu pääoma, tilikauden lopussa	milj. EUR	645,0	600,5	555,2	579,8	608,4
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI)	%	6,4	10,1	9,8	13,3	16,0
Oman pääoman tuotto (ROE)	%	7,2	12,1	9,4	14,7	18,5
Korolliset velat	milj. EUR	347,4	281,4	230,2	208,8	240,7
Nettovelka	milj. EUR	345,8	280,9	227,1	206,9	239,4
Nettovelan suhde liiketulokseen ennen poistoja ja arvonalentumisia (Nettovelka/EBITDA)		2,0x	1,7x	1,4x	1,1x	1,1x
Nettovelkaantumisaste	%	116,2	88,0	69,9	55,8	65,8
Omavaraisuusaste	%	35,9	41,4	43,7	48,9	44,2
Henkilöstö (HTV)						
keskimäärin tilikauden aikana		2 706	2 639	2 566	2 725	3 077
tilikauden lopussa		2 686	2 654	2 576	2 589	3 002
Bruttoinvestoinnit	milj. EUR	190,8	139,2	144,6	125,8	124,0
	% liikevaihdosta	28,7	21,9	23,6	19,4	17,4

*) Muutetun IAS 19-standardin takautuva soveltaminen koskien Ruotsin ja Norjan segmenttejä

	2016	2015	2014	2013	OIKAISTU* 2012
Osakekohtainen tulos (EPS) painotettu keskiarvo					
Laimennettu, EUR	0,20	0,36	0,30	0,50	0,59
Laimentamaton, EUR	0,20	0,36	0,30	0,50	0,59
Oma pääoma / osake, tilikauden lopussa					
Laimennettu, EUR	2,76	2,96	3,01	3,44	3,38
Laimentamaton, EUR	2,76	2,96	3,01	3,44	3,38
Osakekohtainen osinko, EUR **	0,40	0,40	0,40	0,37	0,34
Osinko / tulos, %	195,2 %	110,6 %	132,0 %	73,7 %	57,6 %
Efekttiivinen osinkotuotto, % **	5,4 %	6,2 %	6,2 %	4,0 %	5,4 %
Hinta / voitto -suhde (P/E)	36,1	17,8	21,3	18,2	10,6
Osakkeen ylin kurssi, EUR	7,91	8,29	10,25	9,86	8,39
Osakkeen alin kurssi, EUR	5,05	6,03	5,61	6,31	5,40
Osakkeen keskikurssi, EUR	6,51	6,90	7,71	7,96	6,61
Osakkeen kurssi 31.12, EUR	7,39	6,45	6,45	9,15	6,25
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. EUR	796,5	694,9	694,8	985,4	672,9
Osakkeiden vaihto, 1 000 kpl	55 577,2	38 995,9	40 519,4	28 117,2	29 743,5
Osakkeiden vaihto osakekannan kokonaismäärästä, %	51,1 %	35,9 %	37,6 %	26,1 %	27,6 %
Osakemäärä, painotettu keskiarvo, laimennettu	107 747 243	107 734 564	107 717 557	107 691 347	107 731 692
Osakemäärä, painotettu keskiarvo, laimentamaton	107 747 243	107 734 564	107 717 557	107 691 347	107 731 692
Osakemäärä, tilinpäätöspäivänä, laimennettu	107 749 314	107 736 679	107 723 371	107 698 697	107 667 136
Osakemäärä, tilinpäätöspäivänä, laimentamaton	107 749 314	107 736 679	107 723 371	107 698 697	107 667 136

Osakekohtaiset tunnusluvut on laskettu käyttämällä ulkona olevien osakkeiden määrää.

* Muutetun IAS 19 -standardin takautuva soveltaminen koskien Ruotsin ja Norjan segmenttejä.

** Varsinainen yhtiökokous tekee päätöksen vuoden 2016 osingosta 16.3.2017.

TALOUDELLISTEN TUNNUSLUKUIJEN MÄÄRITTELY

MYNTIKATE:	Liikevaihto – materiaali- ja palvelukustannukset
EBITDA:	Liiketulos ennen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumisia
EBITA-LIIKETULOS:	Liiketulos ennen aineettomien hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumisia
VERTAILUKELPOINEN EBITA:	EBITA-liiketulos - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät EBITA-liiketuloksessa
SITOUTUNEEN PÄÄOMAN TUOTTO (ROCE) %:	$\frac{\text{Liiketulos (EBIT)} \times 100}{\text{Konsernin tai segmenteille kohdistettu sitoutunut pääoma (tilikauden aikana keskimäärin)}}$
VERTAILUKELPOINEN SITOUTUNEEN PÄÄOMAN TUOTTO %:	$\frac{(\text{Liiketulos (EBIT)} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liiketuloksessa}) \times 100}{\text{Konsernin tai segmenteille kohdistettu sitoutunut pääoma (tilikauden aikana keskimäärin)}}$
SITOUTUNUT PÄÄOMA:	Konsernin tai segmenteille kohdistetut varat - korottomat velat
OMAN PÄÄOMAN TUOTTO (ROE) %:	$\frac{\text{Tilikauden tulos} \times 100 \text{ (rullaava 12 kuukautta)}}{\text{Oma pääoma (tilikauden aikana keskimäärin)}}$
VERTAILUKELPOINEN OMAN PÄÄOMAN TUOTTO (ROE) %:	$\frac{(\text{Tilikauden tulos} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tilikauden tuloksessa}) \times 100 \text{ (rullaava 12 kuukautta)}}{\text{Oma pääoma} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät omassa pääomassa (tilikauden aikana keskimäärin)}}$
SIJOITETUN PÄÄOMAN TUOTTO (ROI) %:	$\frac{(\text{Tulos ennen veroja} + \text{korkokulut ja muut rahoituskulut, pois lukien valuuttakurssierot}) \times 100}{\text{Varat yhteensä} - \text{korottomat velat (tilikauden aikana keskimäärin)}}$
OMAVARAISUUSASTE %:	$\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{\text{Varat yhteensä} - \text{saadut ennakot}}$
OSAKEKOHTAINEN TULOS (EPS) EUR:	$\frac{\text{Tilikauden tulos} +/- \text{määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$
VERTAILUKELPOINEN OSAKEKOHTAINEN TULOS EUR:	$\frac{\text{Tilikauden tulos} +/- \text{määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tilikauden tuloksessa}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$
OMA PÄÄOMA/OSAKE, EUR:	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä raportointipäivänä}}$
OSINKO / TULOS %:	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko} \times 100}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
NETTOVELKA:	Korolliset velat - rahavarat ja muut rahoitusvarat
NETTOVELKA / EBITDA:	$\frac{\text{Nettovelka}}{\text{Tulos ennen korkoja, veroja ja poistoja (rullaava 12 kuukautta)}}$
NETTOVELKAANTUMISASTE, %	$\frac{\text{Nettovelka} \times 100}{\text{Oma pääoma}}$
OSAKEKOHTAINEN OSINKO, EUR:	$\frac{\text{Maksettu osinko}}{\text{Osakkeiden määrä osingonjaon täsmäytyspäivänä}}$
EFFEKTIIVINEN OSINKOTUOTTO, %:	$\frac{\text{Osakeantioikaistu osinko per osake} \times 100}{\text{Osakeantioikaistu viimeinen pörssikurssi tilinpäätöspäivänä}}$
HINTA/VOITTO –SUHDE P/E- LUKU:	$\frac{\text{Osakeantioikaistu viimeinen pörssikurssi tilinpäätöspäivänä}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$

TULOSKEHITYS VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN

(Tässä taulukossa esitettävät vuosineljänneksiä koskevat tiedot ovat tilintarkastamattomia.)

		KOKO VUOSI 2016	10-12/ 2016	7-9/ 2016	4-6/ 2016	1-3/ 2016	KOKO VUOSI 2015	10-12/ 2015	7-9/ 2015	4-6/ 2015	1-3/ 2015
Liikevaihto	milj. EUR	665,2	180,5	169,2	169,4	146,0	635,6	170,5	165,1	159,4	140,6
Liiketulos ennen poistoja ja arvonalentumisia (EBITDA)	milj. EUR	169,0	47,9	47,1	42,2	31,9	168,1	43,7	49,7	46,0	28,6
% liikevaihdosta		25,4 %	26,5 %	27,8 %	24,9 %	21,8 %	26,4 %	25,7 %	30,1 %	28,9 %	20,3 %
EBITA -liiketulos	milj. EUR	59,2	21,2	14,2	16,6	7,2	66,8	16,8	24,8	21,0	4,1
% liikevaihdosta		8,9 %	11,7 %	8,4 %	9,8 %	5,0 %	10,5 %	9,9 %	15,0 %	13,2 %	2,9 %
Liiketulos (EBIT)	milj. EUR	38,4	19,2	0,2	14,1	4,8	57,9	14,6	22,6	18,8	2,0
% liikevaihdosta		5,8 %	10,6 %	0,1 %	8,3 %	3,3 %	9,1 %	8,5 %	13,7 %	11,8 %	1,4 %
Tulos ennen veroja (EBT)	milj. EUR	28,1	16,2	-2,3	11,1	3,2	46,9	12,7	17,7	16,7	-0,2
% liikevaihdosta		4,2 %	9,0 %	-1,4 %	6,5 %	2,2 %	7,4 %	7,5 %	10,7 %	10,4 %	-0,2 %

TALOUDELLISET TUNNUSLUVUT SEGMENTEITTÄIN

(Tässä taulukossa esitettävät vuosineljänneksiä koskevat tiedot ovat tilintarkastamattomia.)

LIKEVAIHTO, MILJ. EUR	KOKO VUOSI 2016	10-12/ 2016	7-9/ 2016	4-6/ 2016	1-3/ 2016	KOKO VUOSI 2015	10-12/ 2015	7-9/ 2015	4-6/ 2015	1-3/ 2015
Suomi	180,4	49,4	47,6	45,3	38,1	160,2	43,1	45,7	39,4	32,0
Ruotsi	237,0	64,6	56,6	62,1	53,7	225,4	63,9	53,8	56,8	51,0
Norja	120,2	31,5	30,9	29,9	27,8	120,7	29,2	29,4	31,0	31,0
Tanska	41,7	10,3	10,3	10,8	10,4	42,3	11,1	11,2	10,6	9,4
Europe East	34,4	9,3	10,1	8,4	6,7	34,1	8,8	10,2	8,5	6,6
Europe Central	55,8	15,7	15,4	13,4	11,3	55,4	15,3	15,4	13,7	11,0
Segmenttien välisen liikevaihdon eliminointi	-4,4	-0,3	-1,7	-0,4	-2,0	-2,5	-0,9	-0,5	-0,6	-0,4
Yhteensä	665,2	180,5	169,2	169,4	146,0	635,6	170,5	165,1	159,4	140,6

EBITA-LIIKETULOS (MILJ. EUR JA OSUUS LIIKEVAIHDESTA)	KOKO VUOSI 2016	10-12/ 2016	7-9/ 2016	4-6/ 2016	1-3/ 2016	KOKO VUOSI 2015	10-12/ 2015	7-9/ 2015	4-6/ 2015	1-3/ 2015
Suomi	24,0	5,8	8,9	6,4	2,9	21,1	6,5	9,3	4,5	0,8
	13,3 %	11,8 %	18,6 %	14,0 %	7,7 %	13,2 %	15,0 %	20,4 %	11,3 %	2,5 %
Ruotsi	26,4	9,7	3,5	8,8	4,4	33,0	8,0	7,7	12,1	5,1
	11,1 %	15,1 %	6,2 %	14,1 %	8,2 %	14,6 %	12,5 %	14,3 %	21,4 %	10,0 %
Norja	1,7	2,1	-3,7	1,9	1,3	6,5	0,2	2,4	2,9	1,0
	1,4 %	6,8 %	-11,9 %	6,3 %	4,8 %	5,4 %	0,8 %	8,2 %	9,4 %	3,3 %
Tanska	2,3	0,6	0,8	0,5	0,4	0,3	0,5	0,9	0,3	-1,4
	5,5 %	6,3 %	7,4 %	4,3 %	4,0 %	0,7 %	4,4 %	8,1 %	2,8 %	-14,8 %
Europe East	7,1	2,7	3,2	1,4	-0,2	7,2	2,1	3,3	1,7	0,1
	20,7 %	28,6 %	31,6 %	17,2 %	-2,3 %	21,2 %	23,5 %	32,4 %	20,4 %	1,9 %
Europe Central	3,9	1,8	2,2	0,7	-0,8	3,3	0,8	2,2	0,9	-0,6
	7,0 %	11,7 %	14,0 %	5,0 %	-6,7 %	5,9 %	5,3 %	14,0 %	6,2 %	-5,1 %
Segmenteille kohdistamattomat erät	-6,2	-1,7	-0,6	-3,0	-0,9	-4,6	-1,3	-1,0	-1,4	-1,0
Konsernin EBITA-liiketulos	59,2	21,2	14,2	16,6	7,2	66,8	16,8	24,8	21,0	4,1
	8,9 %	11,7 %	8,4 %	9,8 %	5,0 %	10,5 %	9,9 %	15,0 %	13,2 %	2,9 %

LIIKETULOS (EBIT) (MILJ. EUR JA OSUUS LIIKEVAIHDESTA)	KOKO VUOSI 2016	10-12/ 2016	7-9/ 2016	4-6/ 2016	1-3/ 2016	KOKO VUOSI 2015	10-12/ 2015	7-9/ 2015	4-6/ 2015	1-3/ 2015
Suomi	22,6	5,6	8,5	6,0	2,5	19,8	6,2	9,1	4,1	0,4
	12,6 %	11,3 %	17,9 %	13,3 %	6,7 %	12,4 %	14,4 %	19,9 %	10,5 %	1,4 %
Ruotsi	22,1	8,9	2,5	7,5	3,2	28,5	6,8	6,6	11,0	4,1
	9,3 %	13,7 %	4,4 %	12,1 %	6,0 %	12,6 %	10,6 %	12,2 %	19,4 %	8,0 %
Norja	-1,4	1,7	-5,1	1,3	0,7	4,7	0,3	1,8	2,3	0,3
	-1,2 %	5,5 %	-16,5 %	4,2 %	2,4 %	3,9 %	0,9 %	6,0 %	7,5 %	1,0 %
Tanska	1,8	0,5	0,6	0,3	0,3	-0,1	0,4	0,8	0,2	-1,5
	4,4 %	5,3 %	6,1 %	3,1 %	2,9 %	-0,3 %	3,4 %	7,0 %	2,0 %	-16,0 %
Europe East	7,1	2,6	3,2	1,4	-0,2	7,1	2,0	3,3	1,7	0,1
	20,5 %	28,4 %	31,4 %	17,0 %	-2,5 %	21,0 %	23,3 %	32,2 %	20,2 %	1,3 %
Europe Central	3,8	1,8	2,1	0,6	-0,8	3,1	0,8	2,1	0,8	-0,6
	6,8 %	11,6 %	13,8 %	4,7 %	-7,0 %	5,7 %	5,1 %	13,8 %	6,1 %	-5,5 %
Segmenteille kohdistamattomat erät	-17,7	-2,0	-11,6	-3,1	-0,9	-5,2	-1,9	-1,0	-1,5	-0,9
Konsernin liiketulos (EBIT)	38,4	19,2	0,2	14,1	4,8	57,9	14,6	22,6	18,8	2,0
	5,8 %	10,6 %	0,1 %	8,3 %	3,3 %	9,1 %	8,5 %	13,7 %	11,8 %	1,4 %

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS – SUOMALAINEN TILINPÄÄTÖSKÄYTÄNTÖ

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

(EUR)	LIITETIETO	TAMMI-JOULUKUU 2016	TAMMI-JOULUKUU 2015
LIKEVAIHTO	2	29 153 341,00	15 632 408,00
Liiketoiminnan muut tuotot	3	28 446,38	276 141,87
Henkilöstökulut	4	-3 702 186,45	-2 387 217,08
Poistot ja arvonalentumiset	5	-15 343 909,63	-3 342 375,11
Liiketoiminnan muut kulut	6	-26 691 702,19	-15 869 496,45
LIKETULOS		-16 556 010,89	-5 690 538,77
Rahoitustuotot	7	14 736 818,68	25 908 907,74
Rahoituskulut	7	-16 674 408,45	-20 585 005,23
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	7	-1 937 589,77	5 323 902,51
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-18 493 600,66	-366 636,26
Tilinpäätössiirrot	8	18 000 000,00	16 000 000,00
Tuloverot	9	-51 550,50	-1 175 856,77
TILIKAUDEN TULOS		-545 151,16	14 457 506,97

EMOYHTIÖN TASE

(EUR)	LITETIETO	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	10	15 291 896,27	27 991 024,38
Aineelliset hyödykkeet	11	46 210,55	16 542,59
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä	12	459 035 619,66	455 331 387,92
Osuudet osakkuusyrityksissä	12	4 232 676,12	4 232 676,12
Muut saamiset		76 666,66	-
Pitkäaikaiset saamiset	13	145 355 062,02	124 964 484,14
Pysyvät vastaavat yhteensä		624 038 131,28	612 536 115,15
Vaihtuvat vastaavat			
Myyntisaamiset ja muut saamiset	14	36 351 852,99	26 914 185,15
Rahavarat ja muut rahoitusvarat	15	101 546,97	234,87
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		36 453 399,96	26 914 420,02
VASTAAVAT YHTEENSÄ		660 491 531,24	639 450 535,17
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osakepääoma	16	25 000 000,00	25 000 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	16	113 951 135,33	113 862 184,93
Edellisten tilikausien kertyneet voittovarot	16	157 395 038,59	186 037 260,22
Tilikauden tulos	16	-545 151,16	14 457 506,97
Oma pääoma yhteensä		295 801 022,76	339 356 952,12
Vieras pääoma			
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	17	187 115 478,09	186 557 514,04
Muut pitkäaikaiset velat	17	76 666,66	-
Pitkäaikaiset velat yhteensä		187 192 144,75	186 557 514,04
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	18	11 158 397,89	9 237 144,36
Korolliset velat	18	166 339 965,84	104 298 924,65
Lyhytaikaiset velat yhteensä		177 498 363,73	113 536 069,01
Vieras pääoma yhteensä		364 690 508,48	300 093 583,05
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		660 491 531,24	639 450 535,17

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

(EUR)	TAMMI-JOULUKUU 2016	TAMMI-JOULUKUU 2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Tulos ennen veroja	-493 600,66	15 633 363,74
Oikaisut		
Poistot ja arvonalentumiset	15 343 909,63	3 342 375,11
Konserniavustus	-18 000 000,00	-16 000 000,00
Rahoitustuotot ja -kulut	1 937 589,77	-5 323 902,51
Muut oikaisut		-97 000,00
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-1 212 101,26	-2 445 163,66
Käyttöpääoman muutos		
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	-7 819 567,84	-4 629 738,48
Ostovelkojen ja muiden velkojen vähennys	1 275 890,27	-1 025 474,27
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-7 755 778,83	-8 100 376,41
Maksetut korot	-8 315 827,42	-8 051 637,59
Saadut korot	2 986 089,54	3 545 309,91
Maksetut välittömät verot	539 217,50	-608 138,77
Liiketoiminnan rahavirta	-12 546 299,21	-13 214 842,86
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytäryhtiöihin	-3 704 231,74	-5 500 000,00
Luovutustulot muista sijoituksista	-	750 000,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-2 674 449,48	-5 776 639,75
Lainasaamisten nettomuutokset	-20 390 577,88	1 274 937,14
Saadut osingot investoinneista	3 000 000,00	9 843 222,20
Investointien rahavirta	-23 769 259,10	591 519,59
Rahoituksen rahavirta		
Lyhytaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut (netto)	62 881 965,30	59 794 666,75
Pitkäaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut (netto)	634 630,71	-19 261 643,15
Maksetut osingot	-43 099 725,60	-43 094 671,61
Saadut ja annetut konserniavustukset (netto)	16 000 000,00	15 000 000,00
Rahoituksen rahavirta	36 416 870,41	12 438 351,99
Rahavarojen muutos	101 312,10	-184 971,28
Rahavarat tilikauden alussa	234,87	185 206,15
Rahavarojen nettomuutos	101 312,10	-184 971,28
Rahavarat tilikauden lopussa	101 546,97	234,87

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Emoyhtiön liiketoiminta ja tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	77	1
Liikevaihdon maantieteellinen jakauma	78	2
Liiketoiminnan muut tuotot	78	3
Henkilöstökulut ja henkilöstön määrä	78	4
Poistot ja arvonalentumiset	79	5
Liiketoiminnan muut kulut	79	6
Rahoitustuotot ja -kulut	80	7
Tilinpäätössiirrot	80	8
Tuloverot	80	9
Aineettomat hyödykkeet	80	10
Aineelliset hyödykkeet	81	11
Sijoitukset	82	12
Pitkäaikaiset saamiset	82	13
Lyhytaikaiset saamiset	82	14
Rahavarat ja muut rahoitusvarat	83	15
Oma pääoma	83	16
Pitkäaikainen vieras pääoma	83	17
Lyhytaikainen vieras pääoma	84	18
Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat	84	19

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

1. EMOYHTIÖN LIIKETOIMINTA JA TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

YLEISTÄ

Ramirent Oyj on suomalainen julkinen yhtiö. Sen toimintaa säätelee suomalainen lainsäädäntö ja sen kotipaikka on Helsinki. Ramirentin osoite on Äyritie 16, 01510 Vantaa. Yhtiö on Ramirent-konsernin emoyhtiö ja sen osakkeet on noteerattu NASDAQ Helsingissä (RMR1V).

Ramirent Oyj toimii holding-yhtiönä ja Ramirent-konsernin emoyhtiönä. Yhtiö tarjoaa myös konsernin sisäisiä hallinnollisia palveluita tytäryhtiöilleen.

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen tilinpäätössäännösten mukaisesti. Tilinpäätös on esitetty euroissa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Hallintopalvelut kirjataan myyntituotoiksi. Liikevaihtona esitetään saadun tai saatavan vastikkeen todellinen/käypä arvo, josta on vähennetty annetut alennukset, välilliset verot ja muut myynnin perusteella suoranaisesti määräytyvät verot.

Hallintopalveluihin liittyvät tuotot tuloutetaan sillä kaudella, jolloin palvelu tuotetaan.

ELÄKEKULUT

Eläkkeet hoidetaan ulkopuolisen eläkevakuutusyhtiön kautta. Eläkekulut kirjataan suoriteperiaatteella henkilöstökuluihin tuloslaskelmaan. Suomen lakisääteinen eläkejärjestelmä on maksupohjainen eläkejärjestely.

RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Korkotuotot kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteella. Korot ja muut korollisiin velkoihin liittyvät menot kirjataan suoriteperiaatteella kuluksi tuloslaskelman rahoituskuluihin.

Tytäryhtiöiden purkamisiin liittyvät purkutappiot ja -voitot on kirjattu rahoituseriin.

TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Tilinpäätössiirrot koostuvat suomalaisille tytäryhtiöille annetuista ja saaduista konserniavustuksista. Konserniavustukset käsitellään Suomen verolainsäädännön mukaisesti.

TULOVEROT

Tuloverot koostuvat tilikauden verotettavan tuloksen perusteella jaksotetuista veroista. Ne sisältävät myös aikaisempien vuosien tuloverojen oikaisuja (lisäverot ja veronpalautukset).

Laskennallisia verosaamisia ja -velkoja ei kirjata taseeseen eikä niiden muutoksia tuloslaskelmaan. Ne esitetään sen sijaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Muut aineettomat hyödykkeet (muut aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot), joilla on rajallinen taloudellinen käyttöaika, poistetaan niiden arvioidun taloudellisen käyttöajan puitteissa tasapoistoin. Omaisuusryhmien arvioidut taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- Ohjelmistolisenssit ja IT-järjestelmät 3–5 vuotta

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineelliset hyödykkeet (rakennukset ja rakennelmat, koneet ja laitteet, maa-alueet ja muu aineellinen omaisuus) kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuun. Leasing-sopimuksin (rahoitusleasing ja operatiivinen leasing) hankittuja aineellisia hyödykkeitä ei aktivoida taseeseen.

Aineelliset hyödykkeet poistetaan tasapoistoina kunkin omaisuuserän arvioidun taloudellisen käyttöajan kuluessa tasapoistoin. Maa-alueita ei poisteta.

Käytetyt poistomenetelmät, ryhmäkohtaiset arvioidut taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- Koneet ja laitteet omassa käytössä 3–10 vuotta

TYTÄRYHTIÖOSAKKEET

Tytäryhtiöosakkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun. Tämä hankintamenu sisältää mahdolliset hankinnasta aiheutuneet kustannukset kuten asiantuntijapalkkiot ja varainsiirtoveron. Tytäryhtiöosakkeista kirjataan arvonalentumistappio, mikäli tytäryhtiöosakkeiden arvo on alentunut olennaisesti ja pysyvästi.

MYYNTISAAMISET

Myyntisaamiset merkitään taseeseen alkuperäisin arvo in vähennettynä arvioiduilla luottotappioilla.

RAHAT JA PANKKISAAMISET

Rahat ja pankkisaamiset koostuvat käteisestä rahasta ja pankkisaamisista, nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä alle kolmen kuukauden finanssijoituksista. Luottosaldolliset tilit esitetään lyhytaikaisina korollisina velkoina.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET TAPAHTUMAT

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat muunnetaan euroiksi tapahtuma-ajankohdan valuuttakurssin mukaisesti. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi raportointipäivän valuuttakurssin mukaisesti. Kyseisistä liike-

1 tapahtumista ja ulkomaan rahan määräisten varojen
2 ja velkojen muuntamisesta johtuvat kurssivoitot
3 ja -tappiot esitetään liiketoimintaan liittyvien erien
4 osalta tuloslaskelman liiketulokseen vaikuttavina
5 erinä ja rahoituserien osalta tuloslaskelman rahoitus-
6 tuotoissa ja -kuluissa.

Tilinpäätöksen laadinnassa käytetyt valuuttakurssit
on esitetty alla olevassa taulukossa:

VALUUTTA	TULOSKURSSI 2016	TULOSKURSSI 2015	TASEKURSSI 2016	TASEKURSSI 2015
CZK	27,0343	27,2850	27,0210	27,0230
DKK	7,4454	7,4587	7,4344	7,4626
NOK	9,2927	8,9419	9,0863	9,6030
PLN	4,3636	4,1826	4,4103	4,2639
SEK	9,4673	9,3496	9,5525	9,1895

JOHDANNAISINSTRUMENTIT

Yhtiön vuosina 2016 ja 2015 käyttämät pääasialliset johdannais sopimukset koostuivat koronvaihtosopimuksista.

Johdannaisinstrumentteja on käytetty yhtiön rahoitusperiaatteiden mukaiseen suojaukseen. Suojauslaskentaa sovelletaan koronvaihtosopimukseen

konsernitilinpäätöksessä. Suojauskohteena on korollisten velkojen koronmaksuun liittyvä tulevaisuuden rahavirta.

Koronvaihtosopimusten lisäksi on myös käytetty vähäisessä määrin lyhytaikaisia valuuttatermiinejä.

2. LIIKEVAIHDON MAANTIETEELLINEN JAKAUMA

(EUR)	2016	2015
Suomi	6 044 592,00	3 021 677,00
Ruotsi	11 576 930,00	6 131 045,00
Norja	5 642 931,00	2 959 104,00
Tanska	2 156 033,00	1 269 996,00
Europe East	1 787 509,00	819 913,00
Europe Central	1 945 346,00	1 430 673,00
Yhteensä	29 153 341,00	15 632 408,00

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

(EUR)	2016	2015
Arvonlisäveron palautukset ulkomailta	28 446,38	14 115,38
Muut liiketoiminnan tuotot	-	262 026,49
Yhteensä	28 446,38	276 141,87

4. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

(EUR)	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-2 608 412,44	-1 924 849,19
Irtisanomiskulut	-654 002,00	-
Eläkekulut	-269 523,74	-343 767,45
Muut henkilöstökulut	-170 248,27	-118 600,44
Yhteensä	-3 702 186,45	-2 387 217,08

JOHDON PALKAT JA PALKKIOT

(EUR)	2016	2015
Toimitusjohtajat	-638 097,00	-237 803,18
Hallituksen jäsenet	-315 100,00	-276 906,26
Yhteensä	-953 197,00	-514 709,44

Toimitusjohtajalle maksetut etuudet koostuvat vuotuisesta peruspalkasta luontaisetuineen. Vuoden 2016 osalta summaan sisältyvät sekä entiselle että nykyiselle toimitusjohtajalle maksetut etuudet. Vuonna 2016 etuudet sisältävät myös irtisanomiskorvauksia yhteensä 87 tuhatta euroa. TyEL:n lisäksi

toimitusjohtajan etuuksiin sisältyy vuonna 2016 vapaaehtoiseen eläkejärjestelyyn liittyviä kuluja yhteensä 77 tuhatta euroa. Vuonna 2015 toimitusjohtajan työsuhde-etuudet eivät sisältäneet eläke- tai muita sosiaalikulua.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

	2016	2015
Henkilöstön määrä keskimäärin tilikauden aikana	19	18

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

(EUR)	2016	2015
Aineettomista hyödykkeistä		
Muut aineettomat oikeudet	-260 375,16	-50 158,25
Muista pitkävaikutteisista menoista	-4 140 749,27	-3 265 576,90
Arvonlennukset aineettomista hyödykkeistä	-10 934 513,15	-
Aineellisista hyödykkeistä		
Koneista ja kalustosta	-8 272,05	-26 639,96
Yhteensä	-15 343 909,63	-3 342 375,11

6. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

(EUR)	2016	2015
Kiinteistövuokrat	-206 164,96	-213 194,16
Muut kiinteistökulut	-18 418,39	-13 420,21
IT- ja toimistokulut	-9 847 039,16	-3 826 388,48
Muut operatiiviset leasingkulut	-38 291,97	-45 580,65
Ulkopuoliset palvelut	-14 242 508,62	-9 169 214,17
Muut kulut	-2 339 279,09	-2 601 698,78
Yhteensä	-26 691 702,19	-15 869 496,45

(EUR)	2016	2015
Tilintarkastus	-81 200,00	-80 000,00
Veroneuvonta	-77 746,00	-96 961,00
Muut palkkiot	-16 905,00	-276 853,00
Yhteensä	-175 851,00	-453 814,00

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

(EUR)	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot tytäryhtiöiltä	3 000 000,00	9 843 222,20
Korkotuotot tytäryhtiöiltä	2 775 948,78	3 226 081,53
Muut korkotuotot	419 008,76	528 638,38
Valuuttakurssivoitot	8 541 861,14	12 310 965,63
Yhteensä	14 736 818,68	25 908 907,74
Rahoituskulut		
Korko- ja muut rahoituskulut tytäryhtiöille	-2 816,08	-57 964,68
Korko ja muut rahoituskulut muille	-8 970 658,34	-8 074 478,91
Valuuttakurssitappiot	-7 700 934,03	-12 452 561,64
Yhteensä	-16 674 408,45	-20 585 005,23

8. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

(EUR)	2016	2015
Saadut (+) / annetut (-) konserniavustukset	18 000 000,00	16 000 000,00
Yhteensä	18 000 000,00	16 000 000,00

9. TULOVEROT

(EUR)	2016	2015
Tilikauden tuloverot	-	-1 175 856,77
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta	-51 550,50	-
Yhteensä	-51 550,50	-1 175 856,77

10. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET 2016

(EUR)	MUUT AINEETTOMAT OIKEUDET	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	1 075 236,27	32 359 257,14	33 434 493,41
Lisäykset	-	2 636 509,47	2 636 509,47
Arvonalentumiset	-	-11 427 093,00	-11 427 093,00
Hankintameno 31.12.	1 075 236,27	23 568 673,61	24 643 909,88
Kertyneet poistot 1.1.	-306 202,77	-5 137 266,26	-5 443 469,03
Poistot	-260 375,16	-4 140 749,27	-4 401 124,43
Arvonalentumiset	-	492 579,85	492 579,85
Kertyneet poistot 31.12.	-566 577,93	-8 785 435,68	-9 352 013,61
Kirjanpitoarvo 1.1.	769 033,50	27 221 990,88	27 991 024,38
Kirjanpitoarvo 31.12.	508 658,34	14 783 237,93	15 291 896,27

Vuonna 2016 muihin pitkävaikutteisiin menoihin on kirjattu 10,9 miljoonan euron alaskirjaukset johtuen konsernin toiminnanohjausjärjestelmän suunnitellun käyttöönoton keskeyttämisestä Skandinavian ulkopuolella.

AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET 2015

(EUR)	MUUT AINEETTOMAT OIKEUDET	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	376 024,86	27 360 306,48	27 736 331,34
Lisäykset	770 080,39	4 998 950,66	5 769 031,05
Arvon alentumiset	-70 868,98	-	-70 868,98
Hankintameno 31.12.	1 075 236,27	32 359 257,14	33 434 493,41
Kertyneet poistot 1.1.	-326 913,50	-1 871 689,36	-2 198 602,86
Poistot	-34 484,60	-3 265 576,90	-3 300 061,50
Arvon alentumiset	55 195,33	-	55 195,33
Kertyneet poistot 31.12.	-306 202,77	-5 137 266,26	-5 443 469,03
Kirjanpitoarvo 1.1.	49 111,36	25 488 617,12	25 537 728,48
Kirjanpitoarvo 31.12.	769 033,50	27 221 990,88	27 991 024,38

11. AINEELLISET HYÖDYKKEET

AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET 2016

(EUR)	KONEET JA KALUSTO	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	250 398,04	250 398,04
Lisäykset	37 940,01	37 940,01
Hankintameno 31.12.	288 338,05	288 338,05
Kertyneet poistot 1.1.	-233 855,45	-233 855,45
Poistot	-8 272,05	-8 272,05
Kertyneet poistot 31.12.	-242 127,50	-242 127,50
Kirjanpitoarvo 1.1.	16 542,59	16 542,59
Kirjanpitoarvo 31.12.	46 210,55	46 210,55

AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET 2015

(EUR)	KONEET JA KALUSTO	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	242 789,34	242 789,34
Lisäykset	7 608,70	7 608,70
Hankintameno 31.12.	250 398,04	250 398,04
Kertyneet poistot 1.1.	-207 215,49	-207 215,49
Poistot	-26 639,96	-26 639,96
Kertyneet poistot 31.12.	-233 855,45	-233 855,45
Kirjanpitoarvo 1.1.	35 573,85	35 573,85
Kirjanpitoarvo 31.12.	16 542,59	16 542,59

12. SIJOITUKSET

SIJOITUSTEN MUUTOKSET 2016

(EUR)	OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ	OSUUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	455 331 387,92	4 232 676,12	459 564 064,04
Lisäykset	3 704 231,74	-	3 704 231,74
Hankintameno 31.12.	459 035 619,66	4 232 676,12	463 268 295,78
Kirjanpitoarvo 1.1.	455 331 387,92	4 232 676,12	459 564 064,04
Kirjanpitoarvo 31.12.	459 035 619,66	4 232 676,12	463 268 295,78

SIJOITUSTEN MUUTOKSET 2015

(EUR)	OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ	OSUUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	449 831 387,92	4 232 676,12	454 064 064,04
Lisäykset	5 500 000,00	-	5 500 000,00
Hankintameno 31.12.	455 331 387,92	4 232 676,12	459 564 064,04
Kirjanpitoarvo 1.1.	449 831 387,92	4 232 676,12	454 064 064,04
Kirjanpitoarvo 31.12.	455 331 387,92	4 232 676,12	459 564 064,04

Ramirent Oyj:n tytäryhtiöt ja sen omistusosuudet niissä on eritelty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 37.

13. PITKÄAIKAISET SAAMISET

(EUR)	2016	2015
Lainasaamiset Ramirent Oyj:n tytäryhtiöiltä	132 428 909,72	109 687 470,28
Lainasaamiset yhteisyrityksiltä	12 926 152,30	15 266 513,86
Lainasaamiset muilta	-	10 500,00
Yhteensä	145 355 062,02	124 964 484,14

14. LYHYTAIKAISET SAAMISET

(EUR)	2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset Ramirent Oyj:n tytäryhtiöiltä		
Myyntisaamiset	7 918 656,93	5 085 014,34
Siirtosaamiset	25 124 011,62	18 313 224,49
Lyhytaikaiset saamiset muilta		
Myyntisaamiset	158 346,84	168 346,84
Siirtosaamiset	1 858 541,64	2 582 585,95
Muut saamiset	146 429,70	174 242,63
Verosaamiset	1 145 866,26	590 770,90
Yhteensä	36 351 852,99	26 914 185,15

Siirtosaamiset Ramirent Oyj:n tytäryhtiöiltä sisältävät konserniavustussaamiset, konsernitilisaamiset, osinkosaamiset sekä korkosaamiset. Siirtosaamiset

muilta sisältävät pääasiassa ennakkoon maksettuja liiketoiminnan kuluja ja korkosaamisia.

15. RAHAVARAT JA MUUT RAHOITUSVARAT

(EUR)	2016	2015
Rahat ja muut rahoitusvarat	101 546,97	234,87

16. OMA PÄÄOMA**OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET 2016**

(EUR)	OSAKEPÄÄOMA	SIOJITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO	KERTYNEET VOITTOVARAT	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ
1.1.	25 000 000,00	113 862 184,93	200 494 764,19	339 356 949,12
Osingonjako	-	-	-43 099 725,60	-43 099 725,60
Omien osakkeiden luovutus	-	88 950,40	-	88 950,40
Tilikauden tulos	-	-	-545 151,16	-545 151,16
31.12.	25 000 000,00	113 951 135,33	156 849 887,43	295 801 022,76

OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET 2015

(EUR)	OSAKEPÄÄOMA	SIOJITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO	KERTYNEET VOITTOVARAT	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ
1.1.	25 000 000,00	113 767 147,18	229 131 931,83	367 899 079,01
Osingonjako	-	-	-43 094 671,61	-43 094 671,61
Omien osakkeiden luovutus	-	95 037,75	-	95 037,75
Tilikauden tulos	-	-	14 457 506,97	14 457 506,97
31.12.	25 000 000,00	113 862 184,93	200 494 767,19	339 356 952,12

Yhtiön osakepääoma 31.12.2016 koostuu 108 697 328 osakkeesta, joiden matemaattinen kirjanpidollinen vasta-arvo on 0,2300 euroa per osake. Yhtiöllä on

yksi osakesarja ja kaikkien osakkeiden äänioikeus on yksi ääni per osake.

VOITONJAKOKELPOISET VARAT

(EUR)	2016	2015
Edellisten tilikausien voitto	157 395 038,59	186 037 260,22
Tilikauden tulos	-545 151,16	14 457 506,97
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	113 951 135,33	113 862 184,93
Jakokelpoiset varat yhteensä	270 801 022,76	314 356 952,12

SUUNNATTU OMIEN OSAKKEIDEN LUOVUTTAMINEN AVAINHENKILÖILLE

Varsinaisen yhtiökokouksen myöntämän valtuutuksen perusteella hallitus päätti 10.2.2016 luovuttaa käteismaksutta yhteensä 12 635 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta konsernin avainhenkilöille vuoden 2013 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän täytäntöönpanon mukaisesti. Järjestelmän tarkoituksena oli yhdistää osakkeenomistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi.

Suunnattuun omien osakkeiden luovuttamiseen oli vahvat taloudelliset perusteet. Luovutettujen osakkeiden arvo, 88 950,40 euroa, kirjattiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Tietoa yhtiön hallituksen voimassa olevista valtuutuksista koskien omien osakkeiden luovuttamista, voimassa olevista valtuutuksista toteuttaa osakemerkintäoikeuksien ja yhtiön optio-oikeuksien myöntäminen on konsernitilinpäätöksen liitetiedossa numero 22.

17. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(EUR)	2016	2015
Pitkäaikaiset velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	187 115 478,09	186 557 514,04
Muut pitkäaikaiset velat	76 666,66	-
Yhteensä	187 192 144,75	186 557 514,04

18. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(EUR)	2016	2015
Lyhytaikaiset velat Ramirent Oyj:n tytäryhtiöille		
Lyhytaikaiset korolliset velat	5 913 752,63	11 160 056,65
Ostovelat	460 676,89	1 070 423,17
Siirtovelat	666 913,97	199 343,08
Lyhytaikaiset velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	160 426 213,21	93 138 868,00
Ostovelat	2 073 495,59	1 934 580,21
Siirtovelat	6 516 460,30	6 032 797,90
Muut velat	1 440 851,14	-
Yhteensä	177 498 363,73	113 536 069,01

Siirtovelat koostuvat pääosin kulujaksotuksista kuten kertyneestä tuloverovelasta, jaksotetuista korkokuluista ja lomapalkkavelasta.

19. VASTUUSITOUKSET JA EHDOLLISET VELAT**TASEEN ULKOPUOLISET VASTUUSITOUKSET 31.12.2016**

(EUR)	OMIEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI	YHTEENSÄ
Takaukset	2 827 895,37	2 827 895,37

TASEEN ULKOPUOLISET VASTUUSITOUKSET 31.12.2015

(EUR)	OMIEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI	YHTEENSÄ
Takaukset	51 836,00	51 836,00

Ramirentin luottojärjestelyihin liittyy taloudellisia kovenanttiehtoja. Ramirent täytti luottojärjestelyihinsä liittyvät kovenanttiehdot 31.12.2016.

VASTAISET LEASINGMAKSUT

(EUR)	2016	2015
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	37 859,40	162 648,00
Myöhemmin maksettavat	-	23 840,00
	37 859,40	186 488,00

KORKOJOHDANNAISET

(EUR)	2016	2015
Kohde-etuuden nimellisarvo	97 656 416,80	56 975 424,35
Koronvaihtosopimusten käypä arvo	-741 324,42	-1 223 619,53

VALUUTAJOHDANNAISET

(EUR)	2016	2015
Kohde-etuuden nimellisarvo	61 105 621,83	43 136 435,08
Johdannaisinstrumenttien käypä arvo	-345 877,72	283 640,48

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

Helsinki 16. helmikuuta 2017

Ulf Lundahl
Hallituksen puheenjohtaja

Kevin Appleton
Hallituksen jäsen

Kaj-Gustaf Bergh
Hallituksen jäsen

Anette Frumerie
Hallituksen jäsen

Tobias Lönnevall
Hallituksen jäsen

Mats O Paulsson
Hallituksen jäsen

Susanna Renlund
Hallituksen jäsen

Tapio Kolunsarka
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Helsinki 16. helmikuuta 2017

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Ylva Eriksson
KHT

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ 2016

Ramirent Oyj (”Ramirent” tai ”yhtiö”) noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance) (jäljempänä ”hallinnointikoodi”), osakeyhtiölakia ja muuta soveltuvaan lainsäädäntöä sekä Ramirentin yhtiöjärjestyksen määräyksiä. Hallinnointikoodi on saatavilla osoitteessa www.cgfinland.fi.

Tämä on selvitys Ramirentin hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (jäljempänä ”selvitys”) ja se on laadittu hallinnointikoodin 2015 hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavaa selvitystä koskevan raportointijakson mukaisesti. Tämä selvitys on laadittu hallituksen toimintakertomuksesta erillisenä kertomuksena ja se on myös saatavilla yhtiön kotisivuilla www.ramirent.com.

Ramirentin hallituksen työvaliokunta sekä hallitus ovat käsitelleet tämän selvityksen. Yhtiön tilintarkastaja, PricewaterhouseCoopers Oy, on tarkastanut, että tämä selvitys on annettu ja että siihen sisältyvä kuvaus yhtiön taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

YHTIÖKOKOUS

Yhtiöjärjestyksen mukaan kutsu yhtiökokoukseen tulee toimittaa osakkeenomistajille aikaisintaan kaksi kuukautta ja viimeistään kolme viikkoa ennen kokousta, edellyttäen, että se on vähintään yhdeksän päivää ennen yhtiökokouksen täsmäytyspäivää, julkaisemalla kutsu yhtiön kotisivuilla ja mikäli yhtiön hallitus niin päättää, yhdessä tai useammassa valtakunnallisessa sanomalehdessä. Yhtiökokouksen kutsu, yhtiökokoukselle toimitettavat asiakirjat (mukaan lukien tilinpäätös, hallituksen toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus) sekä ehdotukset yhtiökokoukselle ovat osakkeenomistajien saatavilla vähintään kolme viikkoa ennen kokousta Ramirentin kotisivuilla www.ramirent.com.

Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään osakerekisteriin merkityn osakkeenomistajan on voidakseen osallistua yhtiökokoukseen ilmoitettava osallistumisestaan yhtiölle kokouskutsussa mainittuun määräpäivään mennessä. Sanottu määräpäivä voi olla aikaisintaan 10 päivää ennen yhtiökokousta. Hallintarekisteröityjen osakkeiden (mukaan lukien Euroclear Sweden AB:n ylläpitämässä osakerekisterissä rekisteröidyt osakkeet) omistajat voivat osal-

listua yhtiökokoukseen edellyttäen, että heidät on merkitty tilapäisesti Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään osakerekisteriin viimeistään kokouskutsussa mainittuna määräpäivänä. Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on huolehdittava itse tilapäisestä rekisteröinnistä määräajan puitteissa varmistaakseen, että tämä vaatimus täyttyy.

Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain viimeistään kesäkuussa hallituksen tarkemmin määräämänä päivänä Helsingissä, Espoossa tai Vantaalla. Varsinaisessa yhtiökokouksessa esitetään tilinpäätös, joka sisältää konsernitilinpäätöksen, ja hallituksen toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä seuraavista asioista: tilinpäätöksen vahvistamisesta, taseen osoittaman voiton käyttämisestä, vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, hallituksen jäsenten palkkioista ja matkakustannusten korvauserusteista sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien määrästä sekä mahdollisista hallituksen ehdotuksista. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on valittava hallituksen jäsenet sekä tilintarkastajat.

HALLITUKSEN JÄSENET JA TOIMIKAUSI

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallituksessa on oltava vähintään kolme ja enintään kahdeksan varsinaista jäsentä, joiden toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarvittaessa varapuheenjohtajan. Nykyiseen hallitukseen valittiin vuoden 2016 varsinaisessa yhtiökokouksessa seuraavat seitsemän varsinaista jäsentä:

- Ulf Lundahl, hallituksen puheenjohtaja (s. 1952), Master of Law ja BBA, Ruotsin kansalainen, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- Susanna Renlund, varapuheenjohtaja (s. 1958), MMM, Suomen kansalainen, riippumaton yhtiöstä ja riippuvainen merkittävästä osakkeenomistajasta.
- Kevin Appleton, hallituksen jäsen (s. 1960), B.A., Britannian kansalainen, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- Kaj-Gustaf Bergh, hallituksen jäsen (s. 1955), dipl. ekon., OTK, Suomen kansalainen, riippumaton yhtiöstä ja riippuvainen merkittävästä osakkeenomistajasta.

- Anette Frumerie, hallituksen jäsen (s. 1968), M.Sc. (Eng.), Ruotsin kansalainen, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- Tobias Lönnevall, hallituksen jäsen (s. 1980), M.Sc. (Econ.), Ruotsin kansalainen, riippumaton yhtiöstä ja riippuvainen merkittävästä osakkeenomistajasta.
- Mats O Paulsson, hallituksen jäsen (s. 1958), M.Sc. (Eng.), Ruotsin kansalainen, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.

Nykyisten hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vuoden 2017 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

RAMIRENTIN HALLITUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Osakeyhtiölain, muun sovellettavan lainsäädännön ja Ramirentin yhtiöjärjestyksen lisäksi Ramirentin hallituksen työtä ja toimintaa ohjaa hallituksen työjärjestys (hallituksen työjärjestys on esitetty yhtiön internetsivuilla osoitteessa www.ramirent.com, kohdassa Sijoittajat/Hallinnointi). Työjärjestyksen tarkoituksena on säädellä hallituksen sisäistä työskentelyä. Hallitus ja sen kaikki jäsenet ovat velvollisia työssään ottamaan huomioon ja noudattamaan tarkasti edellä mainittuja lakeja ja sääntöjä.

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT

Osakeyhtiölain mukaan hallitus on vastuussa yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen jäsenten tulee suorittaa työnsä yhdessä tai tiettyä asiaa varten nimetyssä työryhmässä osakeyhtiölakia, Ramirentin yhtiöjärjestyksestä ja hallituksen työjärjestyksestä noudattaen. Hallitus on ensisijaisesti vastuussa yhtiön strategiasta sekä asioista, jotka yhtiön toiminnan laajuuden ja luonteen huomioon ottaen ovat taloudellisesti, juridisesti, yleiseltä luonteeltaan tai muutoin erityisen merkittäviä.

HALLITUKSEN TOIMINNAN ARVIOINTI

Hallitus arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan vuosittain yleensä tilikauden lopussa.

HALLITUKSEN KOKOUKSET

Hallitus kokoontuu yleensä vähintään seitsemän kertaa vuodessa. Hallituksen kokouksiin osallistuu hallituksen jäsenten lisäksi toimitusjohtaja ja hallituksen sihteeri. Yhtiön tilintarkastaja kutsutaan vähintään kerran vuodessa hallituksen kokoukseen.

Hallituksella oli vuonna 2016 yhteensä 9 kokousta. Osallistumisprosentti oli 97 prosenttia.

HALLITUKSEN JA TYÖVALIOKUNNAN KOKOUSTEN MÄÄRÄ VUONNA 2016 JA OSALLISTUMINEN NIIHIN:

	HALLITUS	TYÖVALIOKUNTA
Kevin Appleton	9/9	
Kaj-Gustav Bergh	7/9	
Anette Frumerie	9/9	
Ulf Lundahl	9/9	5/5
Tobias Lönnevall	9/9	5/5
Mats O Paulsson	9/9	
Susanna Renlund	9/9	5/5

TYÖVALIOKUNTA

Hallitus on asettanut yhden valiokunnan, työvaliokunnan, avustamaan hallitusta työssään.

Hallitus valitsee keskuudestaan valiokunnan puheenjohtajan ja vähintään kaksi jäsentä ja vahvistaa valiokunnan työjärjestyksen. Valiokunnalla ei ole itsenäistä päätöksentekovoimaa, paitsi hallituksen myöntämässä yksittäistapauksissa.

Työvaliokunnan velvollisuuksiin kuuluu hallituksen hyväksymän työjärjestyksen mukaisesti mm. tarkastusvaliokunnan tehtävät. Työvaliokunnan tehtävä on valmistella ja tehdä esityksiä yhtiön hallitukselle keskittyen seuraaviin alueisiin: yhtiön hallinto, erityiset taloudelliset asiat, riskienhallinta, palkitsemis- ja työsuhteasiat sekä ohjeistus liittyen strategiaan suunnitelmiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Työvaliokunnan tehtävänä on lisäksi valvoa laskentaan ja taloudelliseen raportointiin liittyviä prosesseja; valmistella tilintarkastajan valintaa, käsitellä tilintarkastusraportit ja seurata asioita, joihin tilintarkastaja on kiinnittänyt huomiota.

Vuonna 2016 Ulf Lundahl, Susanna Renlund ja Tobias Lönnevall valittiin työvaliokunnan jäseniksi ja Ulf Lundahl valittiin työvaliokunnan puheenjohtajaksi. Tarkastusvaliokunnan tehtävät on annettu työvaliokunnan tehtäväksi hallinnointikoodin 2015 suosituksen 16 mukaisesti. Suosituksen 16 mukaan tarkastusvaliokunnan jäsenten enemmistön on oltava riippumattomia yhtiöstä ja vähintään yhden jäsenen on oltava riippumaton merkittävistä osakkeenomistajista. Kaikki työvaliokunnan jäsenet ovat riippumattomia yhtiöstä ja Ulf Lundahl on riippumaton myös merkittävistä osakkeenomistajista. Hallitus arvioi tämän kokoonpanon olevan tarkoituksenmukainen huomioiden työvaliokunnan tehtävät kokonaisuudessaan sekä valittujen jäsenten osaaminen ja kokemus.

Vuonna 2016 työvaliokunta kokoontui 5 kertaa. Osallistumisprosentti oli 100 prosenttia.

HALLITUKSEN MONIMUOTOISUUS JA RIIPPUMATTOMUUSARVIOINTI

Yhtiön liiketoiminnan monipuolista tukemista ja kehittämistä varten yhtiön hallituksen kokoonpanon tulee olla riittävän monimuotoinen. Hallituksessa on oltava molempia sukupuolia. Hallituskokoonpanolta tavoitellaan kokonaisuutena arvioiden riittävän laaja-alaista pätevyyttä, osaamista ja kokemusta. Hallituksen riittävä monimuotoisuus, kuten ikä- ja sukupuolijakauma sekä koulutuksellinen ja ammatillinen tausta, otetaan huomioon hallituskokoonpanoa koskevan ehdotuksen valmistelussa. Hallituksen monimuotoisuuden ja kokoonpanon arvioimiseksi kukin hallituksen jäsen ehdokas antaa luottamuksellisesti yhtiön antamien ohjeiden mukaisesti pätevyyden ja ajankäytön arviointia varten tarvittavat tiedot hallituksen kokoonpanoa koskevaa esitystä valmisteltaessa.

Käytännössä yhtiö on jo aiemmin pyrkinyt noudattamaan edellä mainittuja periaatteita. Yhtiön hallituksen jäsenillä on laaja ja monipuolinen osaaminen, ja hallituksen jäsenten nykyinen ikä- ja sukupuolijakauma (hallituksessa yhteensä 7 jäsentä, joista naisia 2, eli noin 29 prosenttia) sekä koulutus- ja kansainvälinen tausta edistävät monimuotoisuuden toteutumista ja sitä kautta tukevat yhtiön liiketoimintaa ja sen kehittymistä.

Hallituskokoonpanoa koskeva ehdotus valmistellaan suurimpien osakkeenomistajien toimesta.

Hallituksen tehtävänä on arvioida jäsentensä riippumattomuus. Hallituksen jäsenten enemmistön on oltava riippumattomia yhtiöstä. Vähintään kahden yhtiöstä riippumattoman hallituksen jäsenen on oltava riippumattomia myös yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista.

TOIMITUSJOHTAJA

Yhtiön hallitus valitsee toimitusjohtajan ja tarvittaessa varatoimitusjohtajan.

Toimitusjohtaja on vastuussa yhtiön juoksevan hallinnon hoitamisesta. Yhtiön hallitus on vahvistanut toimitusjohtajalle työjärjestyksen, joka sisältää yhtiön juoksevaa hallintoa koskevia määräyksiä ja ohjeita. Konsernin johtoryhmä ja yhtiön hallituksen mahdollisesti perustamat muut toimeilimet avustavat toimitusjohtajaa hänen tehtäviensä hoidossa.

Toimitusjohtajalla on kirjallinen, yhtiön hallituksen hyväksymä sopimus. Hän ei ole hallituksen jäsen, mutta osallistuu hallituksen kokouksiin.

Hallitus nimitti Tapio Kolunsaran toimitusjohtajaksi 8.8.2016 alkaen. Hän on syntynyt vuonna 1975, ja on Suomen kansalainen, DI ja KTM. Hänen aiempi

työkokemuksensa on seuraava: Executive Vice President UPM Raflatac 2016–2013; Senior Vice President UPM Raflatac EMEA 2013-2011; Senior Vice President UPM Raflatac Europe 2011-2008; useita johtavia tehtäviä UPM Raflatacissa Suomessa ja Yhdysvalloissa 2008-2002; ennen UPM:ää hän työskenteli konsulttina McKinsey & Companyssa.

Tapio Kolunsaran Ramirent-omistus: 38 447 osaketta 31.12.2016.

Yhtiön toimitusjohtajana toimi aikavälillä 15.1.2009-8.8.2016 Magnus Rosén (s. 1962, Ruotsin kansalainen).

KONSERNIN JOHTORYHMÄ 2016

Ramirent-konsernin johtoryhmä on 18.8.2016 alkaen koostunut vain Executive Management Teamin (EMT) jäsenistä. Aikaisemmin konsernin johtoryhmä sisälsi EMT-jäsenten lisäksi Senior Vice Presidentit muodostaen laajennetun konsernin johtoryhmän (GMT).

EMT on yhtiön operatiivinen toimeilin eikä kyseessä siten ole yhtiön lakisääteinen toimeilin.

EXECUTIVE MANAGEMENT TEAM (EMT)

Toimitusjohtaja ja muut hallituksen nimeämät jäsenet muodostavat Ramirent-konsernin Executive Management Teamin (EMT). Executive Management Team avustaa toimitusjohtajaa muun muassa seuraavien asioiden valmistelussa: liiketoimintasuunnitelmat, strategiat, Ramirentin toimintaperiaatteet ja muut konsernin sisäiset merkittävät asiat toimitusjohtajan pyytämällä. Executive Management Teamin jäsenet raportoivat toimitusjohtajalle ja Executive Management Teamin kokoukset kutsuu koolle toimitusjohtaja. Executive Management Teamiin kuuluvat seuraavat jäsenet:

- Tapio Kolunsarka, konsernin toimitusjohtaja
- Pierre Brorsson, Executive Vice President ja talousjohtaja
- Ulrika Dunker, Executive Vice President, henkilöstöhallinto (6. helmikuuta 2017 lähtien)
- Øyvind Emblem, Executive Vice President, Norja
- Mikael Kämpe, Executive Vice President, Suomi
- Dino Leistschneider, Executive Vice President, konsernin hankintajohtaja ja kalustohallinta
- Heiki Onton, Executive Vice President, Baltia ja Europe Central
- Jonas Söderkvist, Executive Vice President, Ruotsi ja Tanska

TALOUDELLINEN RAPORTOINTI

Yhtiön hallitus valvoo ja arvioi yhtiön taloudellista tilaa ja hyväksyy kaikki yhtiön julkistamat taloudelliset raportit. Hallituksen puheenjohtaja varmistaa, että jokaisella hallituksen jäsenellä on saatavilla yhtiötä koskeva tieto ja että yhtiön toimitusjohtaja toimittaa hallituksen jäsenille säännöllisesti tiedot, jotka ovat tarpeelliset yhtiön liiketoiminnan, kannattavuuden kehittämisen, kassavirran sekä taloudellisen aseman arvioimiseksi.

SISÄINEN VALVONTA, RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN TARKASTUS

Ramirentin hallituksen, johdon ja muun henkilöstön toimeenpanema yhtiön sisäinen valvonta on prosessi, jonka päämääränä on tarjota kohtuullinen varmuus strategisten ja operatiivisten sekä raportoinnin ja toimintasääntöjen tavoitteiden saavuttamisesta.

Riskiennhallinta on olennainen osa Ramirentin sisäistä valvontaa. Hallitus on hyväksynyt sekä sisäisen valvonnan että riskienhallinnan periaatteet. Ramirentin riskienhallinnan päämääränä on tukea strategiaa ja tavoitteiden saavuttamista ennakoimalla ja hallitsemalla mahdollisia liiketoiminnan uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallintaprosessi koostuu riskien tunnistamisesta, arvioinnista, integraatiosta, riskeihin vastaamisesta ja riskien seurannasta. Riskienhallintaprosessi on jatkuvaa. Säännöllinen riskien arviointi ja raportointi hallitukselle suoritetaan neljännesvuosittain. Taloudellisen raportoinnin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että Ramirentin julkistamat taloudelliset raportit antavat olennaisesti oikeaa tietoa yhtiön taloudellisesta tilasta, että ne ovat luotettavia ja että Ramirent noudattaa soveltuvia lakeja, määräyksiä, kansainvälisiä EU:n hyväksymiä IFRS-raportointistandardeja ja muita pörssiyhtiöille asetettuja vaatimuksia.

Ramirentin yleinen sisäinen valvonta perustuu Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissionin (COSO 2013) määrittämään viitekehykseen ja koostuu viidestä sisäisen valvonnan pääalueesta: valvontaympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet, tieto ja viestintä sekä seuranta.

VALVONTAYMPÄRISTÖ

Ramirentin hallituksella on kokonaisvastuu taloudellisen raportoinnin sisäisestä valvonnasta. Hallitus on määrittänyt kirjallisen, muodollisen työjärjestyksen, jossa selvennetään hallituksen vastuut ja säädelään hallituksen ja työvaliokunnan välistä sisäistä työnjakoa. Työvaliokunnan ensisijainen tehtävä on varmistaa, että taloudelliselle raportoinnille, riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle määritettyjä periaatteita noudatetaan ja että Ramirentin tilintarkastajiin pidetään yllä asianmukaisia yhteistyösuhteita. Vastuu tehokkaan valvontaympäristön ylläpitämisestä ja taloudellisen raportoinnin sisäisen valvonnan käytännön toimista on delegoitu toimitusjohtajalle.

Ramirent keskittyy taloudellisen raportoinnin

sisäisen valvonnan kehittämiseen ja tehostamiseen keskittymällä sisäisen valvonnan ympäristöön ja seuraamalla sisäisen valvonnan tehokkuutta. Kaikista merkityksellisistä seikoista raportoidaan työvaliokunnalle ja toimitusjohtajalle.

Taloudelliseen raportointiin liittyvän sisäisen valvonnan parantamiseksi ja kehittämiseksi Ramirent on keskittänyt Ruotsin, Tanskan, Norjan ja Suomen rahoitus- ja kirjanpitopalvelut ja perustanut jaetun palvelukeskuksen, joka sijaitsee Tallinnassa, Virossa.

Muutoin Ramirentin toimintamalli on hajautettu: päätöksenteko ja vastuu on paikallista. Liiketoimintamalli ja asiakkaat ovat paikallisia, ja useat liiketoimintaan liittyvät päätökset tehdään maatasolla.

Edellä mainittuja maita lukuun ottamatta (Ruotsi, Tanska, Norja, Suomi), laskentatoiminnot eri maissa ovat yhä itsenäisiä ja raportointi tapahtuu konsernin pääkonttorille. Sisäisen valvonnan järjestäminen on maajohtajan vastuulla konsernin asettaman viitekehysten puitteissa.

Konsernin pääkonttori on antanut konsernille yhtenäiset ohjeet liiketoiminnan kehittämiseksi, kassavarojen hallinnoinnille, luottoriskien hallinnalle ja saatavien perinnälle, varastojen ja kaluston hallinnalle, aineettomien oikeuksien hallinnoinnille, rahoitukselle, kirjanpidolle, sekä valvonta- ja talousraportoinnille.

Ramirentin taloudellisen raportoinnin prosessit on integroitu ja ne palvelevat sekä sisäisiä että ulkoisia raportointitarkoituksia. Ramirent laatii konsernitiilinpäätöksen ja osavuosikatsaukset kansainvälisten IFRS-raportointistandardien mukaisesti. Tilinpäätös pitää sisällään myös muuta tietoa, jota arvopaperimarkkinalaki sekä soveltuvat Finanssivalvonnan standardit ja markkinapaikka Nasdaq Helsinki Oy:n säännöt edellyttävät. Hallituksen toimintakertomus ja konsernin emoyhtiön tilinpäätös laaditaan Suomen kirjanpitolaain sekä kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen mukaisesti.

Ulkoinen taloudellinen raportointi Ramirentissa perustuu konsernin laskenta- ja raportointinettelytapoihin (Group Accounting and Reporting Procedures), jotka asettavat perustan IFRS:n mukaiselle ulkoiselle talousraportoinnille. Yksityiskohdattaiset raportointiohjeet ja aikataulut on laadittu ja kommunikoitu kaikille talousraportointiprosessissa mukana oleville henkilöille ajallaan.

RISKIEN ARVIINTI

Ramirentin taloudellisen raportoinnin riskien arvioinnissa pyritään tunnistamaan ja arvioimaan tärkeimmät riskit, jotka vaikuttavat taloudelliseen raportointiin konserni-, raportointisegmentti- ja maatasolla. Riskien arviointiin sisältyvät esimerkiksi petoksiin, tappioihin ja omaisuuden väärinkäyttöön liittyvät riskit. Riskien arvioinnin tulosten perusteella määritetään valvontatunnusluvut, joilla varmistetaan, että taloudelliselle raportoinnille asetetut perusvaatimukset täytetään. Tiedot keskeisten riskialueiden kehityksestä, tunnusluvuista sekä suun-

nitelluista ja tehdyistä riskien lieventämistoimista raportoidaan säännöllisesti hallitukselle.

VALVONTATOIMENPITEET

Ramirent on määritellyt talousraportoinnin kanalta keskeiset ns. end-to-end toimintaprosessit ja sisäiset valvontatoimenpiteet on suunniteltu riskien arviointiin perustuen. Keskeiset prosessit ovat order-to-cash, purchase-to-pay, kaluston vuokraamisen prosessi sekä record-to-report -prosessi.

Ramirentin liiketoimintayksiköiden keskeisille toimintaprosesseille on määritelty yhteiset kontrollikohdat ja asetettu minimivaatimukset kullekin prosessille. Esimerkkejä tällaisista valvontatoimenpiteistä ovat valtuutukset ja hyväksynyt, tilitäsmäyttykset, omaisuuden fyysiset inventoinnit, analyysit ja keskeisten taloustehtävien eriyttämiset. Kunkin maan maajohtaja on vastuussa riittävän sisäisen valvonnan järjestämisestä yhtiössään.

Valvontatoimenpiteet sisältävät myös liiketoiminnan ja talouslukujen kuukausianalyysit. Analyysijä tehdään maa-, segmentti- ja konsernitasolla, ja niihin osallistuu johto sekä hallitus. Ramirentin hallitus käy läpi osavuositarkastukset sekä tilinpäätökset ja hyväksyy ne ennen julkistamista.

Sisäinen tarkastus arvioi toiminnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä tarkastelee Ramirent-konsernin sisäisen valvonnan toimivuutta. Sisäinen tarkastus- ja valvontapalvelu on kuvattu yksityiskohtaisemmin jäljempänä olevassa osiossa.

TIETO JA VIESTINTÄ

Jotta voidaan taata tehokas ja toimiva sisäisen valvonnan ympäristö, Ramirentin sisäinen ja ulkoinen viestintä on avointa, läpinäkyvää, täsmällistä ja oikea-aikaista. Taloudellisen raportoinnin sisäisiin ohjeistuksiin ja menettelytapoihin liittyvät tiedot eli laskentamenettelytavat (Accounting Procedure), raportointimenettelytavat (Reporting Procedure) ja tiedottamisperiaatteet (Disclosure Policy), raportointiaikataulut jne. ovat saatavilla Ramirentin intranetissä. Ramirent järjestää henkilöstölle koulutusta sisäisen valvonnan välineistä. Sisäisen valvonnan raportit sisäisen valvonnan tuloksista kuuluvat säännöllisenä asiana työvaliokunnan kokousten esityslistalle. Työvaliokunta puolestaan raportoi hallitukselle tarvittaessa.

Ramirent on luonut anonyymin väärinkäytösten ilmoitusjärjestelmän, jolla voidaan raportoida petoksiin, sopimattomaan menettelyyn tai sisäiseen valvontaan ja tarkastukseen taikka finanssimarkkinoita koskeviin säännöksiin ja määräyksiin liittyviä rikkomuksia.

SEURANTA

Ramirent seuraa jatkuvasti sisäisen valvonnan tehokkuutta. Sisäisen valvonnan ja tarkastuksen toiminto tukee johtoa arvioimalla sisäisen valvonnan

toimintaa ja antamalla suosituksia sisäisen valvonnan kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus laatii vuosisuunnitelman ja raportoi säännöllisesti sen tilasta ja havainnoistaan Ramirentin johdolle, ulkopuolisille tilintarkastajille ja työvaliokunnalle. Ramirent käy myös vuokrauskalustoa läpi säännöllisesti erillisillä vuokrauskaluston tarkastuksilla sekä kaluston tarkastuksilla yhdistettynä sisäisen tarkastuksen tarkastuskäynteihin.

Taloudellista kehitystä seurataan kaikilla organisaatiotasolla yhdistelemällä varianssianalyysijä, vertailuanalyysijä ja johtamisen arviointia. Ramirent kehittää jatkuvasti harmonisoituja raportointityökaluja ja -prosesseja edistääkseen läpinäkyvyyttä ja liiketoimintayksikköjen vertailukelpoisuutta.

LAINSÄÄDÄNNÖN NOUDATTAMINEN JA EETTINEN KOODISTO

Ramirent on sitoutunut noudattamaan soveltuvia lakeja, säädöksiä sekä yleisesti hyväksytyjä liiketoimintakäytäntöjä. Lisäksi Ramirentin toimintaa ohjaavat Ramirentin eettinen koodisto (Ramirent's Code of Conduct) ja yhtiön arvot. Ramirentin eettinen koodisto perustuu YK:n ihmisoikeuksien julistukseen ja Kansainvälisen työjärjestö ILO:n julistukseen työelämän peruseriaatteista ja -oikeuksista. Ramirentin eettinen koodisto ja yhtiön arvot kuvaavat Ramirentin yrityskulttuuria. Jokaisen Ramirentin työntekijän on tunnettava Ramirentin eettisen koodiston periaatteet, yhtiön arvot sekä omiin vastualueisiinsa liittyvät relevantit lait ja toimintaohjeet. Johto vastaa toimintojen sisäisestä valvonnasta. Toimintaa valvoo työvaliokunta, joka raportoi kaikki väärinkäytökset hallitukselle.

SISÄINEN TARKASTUS

Ramirentilla on ollut ulkoistetun palveluntuottajan suorittama sisäinen tarkastus. Vuoden 2016 aikana Ramirent on ryhtynyt toimiin tuottaakseen itse sisäisen tarkastuksen toiminnot.

Sisäisen tarkastuksen ja valvonnan tarkoituksena on varmentaa ja tukea johtoa toiminnan tehokkuuden ja tulokellisuuden kehittämisessä arvioimalla ja ottamalla kantaa sisäisten kontrollien toimivuuteen. Sisäisen tarkastuksen laajuutta ja tarkastusohjelmaa tarkistetaan suhteessa Ramirent-konsernin strategisten tavoitteiden muutoksiin, muutoksiin arvioituissa riskeissä ja aiemmista tarkastuksista saatuihin tuloksiin.

Sisäinen tarkastus pyrkii varmistamaan taloustietojen ja operatiivisen toiminnan raportoinnin luotettavuuden, soveltuvien lakien ja määräysten noudattamisen ja yhtiön omaisuuden asianmukaisen hoidon.

Sisäinen tarkastus on toimivasta johdosta erillinen toiminto. Sisäinen tarkastus raportoi suoraan työvaliokunnalle. Tarkastusohjelma ja vuosittainen tarkastussuunnitelma hyväksytään työvaliokunnas-

sa. Tarkastusohjelmat perustuvat riskien arviointiin ja aiempien sisäisten ja ulkoisten tarkastusten tuloksiin.

TILINTARKASTAJAT

Ramirentin yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä tulee olla vähintään yksi (1) ja enintään kaksi (2) tilintarkastajaa. Tilintarkastajien tulee olla KHT-yhteisöjä. Tilintarkastajan toimikausi päättyy valintaa ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on toiminut yhtiön tilintarkastajana vuodesta 2011, KHT Ylva Erikssonin ollessa päävastuullinen tilintarkastaja. 17. maaliskuuta 2016 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa yhtiön tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, KHT Ylva Erikssonin toimiessa päävastuullisena tilintarkastajana. Työvaliokunta arvioi vuosittain tilintarkastajan riippumattomuuden. Tilintarkastuksen laajuus, keskeiset osa-alueet ja kustannukset käyvät ilmi yksityiskohtaisesti konsernin tilintarkastussuunnitelmasta.

Tilintarkastajalle maksetut palkkiot käsittävät tilintarkastuksesta maksetut palkkiot 281 tuhatta euroa (288 tuhatta euroa) ja palkkiot tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista 185 tuhatta euroa (425 tuhatta euroa).

SISÄPIIRIHALLINTO

Ramirent noudattaa sisäpiirihallinnossaan muun muassa seuraavia lakeja ja määräyksiä: Suomen arvopaperimarkkinalaki, EU:n markkinoiden väärinkäyttöasetus ("MAR"), Finanssivalvonnan antamat määräykset ja ohjeet, sekä Nasdaq Helsinki Oy:n säännöt ja ohjeet.

Ramirent on ottanut käyttöön yhtiön sisäiset Ramirentin sisäpiiriohjeet, jotka noudattavat Nasdaq Helsinki Oy:n sisäpiiriohjetta.

Hallituksen jäsenet ja hallituksen sihteeri, toimitusjohtaja sekä konsernin Executive Management Teamin jäsenet ovat johtotehtävissä toimivia henkilöitä ("Johtohenkilö(t)"). Johtohenkilöiden sekä heidän lähipiirinsä tulee ilmoittaa yhtiölle ja Finans-

sivalvonnalle yhtiön osakkeita tai muita rahoitusvälineitä koskevat liiketoimet edellyttäen, että niiden yhteismäärä ylittää 5 000 euroa kalenterivuodessa. Lisäksi yhtiö julkistaa tällaiset liiketoimet pörssitiedotteella.

Yhtiö on lisäksi määrittänyt tiettyjä osavuositarkastuksia tai vuositilinpäätöstä valmistelevia henkilöitä sekä tiettyjä yhtiön muita johtajia ja yhtiön taloudesta, taloudellisesta raportoinnista tai viestinnästä vastaavia henkilöitä, sekä sellaisia henkilöitä, joilla on pääsy edellä mainittuihin tietoihin, riippumatta siitä onko heillä hallussaan sisäpiiritietoa, yhtiön tiedollisessa ytimessä toimiviksi henkilöiksi.

Johtohenkilö ja tiedollisessa ytimessä toimiva henkilö eivät saa suorittaa Ramirentin osakkeisiin tai niihin liittyviin rahoitusvälineisiin liittyviä liiketoimia omaan tai kolmannen lukuun, suoraan tai välillisesti, suljetun ajanjakson aikana, joka alkaa 30 vuorokautta ennen osavuositarkastuksen tai vuositilinpäätöksen julkistamista ja joka kattaa myös osavuositarkastuksen tai vuositilinpäätöksen julkistamispäivän (suljettu ikkuna).

Ramirent noudattaa MAR:ia ja muita soveltuvia säännöksiä ja määräyksiä sisäpiiritiedon ja siihen liittyvien sisäpiiriluetteloiden hallinnoinnissa. Yhtiö ylläpitää projekti- tai tapahtumakohtaista sisäpiiriluetteloa kaikista henkilöistä, joilla on pääsy sisäpiiritietoon ja jotka työskentelevät yhtiölle työsopimuksen perusteella tai jotka muutoin hoitavat tehtäviä, joiden kautta heillä on pääsy sisäpiiritietoon, esimerkiksi neuvonantajan asemassa. Myös johtohenkilöt, jotka ovat tietoisia projektista, merkitään sisäpiiriluetteloon. Projektikohtaiset sisäpiiriläiset eivät saa paljastaa taikka hyödyntää tällaista julkaisematonta ja luottamuksellista yhtiötä koskevaa tietoa (ts. kaupankäynti Ramirentin arvopapereilla tai niihin liittyvillä johdannaisrahoitusvälineillä ei ole sallittua, kun henkilöllä on hallussaan sisäpiiritietoa).

Yhtiö noudattaa MAR:ia ja muita soveltuvia säännöksiä ja määräyksiä myös tiedottamisvelvollisuuden osalta (esimerkiksi tiedon sisäpiiritiedoksi määrittelymistä ja sisäpiiritiedon julkistamisen lykkäämistä koskevat prosessit).

PALKKA- JA PALKKIO- SELVITYS 2016

Ramirent noudattaa palkka- ja palkkioselvityksen laatimisessa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksia. Tämä palkka- ja palkkioselvitys on laadittu hallinnointikoodin 2015 mukaisesti. Selvitystä päivitetään yhtiön kotisivuilla www.ramirent.com aina, kun palkitsemisesta tulee olennaista uutta tietoa.

HALLITUKSEN JÄSENTEN PALKKIOT

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää varsinaisen yhtiökokous. Vuoden 2016 yhtiökokous päätti – yhtiön osakkeenomistajien Nordstjernan AB:n ja Oy Julius Tallberg Ab:n, jotka yhtiökokouksutsun toimittamispäivänä 11.2.2016 edustivat yhteensä

noin 40 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänivallasta, ehdotuksesta – vahvistaa palkkioiden määrät seuraaviksi:

Hallituksen puheenjohtaja: 3 800 euroa/kk ja lisäksi 1 600 euroa/kokous.

Hallituksen varapuheenjohtaja: 2 500 euroa/kk ja lisäksi 1 300 euroa/kokous.

Muut hallituksen jäsenet: 2 250 euroa/kk ja lisäksi 1 000 euroa/kokous.

Edellä mainitut kokouspalkkiot maksetaan myös valiokunnan kokouksista sekä muista vastaavista hallitustehtävistä. Hallitustyöskentelystä aiheutuvat matkakulut ja muut kulut korvataan yhtiön vakiintuneen käytännön ja matkustussäännön mukaisesti.

HALLITUKSEN JÄSENTEN PALKKIOT

(EUR 1 000)	2016	2015
Appleton, Kevin	36,0	31,7
Bergh, Kaj-Gustaf	34,0	33,0
Frumerie, Anette	36,0	24,3
Lundahl, Ulf	68,0	55,8
Lönnevall, Tobias	41,0	27,3
Paulsson, Mats O	36,0	33,0
Renlund, Susanna	48,2	43,0
Yhteensä	299,2	276,9

Palkkiot maksetaan hallituksen jäsenille kokonaisuudessaan käteisenä.

Hallituksen jäsenet eivät kuulu Ramirentin bonus-, kannustin- eivätkä eläkejärjestelmiin.

PÄÄTÖKSENTEKOPROSESSI JA KONSERNIN TOIMITUSJOHTAJAN SEKÄ MUIDEN KONSERNIN JOHTORYHMÄN JÄSENTEN PALKITSEMISEN PÄÄPERIAATTEET

Hallitus päättää konsernin toimitusjohtajan palkasta, palkkioista, eduista ja muista työehdoista. Konsernin johtoryhmän jäsenten palkat, palkkiot ja edut perustuvat toimitusjohtajan ehdotukseen ja edellyttävät hallituksen hyväksyntää.

Hallituksen päätökset perustuvat työvaliokunnan ehdotukseen. Työvaliokunta valmistelee toimitusjohtajan kiinteään palkkaan ja lyhyen aikavälin kannustimiin liittyvät seikat. Lisäksi työvaliokunta valmistelee ehdotukset toimitusjohtajan toimisuhteen

ehdoista, kokonaispalkitsemisesta ja toimisuhteen päättyessä maksettavasta korvauksesta.

Lisäksi työvaliokunnan tehtävänä on valmistella ehdotukset kaikista yhtiön pitkän tähtäimen kannustinoihin liittyvistä seikoista.

Konsernin toimitusjohtajan ja muiden johtoryhmän jäsenten ansiot koostuvat kiinteästä kuukausipalkasta, tavanomaisista luontoiseduista, vuosibonusista sekä pitkäaikaiskannustimista.

Vuosibonus perustuu konsernin bonusohjeistukseen ja hallituksen määrittelemien tavoitteiden saavuttamiseen. Johtoryhmän jäsenet kuuluvat pitkäaikaiskannustinjärjestelmien piiriin, joista päättää hallitus.

Ramirentin aiemmista optio-ohjelmista ei ole jäljellä optio-oikeuksia. Johtoryhmän jäsenillä ei ole yleistä lisäeläkejärjestelmää.

HALLITUKSEN VOIMASSAOLEVAT PALKITSEMISTA KOSKEVAT VALTUUTUKSET SEKÄ OSANA PALKITSEMISTA TEHDYT HALLITUKSEN PÄÄTÖKSET

Vuoden 2016 varsinainen yhtiökokous päätti myöntää hallitukselle omien osakkeiden hankkimisvaltuutuksen, joka on voimassa vuoden 2017 varsinaiseen yhtiökokoukseen asti, ja jonka nojalla osakkeita voidaan hankkia muiden tarkoitusten ohella myös osaksi yhtiön kannustinjärjestelmää. Omia osakkeita ei ole hankittu kannustinjärjestelmiä varten vuoden 2016 kuluessa.

Vuoden 2016 varsinainen yhtiökokous päätti valtuuttaa hallituksen päättämään osakeannista ja/tai optio-oikeuksien, vaihtovelkakirjalainojen ja/tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutus on voimassa 17.3.2021 asti ja se oikeuttaa valtuutuksen käyttämisen muun ohella myös suunnattuun antiin osana yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmää (joko maksua vastaan tai maksutta). Vuonna 2016 myönnettyä valtuutusta ei käytetty kannustinjärjestelmiä varten vuoden 2016 kuluessa.

VUODEN 2013 OSAKEPALKKIO-OHJELMAN MAKSU

Ramirentin hallitus päätti 10.2.2016 vuoden 2013 osakepalkkio-ohjelmassa ansaittujien osakkeiden maksusta. Omia osakkeita luovutettiin maksutta yhteensä 12 635 osaketta suunnitelman ehtojen mukaisesti niille konsernin avainhenkilöille, jotka osallistuvat vuoden 2013 osakepohjaiseen kannustinjärjestelmään. Järjestelmän tarkoituksena oli yhdistää osakkeenomistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi. Suunnatun omien osakkeiden luovuttamiseen oli siten erityisen painava taloudellinen syy.

Avainhenkilöt ovat velvollisia pitämään palkkiona saamansa osakkeet niin kauan kuin osallistujan omistamien osakkeiden arvo yhteensä on alle hänen puolen vuoden bruttopalkkansa.

Hallituksen päätös osakkeiden luovuttamisesta perustui varsinaisen yhtiökokouksen 26.3.2013 hallitukselle myöntämään osakeantivaltuutukseen.

VUOSIBONUKSET

Hallitus määrittelee vuosittain bonuksien ehdot, tavoitteet ja enimmäismäärät. Mahdollisten bonusien määrä perustuu taloudellisiin tavoitteisiin, kuten konsernin ja kunkin segmentin tai maan liikevoittoon (Economic Profit, EP). Työvaliokunta arvioi, ovatko toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmän jäsenet saavuttaneet heille asetetut tavoitteet, ja hallitus vahvistaa mahdollisten bonusien maksamisen.

Vuonna 2016 toimitusjohtajan bonuksen enimmäismäärä voi olla enintään 80 prosenttia vuoden peruspalkasta. Muiden johtoryhmän jäsenten vuoden maksimibonus voi olla enintään 50 prosenttia vuoden peruspalkasta.

PITKÄAIKAISET SUORITUKSEEN PERUSTUVAT KANNUSTINJÄRJESTELMÄT OSAKEPERUSTEISET KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

Tilikaudella 2016 Ramirent Oyj:llä oli neljä osakeperusteista kannustinjärjestelmää käynnissä. Järjestelmät on laadittu olemaan osa yhtiön ja sen tytäryhtiöiden avainhenkilöiden pitkäntähtäimen kannustin- ja sitouttamisohjelmaa. Tarkoituksena on yhdistää osakkeenomistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon kasvattamiseksi, sitouttaa avainhenkilöt yhtiöön, ja tarjota avainhenkilöille kilpailukykyinen palkkio-ohjelma, joka perustuu yhtiön osakkeiden omistukseen. Kannustinjärjestelmissä osallistuville henkilöille tarjotaan mahdollisuus saada osakkeiden omistuksen perusteella jaettavia lisäosakkeita (matching shares) sekä suoriteperusteisesti jaettavia osakkeita (performance shares) kolmen vuoden pituiselle ansaintajaksolle asetettuihin suoritustavoitteisiin perustuen. Kannustinjärjestelmä vuosille 2013–2015 päättyi 2016, ja sen perusteella annettiin yhteensä 12 635 osaketta ja suoritettiin rahavaroina yhteensä määrä, joka vastaa 12 490 osakkeen arvoa. Mahdollinen palkkio ansaintajakoilta 2014–2016, 2015–2017 ja 2016–2018 perustuu osakkeiden omistukseen (matching), taloudelliseen tulokseen (Economic Profit, performance) ja osakkeenomistajalle kertyvään kokonaistuottoon (Total Shareholder Return, TSR), joka voi leikata ansaittujien osakkeiden kokonaismäärää. Palkkiota ei makseta henkilölle, jos hänen työ- tai palvelusuhteensa päättyy ennen palkkion maksua. Kannustinjärjestelmien 2014, 2015 ja 2016 perusteella määräytyvien palkkioiden enimmäismäärä vastaa enintään 1 350 000 Ramirent Oyj:n osakkeen arvoa (sisältäen myös käteisellä maksettavan osuuden).

VIIVÄSTETTY KANNUSTINJÄRJESTELMÄ (DEFERRED INCENTIVE PLAN) VUODELLE 2017

Ramirent Oyj:n hallitus hyväksyi 14.12.2016 uuden viivästetyn kannustinjärjestelmän (Deferred Incentive Plan, DIP) vuodelle 2017. Uuden järjestelmän tavoitteena on tukea maksimaalisesti yhtiön lyhyen aikavälin päätavoitetta parantaa EBITA-liiketulosta ja tarjota avainhenkilöille kilpailukykyinen sekä sitouttava palkkiojärjestelmä. Vuoden 2017 järjestelmä vastaa samaa tarkoitusta kuin aiempien vuosien nk. pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät. Uudessa järjestelmässä on yksi ansaintakausi, joka on kalenterivuosi 2017 sekä kahden vuoden odotusjakso, jonka jälkeen mahdollinen palkkio maksetaan käteisenä vuonna 2020. Kannustinjärjestelmää on laajennettu kattamaan noin 120 yhtiön avainhenkilöä. Konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat uuden kannustinjärjestelmän piiriin. Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintakaudelta 2017 perustuu osallistujan lyhyen aikavälin kannustintavoitteisiin. Lisäksi osakkeenomistajien ja konsernin johtoryhmän tavoitteiden yhtenäistämiseksi järjestelmän kokonaistuottoon

vaikuttaa myös yhtiön osakkeen tuotto (Total Shareholder Return, TSR) ansaintakaudella 2017 sekä kahden vuoden odotusjakson aikana. Viivästetyn kannustinjärjestelmän 2017 perusteella maksettava enimmäispalkkio käteisenä vuonna 2020 on yhteensä enintään 3,7 miljoonaa euroa.

PITKÄAIKAISTEN KANNUSTINJÄRJESTELMIEN KIRJAUSPERIAATTEET

Pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2014, 2015 ja 2016 ovat osaksi osakkeilla selvitettäviä ja osaksi rahavaroina selvitettäviä. Kunkin järjestelmän kulu kirjataan ansaintajakson aikana. Osakkeilla selvitettävä osuus palkkiosta on arvostettu myöntämishetken käypään arvoon ja kulu kirjataan omaan pääomaan. Rahavaroina selvitettävä osuus palkkiosta on kirjattu velaksi. Velka arvostetaan käypään arvoon uudelleen jokaisena raportointipäivänä. Rahavaroina selvitettävä osuus liittyy henkilöiden veroihin ja muihin työnantajan suorittamiin maksuihin.

Käynnissä olevien pitkäaikaisen kannustinohjelmien sekä viivästetyn kannustinjärjestelmän (Deferred Incentive Plan) kirjatut kokonaiskulut vuonna 2016 olivat yhteensä 0,6 milj. euroa ja vastuut 31.12.2016 olivat 0,5 milj. euroa (0,5 milj. euroa).

TOIMITUSJOHTAJAN PALKKA JA PALKKIOT

Toimitusjohtajan palkkio koostuu peruspalkasta, luontoiseduista, lisäeläketurvasta, suoriteperusteisesta vuosibonusesta sekä pitkäaikaiskannustimista. Hallitus päättää konsernin päätavoitteiden toteutumisen huomioon ottaen toimitusjohtajan vuosibonusesta, joka voi olla enintään 80 prosenttia vuoden peruspalkasta. Työsuhde-edut pois lukien (työsuhdeauto, asumisetu, puhelinetu), toimitusjoh-

taja Tapio Kolunsaran vuoden peruspalkka on 460 000 euroa.

Vuonna 2016 Tapio Kolunsaralle maksettu kokonaispalkkio oli yhteensä 320 742 euroa koostuen kiinteästä vuosipalkasta sekä luontoiseduista (hänen kahdeksan kuukauden pituisen toimisuhteensa aikana). Lisäksi hänelle vuoden 2016 aikana kertyneen ja vuonna 2017 maksettavan bonuksen määrä oli yhteensä 53 973 euroa. Tapio Kolunsaran osakeomistus on esitetty alla olevassa taulukossa.

Toimitusjohtaja on oikeutettu osallistumaan yhtiön pitkäaikaiseen kannustinjärjestelmään. Alkuperäisen allokoinnin mukaan osakeperusteisen kannustinjärjestelmän 2016-2018 enimmäispalkkio on yhteensä 106 206 osaketta suoriteperusteisesti jaettavien osakkeiden osalta ja 24 092 osaketta Ramirentin osakkeiden omistuksen perusteella jaettavien osakkeiden osalta. Vuoden 2017 viivästetyn kannustinjärjestelmän enimmäispalkkio on 459 996 euroa.

Tapio Kolunsaran eläkeikä ja eläkkeen suuruus määritellään suomalaisen eläkelain mukaisesti. Lisäksi Tapio Kolunsaralle toimitusjohtajuuden aikana kertyvä lisäeläke määräytyy erillisen lisäeläkevakuutuksen kautta, jonka suuruus on 25 prosenttia vuoden peruspalkasta. Varhaiseläkkeestä ei ole tehty erillistä sopimusta. Jos hänen toimisuhteensa päättyy ennen eläköitymistä, on hän oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen sekä 12 kuukauden irtisanomisajan palkkaan.

Vuonna 2016 toimitusjohtajan palkkioita, jotka koostuivat kiinteästä palkasta, eläkemaksuista, luontoiseduista sekä vuonna 2016 kertyneistä vuosibonusista, maksettiin yhteensä 610 076 euroa Rosénille ja 397 408 euroa Kolunsaralle.

TAULUKOSSA ERITELTYNÄ TOIMITUSJOHTAJA TAPIO KOLUNSARAN PALKKIOT

	1.5.2016 - 31.12.2016
Peruspalkka	306 667 euroa
Luontoisedut	14 075 euroa
Vuosibonus	53 973 euroa
Pitkäaikaisen suorituksen perustuvan kannustinjärjestelmän 2016-2018 (LTI) yhteenlaskettu enimmäispalkkio	106 206 osaketta (suoriteperusteinen, performance shares) 24 092 osaketta (omistusperusteinen, matching shares)
Viivästetyn kannustinjärjestelmän 2017 (DIP) allokoitu yhteenlaskettu enimmäispalkkio	459 996 euroa
Osakeomistus (osakkeiden määrä 31.12.2016)	38 447
Eläkeikä	Suomen eläkelain mukainen
Lisäeläkevakuutus (25 % vuoden peruspalkasta)	76 667 euroa
Irtisanomisaika	12 kuukautta
Irtisanomiskorvaus (irtisanomisajan lisäksi)	12 kuukauden palkka sisältäen luontoisedut

JOHTORYHMÄN PALKKIOT

Johtoryhmän palkkio koostuu peruspalkasta sekä vuosibonuksesta, joka määräytyy konsernin vuosituloksen sekä asetettujen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisen perusteella. Työvaliokunta arvioi bonuksen suuruuden ja hallitus vahvistaa mahdollisesti saavutettujen bonusten maksamisen. Vuositainen maksimibonus voi olla enintään 50 prosenttia vuoden peruspalkasta.

Johtoryhmän jäsenet kuuluvat yhtiön avainhenkilöille suunnatun pitkäaikaisen kannustinjärjestelmän piiriin. Vuonna 2016 johtoryhmä sai pitkäaikaisiin kannustinjärjestelmiin perustuen 3 721 Ramirentin osaketta (pois lukien toimitusjohtajan saamat osakkeet, joita koskevat tiedot on esitetty edellä), joiden lisäksi johtoryhmä sai käteisbonuksen, jonka suuruus kattoi osakkeiden vastaanottamisesta johtoryhmän jäsenille syntyneiden verojen sekä

muiden vastaavien kulujen määrän. Vuonna 2016 konsernin johtoryhmälle (pois lukien toimitusjohtaja) maksettu kokonaispalkkio, joka koostui kiinteistä palkoista, eläkemaksuista, luontoiseduista sekä vuonna 2016 kertyneistä vuosibonuksista, oli 1 547 326 euroa (sisältäen myös palkkiot Anna Hyvöselle, joka oli johtoryhmän jäsen vuoden 2016 maaliskuun loppuun saakka).

Käynnissä olevien pitkäaikaisten kannustinohjelmien kirjatut kokonaiskulut johtoryhmän jäsenten osalta olivat vuonna 2016 yhteensä 0,3 milj. euroa.

Johtoryhmän jäsenten kanssa ei ole tehty varhaiseläkettä koskevia erillisiä sopimuksia. Johtoryhmän jäsenen irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Jos johtoryhmän jäsenen työsuhde päättyy ennen eläköitymistä, on työsuhteen päätyemisestä maksettava korvaus enintään 6-12 kuukauden palkkaa vastaava määrä.

HALLITUS

ULF LUNDAHL HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA

S. 1952. Master of Law ja BBA Lundin yliopistosta. Ruotsin kansalainen. Ramirentin hallituksen jäsen vuodesta 2014 alkaen. Ramirentin hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2015. Ramirentin työvaliokunnan jäsen. Arvioitu yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista riippumattomaksi hallituksen jäseneksi.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: varapääjohtaja L E Lundbergsföretagen AB, Danske Securitiesien toimitusjohtaja, Östgöta Enskilda Bankin toimitusjohtaja, Nokia Data Ruotsin toimitusjohtaja, Götabankenin varapääjohtaja; sekä STARin strateginen konsultti.

Eltel AB:n, Fidelio Capital AB:n ja Handelsbanken Regional Bank Stockholmmin hallituksen puheenjohtaja; Holmen AB:n, Indutrade AB:n ja Attendo AB:n hallituksen jäsen.

RAMIRENTIN OSAKKEITA
31.12.2016: 10 000

SUSANNA RENLUND HALLITUKSEN VARA- PUHEENJOHTAJA

S. 1958. MMM. Suomen kansalainen. Ramirentin hallituksen jäsen vuodesta 2006 alkaen. Ramirentin työvaliokunnan jäsen. Arvioitu yhtiöstä riippumattomaksi, mutta Oy Julius Tallberg Ab:n hallituksen varapuheenjohtajana merkittävistä osakkeenomistajista riippuvaiseksi hallituksen jäseneksi.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: Helsingin Bioimmunoterapian Laitos Oy:n hallintopäällikkö. Yleisjohdon tehtävät useissa kiinteistöyhtiöissä sekä Helsingin Bioimmunoterapian Laitos Oy:n talousjohdossa.

Julius Tallberg-Kiinteistö Oyj:n hallituksen puheenjohtaja ja Oy Julius Tallberg Ab:n hallituksen varapuheenjohtaja.

RAMIRENTIN OSAKKEITA
31.12.2016: 10 000 (lähimpiirin omistukset 12 207 229)

KEVIN APPLETON

S. 1960. B.A. Iso-Britannian kansalainen. Ramirentin hallituksen jäsen vuodesta 2012 alkaen. Arvioitu yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista riippumattomaksi hallituksen jäseneksi.

Kevin Appleton on Yusen Logistics (UK) Ltd:n toimitusjohtaja.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: Travis Perkins PLC's General Merchandising - osaston hallituksen puheenjohtaja; Lavendon Group PLC:n toimitusjohtaja; Constructor Dexionin toimitusjohtaja; FedEx Logistics / Caliber Logisticsin toimitusjohtaja & VP Europe; NFC Plc:n markkinointipäällikkö sekä sittemmin myynti- ja markkinointijohtaja.

UK Freight Transport Associationin (FTA) hallituksen jäsen ja johtaja, Horizon Platforms Ltd:n puheenjohtaja ja johtaja, sekä KCA Business Services Ltd:n ja Arco Ltd:n johtaja.

RAMIRENTIN OSAKKEITA
31.12.2016: 2 075

KAJ-GUSTAF BERGH

S. 1955. Dipl.ekonomi, oik. kand. Suomen kansalainen. Ramirentin hallituksen jäsen vuodesta 2004 alkaen. Arvioitu yhtiöstä riippumattomaksi, ja Oy Julius Tallberg Ab:n hallituksen puheenjohtajana merkittävistä osakkeenomistajista riippuvaiseksi hallituksen jäseneksi.

Kaj-Gustaf Bergh on Förenings Konstsamfundet R.F.:n toimitusjohtaja.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: eri työtehtävät Pankkiriiliike Ane Gyllenberg Oy:ssä ja Skandinaviska Enskilda Bankenissa.

Sponda Oyj:n ja Oy Julius Tallberg Ab:n hallituksen puheenjohtaja, Wärtsilä Oyj:n, JM AB:n ja Stockmann Oyj Abp:n hallituksen jäsen.

RAMIRENTIN OSAKKEITA
31.12.2016: 37 000 (lähimpiirin omistukset 12 800 729)

ANETTE FRUMERIE

S. 1968, M.Sc. (Eng.), Ruotsin kansalainen. Ramirentin hallituksen jäsen vuodesta 2015 alkaen. Arvioitu yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista riippumattomaksi hallituksen jäseneksi.

Anette Frumerie on Besqab-yhtiön toimitusjohtaja.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: liiketoimintajohtaja, Pohjoismaiden asunokehitysyksikkö Skanska; aluepäällikkö, vienti, JM; aluepäällikkö, suur-Tukholman asuntotuotanto ja liiketoimintakehitys, JM; muut johtotehtävät JM.

Tukholman rakennusurakoitsijoitten liiton hallituksen jäsen.

RAMIRENTIN OSAKKEITA
31.12.2016: -

TOBIAS LÖNNEVALL

S. 1980, M.Sc. (Econ.), Ruotsin kansalainen. Ramirentin hallituksen jäsen vuodesta 2015 alkaen. Ramirentin työvaliokunnan jäsen. Arvioitu yhtiöstä riippumattomaksi ja merkittävästä osakkeenomistajasta riippuvaiseksi hallituksen jäseneksi.

Tobias Lönnevall toimii Senior Investment Managerina Nordstjernan AB:ssä.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: virkaatekevä toimitusjohtaja NH Logistics (2010); talouspäällikkö Landic Property (2008–2009); johdon konsultti Accenture (2006–2008).

Attendo AB:n hallituksen jäsen.

RAMIRENTIN OSAKKEITA
31.12.2016: - (lähipiirin omistukset 21 863 716)

MATS O PAULSSON

S. 1958, M.Sc. (Eng.), Ruotsin kansalainen. Ramirentin hallituksen jäsen vuodesta 2013 alkaen. Arvioitu yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista riippumattomaksi hallituksen jäseneksi.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: Bravidan toimitusjohtaja, Strabag-konsernin Skandinavia-divisioonan toimitusjohtaja, eri johtotehtävät Peab-konsernissa kuten varatoimitusjohtaja, toimitusjohtaja Peab Industry AB:ssä, joka omistaa konevuokrausyhtiö Lambertssonin.

Acando AB:n, Win group Ag:n, Torpheimerggruppen AB:n, BTH Bygg AB:n, Kanonaden Entreprenad AB:n, Modulbetong i Lund AB:n ja Bösarps grus och Torrbruk AB:n hallituksen jäsen.

RAMIRENTIN OSAKKEITA
31.12.2016: 10 000

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

1 TAPIO KOLUNSARKA TOIMITUSJOHTAJA

S. 1975, Suomen kansalainen, DI ja KTM. Työsuhde alkanut 2016.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

Executive Vice President UPM Raflatac 2013–2016; Senior Vice President UPM Raflatac EMEA 2013–2011; Senior Vice President UPM Raflatac Europe 2011–2008; useita johtavia tehtäviä UPM Raflatacissa Suomessa ja Yhdysvalloissa 2008–2002; ennen UPM:ää hän työskenteli konsulttina McKinsey & Companyssa.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: 38 447

2 PIERRE BRORSSON EVP JA TALOUSJOHTAJA

S. 1972, Ruotsin kansalainen, M.Sc. (Ba.) Työsuhde alkanut 2016.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

VP Business Development, Industrial Technique, Atlas Copco 2014–2015; VP Finance & Administration Atlas Copco Motor Vehicle Industry / General Industry Divisions 2013–2011; Business Controller, Atlas Copco Tools Assembly systems 2002–2006; Financial Manager, Power Tools Distribution NV 1999–2002; Controller, Atlas Copco Rock Drills 1996–1999.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: 10 347

3 DINO LEISTENSCHNEIDER EVP, HANKINTA JA KALUSTOHALLINTA

S. 1971, Saksan kansalainen, M.Sc. (Eng. ja Ind. Ec.) Työsuhde alkanut 2010.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

Johtaja, konsernin hankintatoimi, Ramirent Oyj 2010–2013; Project Leader Business Development, Skanska Industrial Production Nordics, 2010; European Category Manager, Skanska AB, Stockholm 2007–2009; Category Management Coordinator, Skanska AB, Stockholm 2005–2007; Purchasing Manager Maxit Group AB, Stockholm 2003–2005; Restructuring Manager Logistic, Unilever Bestfoods, 2000–2003.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: 8 377

4 JONAS SÖDERKVIST EVP, RUOTSI JA TANSKA

S. 1978, Ruotsin kansalainen, DI ja KTM. Työsuhde alkanut 2009.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

Talusohtaja ja EVP, konserni-toiminnot, Ramirent 2009–2015, Väliaikainen talusohtaja Ramirent Oyj 9/2009–11/2009, liiketoiminnan kehittäminen 2005–2006 Ramirent Oyj; sijoituspäällikkö, Nordstjernan Investment AB 2004–2009; ohjelmistokehittäminen, Saab Rosemount AB, 2003.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: 27 070

5 MIKAEL KÄMPE EVP, SUOMI

S. 1968. Suomen kansalainen, insinööri. Työsuhde alkanut 2004.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

SVP, Ramirent Europe Central 2013–2016, johtaja, konsernin kalustohallinta, Ramirent Oyj 2009–2013; ostopäällikkö Ramirent Oyj 2008–2009 ja Ramirent Europe Oy 2005–2008; ostopäällikkö Ramirent AB 2004–2005; tuote- ja ostopäällikkö Altima AB 2002–2004; ostaja NCC AB 1999–2001 ja NCC Finland Oy 1996–1999.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: 16 712

6 ULRIKA DUNKER EVP, HUMAN RESOURCES

S. 1975. Ruotsin kansalainen, B. (Ed.) Työsuhde alkanut 6.2.2017.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

Henkilöstöjohtaja Kungliga Operan AB 2016–2017; VP Human Resources, Sandvik Construction 2013–2016 ja Sandvik Venture 2014–2016; HR Manager, Sandvik IT 2012–2013; Human Resources Advisor, Sandvik Materials Technology 2010–2011; Team Manager, Sandvik IT Services AB 2009–2010; Staffing Manager, AB Sandvik Systems Development 2007–2009.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: -

7 HEIKI ONTON EVP, BALTIAN MAAT JA EUROPE CENTRAL

S. 1978. Viron kansalainen. Ph.D. (Eng.) Työsuhde alkanut 2001.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

SVP, Ramirent Baltic AS 2013–2015, toimitusjohtaja, Ramirent Baltic AS 2012–2013; VP, Ramirent Baltic AS 2010–2012; myyntijohtaja, Ramirent AS 2008–2010; VP, Ramirent AS 2005–2008; suunnittelija ja tuotelinjapäällikkö Ramirent AS 2001–2005. Työkokemus ennen Ramirentiä: insinööri ETS Nord AS.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: 10 158

8 ØYVIND EMBLEM EVP, NORJA

S. 1970. Norjan kansalainen, DI, MBA. Työsuhde alkanut 2015.

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS:

SVP Ramirent Norway 2/2015–12/2015; Global Sales Director Spirits tehtävät Arcus Gruppen AS; toimitusjohtaja Michelin-konsernissa Michelin Beneluxissa 2009–2012; maajohtaja Michelin Koreassa 2007–2009; myyntijohtaja Michelin Nordic AB 2004–2006; johdon harjoittelija ja tuotantopäällikkö ODIM Hitec 1998–2002 ja johdon konsultti McKinsey & Company Norjan toiminnoissa vuosina 1996–1998.

RAMIRENTIN OSAKKEITA

31.12.2016: -

TILINTARKASTUS- KERTOMUS

Ramirent Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

LAUSUNTO

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

TILINTARKASTUKSEN KOHDE

Olemme tilintarkastaneet Ramirent Oyj:n (y-tunnus 0977135-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016.

Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

LAUSUNNON PERUSTELUT

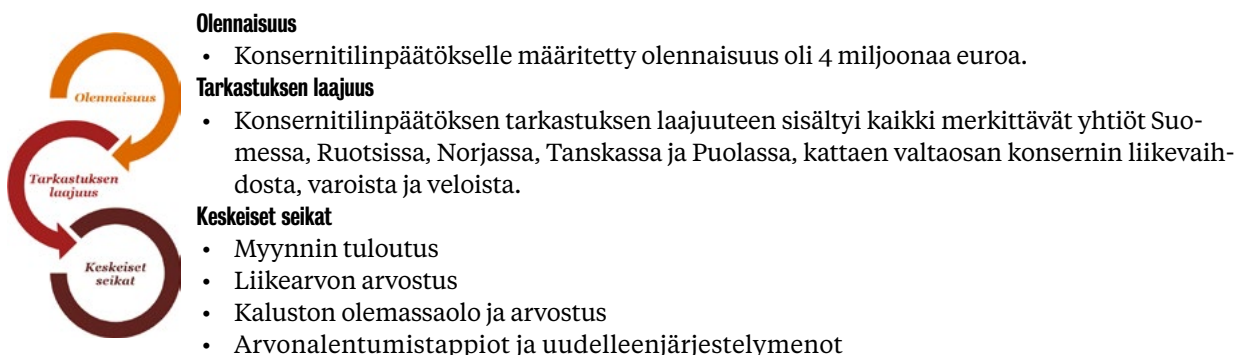
Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

RIIPPUMATTOMUUS

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

TARKASTUKSEN YLEINEN LÄHESTYMISTAPA YHTEENVETO

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

OLENNAISUUS

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaisia virheellisyyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tiettyjä kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten alla olevassa taulukossa kuvatun konsernitilinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaisuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus

4 miljoonaa euroa

Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohde

Liikevaihto ja tilikauden tulos ennen veroja 2016

Perustelut vertailukohteen valinnalle

Valitsimme olennaisuuden määrittämisen vertailukohteiksi liikevaihdon ja tuloksen ennen veroja, koska käsityksemme mukaan tilinpäätöksen lukijat käyttävät yleisimmin näitä kriteereitä arvioidessaan konsernin suoriutumista. Lisäksi liikevaihto ja tulos ennen veroja ovat yleisesti hyväksytyjä vertailukohteita.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TARKASTUKSEN LAAJUUDEN MÄÄRITTÄMINEN

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Ramirent-konsernin rakenteen, taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit sekä yksittäisten konserniyhtiöiden koon, toiminnan luonteen ja riskit. Valitsimme tilintarkastuksen kohteeksi merkittävimmät yhtiöt Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Puolassa. Tämän lisäksi olemme suorittaneet muiden yhtiöiden osalta analyttisiä toimenpiteitä konsernin tasolla.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEINEN SEIKKA

MYYNIN TULOUTUS

Katso konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1 ja 4.

Konsernin tulovirrat koostuvat rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokratuotoista, koneiden ja laitteiden vuokraukseen liittyvien palveluiden tuotoista, rakennustoimintaan liittyvien tavaroiden myyntituotoista sekä vuokrauskäytössä olleen kaluston myyntituotoista.

Vuokratuotot kirjataan tasaerinä vuokrakauden aikana ja palvelutuotot tuloutetaan sillä kaudella, jolla palvelu tuotetaan asiakkaalle. Vuokrauskäytöstä poistettu kalusto siirretään käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuuteen ja myyntituotot tuloutetaan, kun kaluston myynti on toteutunut.

Myyntin tuloutukseen liittyy riski siitä, että myyntituottoja ei ole kirjattu oikealle tilikaudelle tai etteivät kirjatuut myyntitapahtumat ole tapahtuneet, joten tämä on ollut painopistealueena tilintarkastuksessa.

MITEN SEIKKAA ON KÄSITELTY TILINTARKASTUKSESSA

Olemme testanneet myyntituottoihin ja myyntisääntöihin liittyvät keskeiset kontrollit.

Lisäksi olemme kohdistaneet myyntitapahtumiin muun muassa seuraavia aineistotarkastustoimenpiteitä:

- Olemme tarkastaneet vuokratuottojen kirjauksia järjestelmäperusteisia data-analyseja käyttäen. Näiden toimenpiteiden avulla olemme kohdentaneet testausta kirjauksiin, joihin liittyy korkeampi riski.
- Olemme valinneet otoksen tilikauden aikana kirjatuista myyntilaskuista ja verranneet saatuja maksuja kirjattuihin myyntitapahtumiin.
- Olemme tarkastaneet joulukuussa 2016 ja tammikuussa 2017 kirjattuja myyntilaskuja otospohjaisesti ja testanneet, onko myyntituotot kirjattu oikealle tilikaudelle.
- Olemme tarkastaneet tammikuussa 2017 lähetettyjä hyvityslaskuja sen varmistamiseksi, että ne on kirjattu oikealle tilikaudelle.
- Olemme tarkastaneet myyntiin liittyvistä siirtosaamisista ja siirtoveloista valitun otoksen vertaamalla niitä taustadokumentaatioon.

LIKEARVON ARVOSTUS

Katso konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1 ja 13.

Konsernin liikearvon määrä 31.12.2016 on 138 miljoonaa euroa.

Liikearvo testataan mahdollisen arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina, kun on viitteitä arvonalentumisesta. Testaus tapahtuu vertaamalla kerrytettävissä olevaa rahamäärää liikearvon kirjanpitoarvoon. Kerrytettävissä olevat rahamäärät määritetään käyttöarvomenetelmällä.

Liikearvon määrä konsernin taseessa on merkittävä. Sen arvostukseen liittyy merkittävää johdon harkintaa, joka liittyy mm. arvioihin tulevista rahavirroista. Näistä seikoista johtuen olemme määrittäneet liikearvon arvostuksen painopistealueeksi tilintarkastuksessa.

Liikearvon arvostuksen tarkastuksessa olemme kohdistaneet työemme erityisesti johdon harkintaa edellyttäviin arvioihin. Olemme arvioineet näiden asianmukaisuutta, mm. seuraavilla toimenpiteillä:

- Vertasimme yhtiön käyttämän käyttöarvon laskeutumamallin sisältöä IAS 36: Omaisuuserien arvonalentuminen -standardin vaatimuksiin ja tarkastimme mallin avulla tehtyjen laskelmien matemaattisen oikeellisuuden.
- Arvioimme käyttöarvolaskelmissa käytettyjen rahavirtaennusteiden määrittämiseen liittyvää prosessia.
- Tarkastimme rahavirtaennusteiden perusteena olevia keskeisiä oletuksia, ml. arvioita liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä, käytettyjä diskonttokoroja sekä ennustejakson jälkeisten rahavirtojen arvioinnissa käytettyä pitkän aikavälin kasvuvauhtia, esimerkiksi vertaamalla myyntiennusteita hallituksen hyväksymiin budjetteihin ja pitkän aikavälin taloudellisiin tavoitteisiin.
- Vertasimme tilikauden toteutuneita tuloslukuja edellisenä vuonna arvonalentumismallissa käytettyihin tulosennusteisiin arvioidaksemme johdon tekemien ennusteiden luotettavuutta.
- Arvioimme johdon käyttämässä herkkyysanalyysissä käytettyjen oletusten asianmukaisuutta.

Arvioimme myös konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 13 esitettyjen tietojen asianmukaisuutta.

KALUSTON OLEMASSAOLO JA ARVOSTUS

Katso konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1 ja 14.

Konsernin vuokrauskaluston määrä 31.12.2016 on 463 miljoonaa euroa.

Kaluston taloudellisia vaikutusaikoja ja jäännösarvoja koskevilla arvioilla merkittävä vaikutus tilinpäätökseen vuosipoistojen ja kaluston myyntivoittojen kautta. Kalustossa tapahtuu lisäksi paljon muutoksia ostojen, vuokrausten, luovutusten ja toimipaikkojen välisten siirtojen tuloksena.

Erän arvostukseen, kuten kaluston taloudellisten vaikutusaikojen määrittämiseen, liittyy johdon merkittävää harkintaa. Näistä seikoista johtuen olemme keskittyneet tarkastuksessa kaluston olemassaolon ja arvostuksen asianmukaisuuteen.

Tarkastustyömme sisälsi vuokrauskaluston olemassaoloa ja arvostuksen oikeellisuutta varmistavien keskeisten kontrollien testausta. Tällaisia kontroleja ovat esimerkiksi lisäysten, vähennysten ja romutusten hyväksyminen, taloudellisten vaikutusaikojen arvioiminen, inventointimenettelyt sekä kalustokirjanpidon täsmäyttäminen kirjanpitoon.

Lisäksi tarkastustoimenpiteisiimme on kuulunut muun muassa seuraavaa:

- Osallistuimme useisiin kalustoinventointeihin ja teimme tarkistuslaskentaa varmistuaksemme omaisuuserien olemassaolosta ja suoritettujen inventoinnin oikeellisuudesta. Tarkastimme, että sekä kalustokirjanpito että pääkirjanpito on päivitetty inventoinnin tulosten perusteella.
- Valitsimme otoksen vuoden aikana hankituista omaisuuseristä ja täsmäytimme kalusto kirjanpitoon kirjatut määrät ostolaskuihin.

Tarkastimme käyttöomaisuudesta kirjattuja poistoja pääasiassa analyttisiä tarkastusmenetelmiä käyttäen.

ARVONALENTUMISTAPPIOT JA UUELLEENJÄRJESTELYMENOT

Katso konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1,9 ja 24.

Konsernissa toteutetun liiketoiminnan kannattavuusarvioinnin tuloksena yhtiössä on tunnistettu eräiden aineellisten ja aineettomien hyödykkeidenosalta arvonalentumiseen viittaavia tekijöitä. Tämän seurauksena konsernitilinpäätökseen on kirjattu arvonalentumistappioita ja uudelleenjärjestelykuluja yhteensä 20 miljoonaa euroa (ennen veroja).

Edellä kuvatun menettelyn kuluvaikutus on merkittävä ja siihen liittyy johdon huomattavaa harkintaa, joten olemme tämän takia määrittäneet nämä kulukirjaukset tarkastuksen painopistealueeksi.

Edellä kuvatusta kulukirjauksesta 12 miljoonaa euroa on kirjattu emoyhtiön erillistilinpäätökseen. Kuten konsernitilinpäätöksessä olemme määrittäneet tämän kulukirjauksen tarkastuksen painopistealueeksi myös emoyhtiön erillistilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Arvioimme kulukirjausten asianmukaisuutta muun muassa seuraavin toimenpitein:

- Tarkastimme johdon tekemät oletukset yhtiössä tarkastelun kohteena olleiden hyödykkeiden vastaisesta taloudellisesta hyödydestä.
 - Kävimme läpi ulkopuolisen arvioitsijan raportit, jotka antoivat tukea arvioinnin kohteina olleiden kalustohyödykkeiden jäljellä olevalle kirjanpitoarvolle.
- Kävimme läpi toimipaikkakohtaiset kustannusten erittelyt ja tarkastimme niiden taustadokumentaatioita otospohjaisesti.

Edellä esitettyä lukuunottamatta emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole sellaisia tilintarkastuksen kannalta keskeisiä seikkoja, joista olisi viestittävä kertomuksessamme.

TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VELVOLLISUUDET

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUKSESSA

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, vääräntämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET MUU INFORMAATIO

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksemme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 16. helmikuuta 2017

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Ylva Eriksson
KHT

SIJOITTAJA- SUHTEET

SIJOITTAJASUHDEPERIAATTEET

Ramirentin sijoittajasuhteiden tärkein tavoite on tukea Ramirentin osakkeen oikeaa arvomuodostusta tarjoamalla tietoa Ramirentin liiketoiminnasta, toimintaympäristöstä, strategiasta, tavoitteista sekä taloudellisesta asemasta, jotta pääomamarkkinoiden toimijoilla on mahdollisuus muodostaa perusteltu kuva Ramirentista sijoituskohteena. Ramirentin sijoittajasuhteet on vastuussa viestinnästä sijoittajille, ja se myös käsittelee keskitetysti kaikki sijoittajien pyynnöt. Taloudellisten raporttien, tilinpäätösten ja osavuositarkastusten julkaisemisen lisäksi Ramirentin sijoittajaviestintä osallistuu sijoittajatapaamisiin ja seminaareihin. Sijoittajaviestintä järjestää myös pääomamarkkinapäivän.

Ramirentin tiedottamispolitiikan periaatteena on tarjota avointa, luotettavaa ja ajantasaista informaatiota. Tavoitteena on antaa oikeaa ja yhdenmukaista tietoa säännöllisesti ja tasapuolisesti kaikille markkinaosapuolille. Sijoittajaviestinnän toteutuksesta ja päivittäisestä yhteydenpidosta vastaa Ramirentin sijoittajasuhteet yhdessä konserniviestinnän kanssa.

Ramirent noudattaa kaikessa viestinnässä lista-yhtiöitä koskevaa arvopaperimarkkinalakia, Nasdaq Helsingin sääntöjä ja muita olemassa olevia säädöksiä koskien tietojen täsmällisyyttä ja samanaikaista tiedottamista eri markkinaosapuolille.

HILJAINEN JAKSO

Ramirent noudattaa 30 päivän hiljaista jaksoa ennen tilinpäätösten tai osavuositarkastusten julkistamista. Hiljaisella jaksolla yhtiön edustajat eivät anna kommentteja tai tapaa pääomamarkkinoiden edustajia.

ANALYYTIKOT

Lista Ramirentia seuraavista analyytikoista, jotka aktiivisesti raportoivat Ramirentin kehityksestä löytyy yhtiön nettisivuilta sijoittajat-osiosta osoitteessa www.ramirent.com. Ramirent ei kommentoi tai ota vastuuta analyytikoiden tai muiden pääomamarkkinoiden toimijoiden ennusteista tai odotuksista.

VERTAILURYHMÄ

Ramirentilla on kansainvälinen yritysten vertailuryhmä, johon konsernin taloudellista menestystä ja liiketoimintaa voidaan verrata. Vertailuryhmä koostuu yrityksistä, joilla on osittain erilainen tuotevalikoima ja ne toimivat osittain eri markkinoilla. Vertailuryhmä ei siten yksinään anna kattavaa kuvaa Ramirentin kilpailijoista. Seuraavat yhtiöt kuuluvat vertailuryhmään: Cramo (Suomi), Loxam (Ranska), Kiloutou (Ranska), Speedy Hire (Iso-Britannia), HSS Hire (Iso-Britannia), United Rentals (USA), H&E Equipment Services (USA) ja Ashtead Group (USA/ Iso-Britannia)

LATAA UUSI IR-SOVELLUS

iOs:lle

Anroidille

YHTEYSTIEDOT

Franciska Janzon, SVP, markkinointi, viestintä ja sijoittajasuhteet
Puh. 020 750 2859
franciska.janzon@ramirent.com

TIETOA OSAKKEENOMISTAJILLE

YHTIÖKOKOUS

Ramirent Oyj:n osakkeenomistajat kutsutaan varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään torstaina 16. maaliskuuta 2016 kello 10:00 Finlandia-talon Helsinki-salissa, osoitteessa Mannerheimintie 13 e, Helsinki.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittautua yhtiölle viimeistään 13.3.2017 klo 10:00. Ilmoittautuminen voi tapahtua:

- Internet-sivujen kautta osoitteessa www.ramirent.com/yhtiokokous; tai
- puhelimitse numeroon 020 770 6880 maanantaista perjantaihin klo 9:00–16:00; tai
- telefaksilla numeroon 020 750 2850; tai
- kirjeitse osoitteeseen Ramirent Oyj, PL 116, 01511 Vantaa. Kirjeitse ilmoittauduttaessa kirjeen on oltava perillä ennen ilmoittautumisaajan päättymistä.

OSINGONJAKO

Hallitus esittää vuoden 2017 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2016 jaetaan osinkoa 0,40 (0,40) osaketta kohti 31.12.2016 vahvistetun taseen perusteella. Ehdotettu osinko maksetaan osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään osakerekisteriin osingonjaon täsmäytyspäivänä. Osinko esitetään maksettavaksi kahdessa 0,20 euron erässä, joista ensimmäisen täsmäytyspäivä on 20.3.2017 ja toisen täsmäytyspäivä 18.9.2017. Jos esitys hyväksytään, ensimmäisen erän maksupäivän arvioidaan olevan 4.4.2017 osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Finland Oy:n rekisteriin ja 5.4.2017 osakkeenomistajille, jotka on rekisteröity Euroclear Sweden AB:n rekisteriin. Toinen erä arvioidaan maksettavan 3.10.2017 ja toisen vastaavasti 4.10.2017.

OSAVUOSIKATSUKSET VUONNA 2017

Osavuositarkastus tammi-maaliskuu 2017
9.5.2017 klo 9:00 (EET)

Puolivuositarkastus tammi-kesäkuu 2017
2.8.2017 klo 9:00 (EET)

Osavuositarkastus tammi-syyskuu 2017
8.11.2017 klo 9:00 (EET)

Ennen vuoden 2017 yhtiökokousta Ramirent julkistaa vuoden 2016 vastuullisuusraportin.

TIEDOTUSTILAISUUS JA WEBCAST-LÄHETYS

Tiedotustilaisuus analyytikoille ja lehdistölle järjestetään jokaisen osavuositarkastuksen julkistamispäivänä klo 11.00 Helsingin tai Tukholman seudulla. Tiedotustilaisuutta voi seurata suorana nettilähetystenä yhtiön nettisivujen www.ramirent.com kautta. Nettilähetysten tallenne ja muut tiedotustilaisuudet ovat myös katsottavissa Ramirentin kotisivuilla.

TALOUDELLISTEN TIETOJEN JULKISTAMINEN

Ramirentin tilinpäätökset, osavuositarkastukset, vastuullisuusraportit, tulosjulkistukset ja pörssitiedotteet julkistetaan yhtiön kotisivuilla www.ramirent.com englanniksi ja suomeksi. Tiedotteet on myös mahdollista tilata sähköpostiin nettisivujemme kautta. Älypuhelimille ja tableteille suunnatun sovelluksen avulla pysyt ajan tasalla Ramirentista.

KAUPANKÄYNTITUNNUKSET

Listattu: NASDAQ Helsinki Ltd
NASDAQ Helsinki: RMR1V
Reuters: RMR1V.HE
Bloomberg: RMR1V:FH
ISIN-koodi: FIO009007066

TÄRKEIMMÄT INDEKSIT

NASDAQ HELSINKI
NASDAQ Helsinki Mid Cap
NASDAQ Nordic Industrial Goods and Services

OSOITTEENMUUTOKSET

Osakkeenomistajia pyydetään tekemään kirjallinen osoitteenmuutos sen pankin konttoriin, jossa arvo-osuustiliä hoidetaan. Jos tili on Euroclear Finland Oy:n tilinhoitajayhteisössä, osoitteenmuutosilmoitus lähetetään osoitteeseen:

Euroclear Finland Oy, Customer Account Service,
P.O. Box 1110, PL 00101 HELSINKI
Tel +358 800 180 500

Osoitteenmuutoksessa on mainittava osakkeenomistajan nimi, uusi osoite ja arvo-osuustilin numero.

More than
machines®

RAMIRENT

KONSERNIN PÄÄKONTTORI
Ramirent Oyj
Tapulikaupungintie 37
PL 31, 00750 Helsinki
Puh. 020 750 200
communications@ramirent.com
www.ramirent.com